



ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2024 оны 12 дугаар сарын 02
№45 (1341)

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТАМГЫН ГАЗАР



ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

665.	Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2025 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2026-2027 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		4107
666.	Үндэсний баялгийн сангийн 2025 оны төсвийн тухай		4111
667.	Нийгмийн даатгалын сангийн 2025 оны төсвийн тухай		4113
668.	Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2025 оны төсвийн тухай		4116

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

669.	Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөө батлах тухай	Дугаар 35	4118
670.	Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны намрын ээлжит чуулганы хугацаанд хийх төлөвлөгөөт хяналт шалгалтын цаглавар батлах тухай	Дугаар 36	4215
671.	Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлын дэд хорооны бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах тухай	Дугаар 37	4218
672.	Үндсэн хуулиа дээдлэн залах тухай	Дугаар 43	4220

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2024 оны 11 дүгээр
сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

МОНГОЛ УЛСЫН НЭГДСЭН ТӨСВИЙН 2025 ОНЫ ТӨСВИЙН ХҮРЭЭНИЙ МЭДЭГДЭЛ, 2026-2027 ОНЫ ТӨСВИЙН ТӨСӨӨЛЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2025 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2026-2027 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуулийн 1 дүгээр зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“1 дүгээр зүйл. Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2025 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2026-2027 оны төсвийн төсөөллийн үзүүлэлтийг доор дурдсанаар баталсугай:

Эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт		Төсвийн хүрээний мэдэгдэл	Төсвийн төсөөлөл	
		2025 он	2026 он	2027 он
1	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүний бодит өсөлтийн хэмжээ /хувь/	8.0	6.5	6.5
2	Хэрэглээний үнийн өсөлтийн түвшин	7.5	5.0	4.0
3	Нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлогын доод хэмжээ /тэрбум төгрөг/	33,864.7	35,253.2	37,749.4
	-Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь	35.6	33.7	32.3
4	Нэгдсэн төсвийн нийт зарлагын дээд хэмжээ /тэрбум төгрөг/	35,795.2	37,347.3	40,084.9
	-Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь	37.7	35.7	34.3
5	Нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцэл /тэрбум төгрөг/	-1,930.5	-2,094.1	-2,335.4
	-Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь	-2.0	-2.0	-2.0
6	Нэгдсэн төсвийн суурь зарлагын дээд хэмжээ /тэрбум төгрөг/	31,955.2	33,159.0	35,414.0
	-Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь	33.6	31.7	30.3
7	Нэгдсэн төсвийн суурь тэнцэл /тэрбум төгрөг/	1,909.5	2,094.1	2,335.4
	-Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь	2.0	2.0	2.0



8	Засгийн газрын өрийн нийт хэмжээ, дээд түвшнээр /тэрбум төгрөг/	52,255.5	52,352.9	52,547.2
	-Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь	55.0	50.0	45.0
9	Нийгмийн халамжийн тухай хуульд заасны дагуу төсвөөс хуваарилах зардлын дээд хэмжээ /тэрбум төгрөг/	2,572.3	2,850.4	2,931.8
	-Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь	2.7	2.7	2.5

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2024 оны 11 дүгээр сарын 08-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.АМАРБАЯСГАЛАН



МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2024 оны 11 дүгээр
сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ҮНДЭСНИЙ БАЯЛГИЙН САНГИЙН 2025 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь Үндэсний баялгийн сангийн төрөлжсөн сан бүрд 2025 оны төсвийн жилд төвлөрүүлэх орлого, зарцуулах төсвийн хэмжээ, төсөв зарцуулах эрх олгох, хуримтлал үүсгэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Үндэсний баялгийн сангийн 2025 оны төсвийн хууль тогтоомж

2.1.Үндэсний баялгийн сангийн 2025 оны төсвийн хууль тогтоомж нь Үндэсний баялгийн сангийн тухай хууль¹, Ирээдүйн өв сангийн тухай хууль², Төсвийн тухай хууль³, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль⁴, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ҮНДЭСНИЙ БАЯЛГИЙН САНГИЙН 2025 ОНЫ ТӨСВИЙН ОРЛОГО

3 дугаар зүйл.Үндэсний баялгийн санд 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагч доор дурдсан хэмжээтэй орлогыг төвлөрүүлнэ:

¹ Үндэсний баялгийн сангийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2024 оны 17 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Ирээдүйн өв сангийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2016 оны 09 дугаарт нийтлэгдсэн.

³ Төсвийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2012 оны 03 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁴ Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2010 оны 30 дугаарт нийтлэгдсэн.



Д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Дүн /сая төгрөгөөр/
1	Монгол Улсын Ерөнхий сайд	507,114.8
	Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар	507,114.8
	Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн 11.1.2-т заасан уул уурхайн олборлолт, ашигт малтмалын боловсруулах салбарын төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд дэх төрийн эзэмших хувьцааны ногдол ашиг	507,114.8
	Үүнээс: Хуримтлалын санд	507,114.8
2	Сангийн сайд	1,849,712.5
	Татварын ерөнхий газар	1,849,712.5
	Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн 11.1.1.а-д заасан ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрөөс Төсвийн тогтворжуулалтын сан болон Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн санд хуваарилаад үлдэх хэсгээс 40 хувь	1,849,712.5
	Үүнээс: Ирээдүйн өв санд	1,849,712.5
	Нийт орлого	2,356,827.3

4 дүгээр зүйл.Ирээдүйн өв сангийн үлдэгдэл 2024 оны 08 дугаар сарын 27-ны өдрийн байдлаар 3,687,339.3 сая төгрөг байна. Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйл, Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд⁵ заасны дагуу Ирээдүйн өв санд 2025 оны төсвийн жилд 1,849,712.5 сая төгрөгийг хуримтлуулна.

5 дугаар зүйл.Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн 10, 11 дүгээр зүйлд заасны дагуу Хуримтлалын санд 2025 оны төсвийн жилд 562,125.2 сая төгрөгийг хуримтлуулна.

6 дугаар зүйл.Үндэсний баялгийн сангийн Хуримтлалын сангийн хөрөнгийг санхүү, хөрөнгө оруулалтын хэрэгсэлд байршуулах замаар арвижуулах хэмжээг 562,125.2 сая төгрөгөөр баталсугай.

7 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.АМАРБАЯСГАЛАН

⁵ Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2024 оны 17 дугаарт нийтлэгдсэн.



МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2024 оны 11 дүгээр
сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН 2025 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь Нийгмийн даатгалын санд 2025 оны төсвийн жилд төвлөрүүлэх орлого, зарцуулах төсвийн хэмжээ, төсөв зарцуулах эрх олгохтой холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Нийгмийн даатгалын сангийн 2025 оны төсвийн хууль тогтоомж

2.1.Нийгмийн даатгалын сангийн 2025 оны төсвийн хууль тогтоомж нь Төсвийн тухай хууль¹, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль², Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль³, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН 2025 ОНЫ ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА

3 дугаар зүйл.Нийгмийн даатгалын санд 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагч доор дурдсан хэмжээтэй орлогыг төвлөрүүлнэ:

Д/д	Орлогын төрөл	Дүн /сая төгрөгөөр/
1	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	6,943,759.9
	1.1 Ажил олгогчийн төлөх шимтгэл	2,844,337.7
	1.2 Ажиллагчдаас төлөх шимтгэл	2,291,157.4
	1.3 Эхийн хүүхэд асрах чөлөөтэй хугацааны шимтгэл	14,543.1

¹ Төсвийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2012 оны 03 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2010 оны 30 дугаарт нийтлэгдсэн.

³ Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2023 оны 31 дугаарт нийтлэгдсэн.



1.4	Цаатан иргэдийн нийгмийн даатгалын шимтгэл	146.6
1.5	Сайн дурын даатгуулагчаас төлөх шимтгэл	295,822.0
1.6	Гадаадад хөдөлмөрийн гэрээгээр ажиллаж байгаа иргэдийн төлөх шимтгэл	6,158.8
1.7	Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалах өвчний улмаас хөгжлийн бэрхшээлтэй болсон даатгуулагчийн төлөх шимтгэл	2,353.8
1.8	Бусад орлого	36,740.6
1.9	Төр хариуцах иргэдийн тэтгэвэр болон шимтгэлийн хөнгөлөлтийн татаас	1,452,499.9
Нийт орлого		6,943,759.9

4 дүгээр зүйл.Нийгмийн даатгалын сангийн төсөвт 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагч доор дурдсан хэмжээтэй эргэн төлөх төлбөрийг төлнө:

Д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Дүн /сая төгрөгөөр/
1	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	67,232.2

5 дугаар зүйл.2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагч доор дурдсан хэмжээтэй төсвийг зарцуулна:

Д/д	Зарлагын төрөл	Дүн /сая төгрөгөөр/
1	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	5,882,758.8
1.1	Тэтгэврийн даатгалын сан	5,391,992.2
1.2	Тэтгэмжийн даатгалын сан	281,082.7
1.3	Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалах өвчний даатгалын сан	66,698.6
1.4	Ажилгүйдлийн даатгалын сан	142,985.3
Нийт зарлага		5,882,758.8



6 дугаар зүйл.Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлээс Засгийн газрын урт хугацаат /нэг жил болон түүнээс дээш/ бонд, Монголбанкны үнэт цаас худалдан авахад зарцуулах хөрөнгийн дээд хэмжээг 300,000.0 сая төгрөгөөр баталсугай.

7 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2025 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.АМАРБАЯСГАЛАН



МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2024 оны 11 дүгээр
сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН 2025 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь Эрүүл мэндийн даатгалын санд 2025 оны төсвийн жилд төвлөрүүлэх орлого, зарцуулах төсвийн хэмжээ, төсөв зарцуулах эрх олгохтой холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2025 оны төсвийн хууль тогтоомж

2.1.Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2025 оны төсвийн хууль тогтоомж нь Төсвийн тухай хууль¹, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль², Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль³, Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль⁴, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН 2025 ОНЫ ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА

3 дугаар зүйл.Эрүүл мэндийн даатгалын санд 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагч доор дурдсан хэмжээтэй орлогыг төвлөрүүлнэ:

Д/д	Орлогын төрөл	Дүн /сая төгрөгөөр/
1	Эрүүл мэндийн сайд	2,525,575.8
1.1	Ажил олгогч, даатгуулагчаас төлөх шимтгэл	1,156,409.8

¹ Төсвийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2012 оны 03 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2010 оны 30 дугаарт нийтлэгдсэн.

³ Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2015 оны 08 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁴ Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2023 оны 31 дугаарт нийтлэгдсэн.



1.2	Төрөөс эрүүл мэндийн даатгалыг нь хариуцах иргэдийн улсын төсвөөс төлөх шимтгэл	353,036.7
1.3	Төр хариуцах тусламж, үйлчилгээний санхүүжилт	966,297.8
1.4	Бусад даатгуулагчаас төлөх шимтгэл	49,831.5
Нийт орлого		2,525,575.8

4 дүгээр зүйл. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн төсөвт 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагч доор дурдсан хэмжээтэй эргэн төлөх төлбөрийг төлнө:

Д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Дүн /сая төгрөгөөр/
1	Эрүүл мэндийн сайд	77,600.0

5 дугаар зүйл. 2025 оны төсвийн жилд төсвийн ерөнхийлөн захирагч доор дурдсан төсвийг зарцуулна:

Д/д	Зарлагын төрөл	Дүн /сая төгрөгөөр/
1	Эрүүл мэндийн сайд	2,293,894.9
1.1	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас хариуцах тусламж, үйлчилгээний санхүүжилт	985,316.6
1.2	Төрөөс хариуцах тусламж, үйлчилгээний санхүүжилт	1,119,081.9
1.3	Эмийн санд олгох	171,485.3
1.4	Үйл ажиллагааны урсгал зардал	18,011.0
Нийт зарлага		2,293,894.9

6 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2025 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.АМАРБАЯСГАЛАН



МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2024 оны 10 дугаар
сарын 18-ны өдөр

Дугаар 35

Улаанбаатар
хот

Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөө батлах тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 7 дахь заалт, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.2.2 дахь заалт, Монгол Улсын Их Хурлын 2022 оны 23 дугаар тогтоолын 2 дахь заалтын 3 дахь дэд заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.“Монгол Улсын хөгжлийн 2025 онд баримтлах бодлогын тэргүүлэх чиглэл”-ийг 1 дүгээр хавсралтаар, “Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөө”-г 2 дугаар хавсралтаар, “Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөний хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үзүүлэлт”-ийг 3 дугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2.Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөг баталсантай холбогдуулан дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /Л.Оюун-Эрдэнэ/-т даалгасугай:

1/Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөнд туссан улсын төсвийн эх үүсвэрээр санхүүжүүлэх шаардлагатай төсөл, арга хэмжээг Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуулийн төсөлд тусгах;

2/Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөнд туссан төр, хувийн хэвшлийн түншлэл, гадаадын зээл, тусламжийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх болон бусад төсөл, арга хэмжээнд шаардагдах бэлтгэл ажлыг хангаж ажиллах;

3/Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг 2025 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн зохион байгуулж, хэрэгжилтийн тайланг гаргаж, Улсын Их Хуралд танилцуулах.

3.Энэ тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо /Р.Сэддорж/-нд даалгасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.АМАРБАЯСГАЛАН

Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 35
дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ХӨГЖЛИЙН 2025 ОНД БАРИМТЛАХ БОДЛОГЫН ТЭРГҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛ

Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөг “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, “Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал”-д нийцүүлэн “Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл”, “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр” зэрэг урт, дунд хугацааны хөгжлийн төлөвлөлтийн баримт бичигт тусгасан зорилго, зорилттой уялдуулан Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Монгол Улсын Засгийн газраас санаачилсан “Хүнсний хувьсгал” хөтөлбөр, “Цагаан алт” үндэсний хөтөлбөр, “Монголд зочлох жил”, “Залуучуудын жил”, “Шинэ хоршоо-Чинээлэг малчин”, “Атар-IV тариалангийн тогтвортой хөгжлийн аян”-ы хэрэгжилтийг эрчимжүүлэхэд чиглэсэн бодлогын төсөл, арга хэмжээнүүдийг тусгалаа.

Монгол Улсын хөгжлийн 2025 онд баримтлах бодлогын тэргүүлэх чиглэл нь “урт хугацааны тогтвортой хөгжлийг хангах суурийг бэхжүүлэх” бөгөөд Эдийн засаг, Бүсчилсэн хөгжил, Хүний хөгжил, Хүний эрхийг дээдэлсэн засаглалын үндсэн бодлогын хүрээнд өнөөгийн нөхцөл байдал, тулгамдаж байгаа асуудлуудад үндэслэн тодорхойлж, шаардлагатай салбарын реформыг шуурхай эхлүүлж, тэргүүлэх ач холбогдолтой хөгжлийн томоохон төслүүдийг эрчимжүүлэхийг зорилоо.

Эдийн засгийн бодлогын хүрээнд урт хугацааны тогтвортой хөгжлийн суурь дэд бүтцийг бий болгох 14 мега төслийг 2025 онд бүрэн эхлүүлж, макро эдийн засгийн тогтвортой өсөлтийг хангах, зах зээл дэх төрийн оролцоог хялбарчлах, салбаруудад бодлогын цогц реформыг хийх шинэчлэлийн ажлуудыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

Эрчим хүч, зам тээвэр, хөдөө аж ахуй, банк, санхүүгийн салбарт бодлогын цогц шинэчлэл, либералчлалыг хэрэгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлнэ.

Уул уурхайн салбарын тусгай зөвшөөрлийг ил тод болгож, уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржээр арилжаалдаг бүтээгдэхүүний нэр төрлийг нэмэгдүүлж, биржийн тогтолцоог бэхжүүлнэ. Шинжлэх ухаан, технологи, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлэх, боловсруулалтын түвшнийг үе шаттай ахиулах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

Хувийн хэвшилд тулгуурласан бизнесийн орчныг дэмжиж, хөрөнгө оруулагчийн хууль ёсны эрх ашгийг хамгаалж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэн дижитал болон ногоон эдийн засгийг нутагшуулж, гарааны бизнес, инновацийг дэмжих бодлого, хөшүүргийг тодорхойлж хэрэгжүүлнэ.

Гадаад худалдааны техникийн болон тарифын саад бэрхшээлийг арилгаж, гадаад зах зээлд өрсөлдөх чадвар бүхий экспортыг нэмэгдүүлж, төрөлжүүлэх замаар олон тулгуурт эдийн засгийн бүтцийг бий болгож, эдийн засгийг тэлнэ.

Бүсчилсэн хөгжлийн бодлогын хүрээнд байгалийн баялаг, нөөц, байршлын давуу талд тулгуурласан бүсчилсэн хөгжлийн реформыг хэрэгжүүлж, бүс бүрд ач холбогдолтой томоохон төслүүдийг хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг хангаж, техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулна.

Бүсүүдийг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх татварын ялгаатай бодлогыг 2025 оноос эхлэн хэрэгжүүлж, бүс, орон нутгийн төсвийн бие даасан байдлыг нэмэгдүүлэх, бие даан хөрөнгө оруулалт татах, эдийн засгийн бодлогоор өрсөлдөх боломжийг бүрдүүлнэ.

Орон нутгийн төвлөрлийг дэмжих хүрээнд нийслэл Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин суурьшиж байгаа иргэн, аж ахуйн нэгжид үзүүлэх бодлогын дэмжлэгийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ. Нийслэл Улаанбаатар хотын “20 минутын хот” буюу нийгмийн дэд бүтцийн хүртээмжийг зохистой түвшинд хүргэх бодлогын баримт бичгийг боловсруулж, түүнд суурилсан “Нийслэл Улаанбаатар хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө 2040” буюу бусад хот, суурин газрын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулна. Дагуул хотуудын хатуу, зөөлөн дэд бүтцийг хөгжүүлнэ.

Хүний хөгжлийн бодлогын хүрээнд иргэн бүр тэгш эрхтэйгээр нийгмийн суурь үйлчилгээнд хамрагдах, орлого олох, хөгжих боломжийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн гэр бүл, хүүхэд, эхчүүд, эмэгтэйчүүд, эрэгтэйчүүд, ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн, оюутан, залуучуудын онцлогт нийцүүлсэн бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

Үндэсний баялгийн сангийн тогтолцоог бэхжүүлж, тус сангаар дамжуулан эрүүл мэнд, боловсрол, орон сууцжуулалт, хуримтлалын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх бөгөөд төлбөрийн чадварт нийцсэн орон сууц, байгальд ээлтэй амины орон сууцны хүртээмжийг бодлогоор дэмжинэ.

Хүн амын бүлгүүдийн онцлогт нийцүүлсэн хөдөлмөр эрхлэлтийн бодлогыг хэрэгжүүлэх бөгөөд хөдөлмөрийн зах зээлд хүлээн зөвшөөрөгдөхүйц мэдлэг, ур чадвартай төгсөгчдийг бэлтгэх зорилгоор бүх түвшний сургалтын байгууллагын чанар, суралцах орчныг сайжруулахад чиглэсэн бодлогын арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах, өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэхэд чиглэсэн төсөл, хөтөлбөрүүдийг эрчимжүүлнэ.

Хүний эрхийг дээдэлсэн засаглалын бодлогын хүрээнд төрийн албаны реформыг хэрэгжүүлж, чадварлаг, ухаалаг төрийн албаны тогтолцоог төлөвшүүлэх замаар төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний цахимжилт, процессын дахин инженерчлэлийг үргэлжлүүлж, шийдвэр гаргалт, үйл ажиллагаанд иргэдийн хяналт тавих тогтолцоог хиймэл оюун ухаан, дэвшилтэт технологи ашиглан бүрдүүлж, иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээг бий болгоно.

Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийг улс төрөөс хараат бус, нээлттэй, ил тод, сайн засаглалын зарчмаар үйл ажиллагааг нь явуулна.

Авлига, хүний эрх, хувийн эрх зүйн реформыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

Хөгжлийн бодлогын тэргүүлэх чиглэлүүдийн хүрээнд тодорхойлсон төсөл, арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлснээр улсын эдийн засаг 2025 онд 8 хувиар өсөж, экспорт 19.0 тэрбум ам.долларт хүрч, гадаад валютын улсын нөөц нэмэгдэж, инфляц зорилтот түвшинд хадгалагдаж, ядуурал буурч, хүний хөгжлийн индекс, засаглалын индексийн үзүүлэлт сайжирна.

Нэг.Эдийн засгийн бодлого

1.1.Эдийн засгийн тогтвортой өсөлтийг хадгалж, өгөөжийг өрх бүрд хүргэнэ.

1.1.1.Эдийн засгийн өсөлтийг 2025 онд 8 хувьд хүргэж, инфляцыг Төв Банк /Монголбанк/-ны зорилтот түвшинд хадгална.

1.1.2.Төсвийн зарлага, татварын реформыг хэрэгжүүлэх хүрээнд урсгал зардлыг бууруулан, хөгжлийн төлөвлөлтөд чиглэсэн төсөвлөлтийн зарчмыг хэрэгжүүлнэ.

1.1.3.Нэгдсэн төсвийн суурь тэнцлийг дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 2 хувийн ашигтай байхаар төлөвлөж хэрэгжүүлнэ.

1.1.4.Төв Банк /Монголбанк/-ийг төсвийн шинжтэй үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээс татгалзуулж, инфляцыг зорилтот түвшинд тогтвортой хадгалахад мөнгөний бодлогын тохируулгыг төсвийн бодлоготой уялдуулж, цаашид инфляцын зорилтот түвшнийг үе шаттай бууруулах суурь нөхцөлийг бүрдүүлнэ.



1.2. Эдийн засгийн тэргүүлэх салбарт реформыг хэрэгжүүлнэ.

1.2.1. Хөдөө аж ахуйн боловсруулах үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд:

1.2.1.1. Хүнсний хангамж, аюулгүй байдлыг хангах “Хүнсний хувьсгал” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

1.2.1.2. Мал аж ахуйн гаралтай түүхий эдийг хагас болон гүн боловсруулах, инновац, технологи шингээсэн “Цагаан алт” хөнгөн үйлдвэрийг дэмжих бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

1.2.1.3. “Шинэ хоршоо хөдөлгөөн”-ийг үндэсний хэмжээнд өрнүүлж, “Чинээлэг малчин” болон “Малын эзэн-Үйлдвэрийн эзэн” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

1.2.1.4. “Атрын-IV тариалангийн тогтвортой хөгжлийн аян”-ыг эхлүүлж, бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалд суурилсан тариалангийн газар, усалгаатай талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэх, ашиглалтыг сайжруулах замаар газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

1.2.1.5. Хөдөө аж ахуйн салбар дахь татаас, хөнгөлөлттэй зээлийн арга хэмжээг эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл болон экспортын орчныг сайжруулахад чиглэсэн бодлогын цогц шинэчлэлийг эхлүүлнэ.

1.2.1.6. Хөдөө аж ахуйн хувийн биржийн үйл ажиллагааг дэмжиж, хөдөө аж ахуйн гаралтай бүтээгдэхүүний үнийг зах зээлийн зарчимд шилжүүлнэ.

1.2.1.7. Мал, амьтны өвчний тандалт, хяналт үйлчилгээний технологид олон улсын стандартыг нэвтрүүлж, өвчний тархалтыг хязгаарлан, Дэлхийн мал, амьтны эрүүл мэндийн байгууллагын тайван бүсийн үзүүлэлтийг тогтвортой хадгална.

1.2.1.8. Мал, амьтны гоц халдварт өвчний вакциныг олон улсын стандартад нийцүүлэн дотоодод үйлдвэрлэнэ.

1.2.1.9. Малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний гарал үүслийг мөшгөх системийг нэвтрүүлнэ.

1.2.1.10. Малын гаралтай дайвар бүтээгдэхүүнийг экспортод гаргах хэлцэл, хорио цээрийн протоколыг бүтээгдэхүүн тус бүрээр байгуулна.

1.2.1.11.Бэлчээрийн мал аж ахуйд тулгуурлан хосолсон мал аж ахуйг дэмжиж, хувийн хэвшлийг дэмжих замаар бүтээгдэхүүний бэлтгэн нийлүүлэлтийн тогтолцоог сайжруулна.

1.2.1.12.Хөдөө аж ахуйн гаралтай бүтээгдэхүүний гадаад худалдааны хориг, хязгаарлалтыг цуцлах, уг бүтээгдэхүүнийг боломжит боомтуудаар экспортлох нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

1.2.1.13.Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалд нийцүүлэн эрчимжсэн болон хагас эрчимжсэн мал аж ахуй, малын тэжээлийн үйлдвэрийг байгуулахыг бодлогоор дэмжиж, уур амьсгалын өөрчлөлтөд тэсвэртэй мал аж ахуйн салбарыг хөгжүүлнэ.

1.2.2.Уул уурхайн тусгай зөвшөөрлийн олголт, уул уурхайн бүтээгдэхүүний ашиглалт, эдийн засгийн үр ашгийг дээшлүүлэх цогц реформыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд:

1.2.2.1.Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржээр арилжаалдаг бүтээгдэхүүний нэр төрлийг нэмэгдүүлж, биржийн тогтолцоог бэхжүүлнэ.

1.2.2.2.Уул уурхайн тусгай зөвшөөрөл олгохтой холбоотой үйл ажиллагааг ил тод, олон нийтэд нээлттэй болгоно.

1.2.2.3.Зөвч-Овоо ордын ураны олборлолт, хүдрийн баяжмал боловсруулах үйлдвэрийн төслийг эхлүүлнэ.

1.2.2.4.Үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулах хүрээнд нүүрс-хими, кокс-химийн үйлдвэр, гангийн үйлдвэр, зэсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах 2 дахь үйлдвэрийн байршлыг эцэслэн тогтоож, бусад дагалдах үйлдвэр бүхий үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулах төслийн газар зүйн байршлыг тогтоож, төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэлийн судалгааг эхлүүлнэ.

1.2.2.5.Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн төслийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлж, түлш шатахууны стандарт “Евро 2”-оос “Евро 5”-руу шилжүүлэх төлөвлөгөө боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

1.2.2.6.Алт цэвэршүүлэх үйлдвэрийн төслийг эхлүүлнэ.

1.2.2.7.Уул уурхайн нөхөн сэргээх ажлын хяналтыг сайжруулж, хариуцлагатай уул уурхайг дэмжинэ.

1.2.2.8.Геологи, хайгуулын салбарт хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх, төсөл хэрэгжүүлэх чиглэлээр стратеги, бодлого боловсруулна.

1.2.2.9.Стратегийн ордуудаас Монгол Улсын хүртэх үр ашгийг нэмэгдүүлэх талаарх холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулна.

1.2.2.10.Геологийн мэдээллийн ил тод байдлыг зохих түвшинд хангана.

1.2.2.11.Геологи, хайгуулын салбарт ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрөл олголтыг нэмэгдүүлж, улмаар ашигт малтмалын нөөцийг өсгөнө.

1.2.3.Тээвэр, логистикийн нэгдсэн тогтолцоог бүрдүүлж, хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд:

1.2.3.1.Монгол Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын хилийн “Гашуунсухайт-Ганцмод”, “Шивээ хүрэн-Сэхээ” боомтуудын хил дамнасан төмөр замын төслийн барилгын ажлыг эхлүүлж, ачаа тээврийн шилжүүлэн ачих терминалыг барих төслийг хэрэгжүүлж, “Ханги-Мандал” боомтын хил дамнасан төмөр замыг холбох суурь нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

1.2.3.2.Төмөр замын төв коридорыг шинэчлэх ажил болон баруун, зүүн босоо тэнхлэгийн төмөр замыг барих ажлыг эхлүүлнэ.

1.2.3.3.Хилийн боомт, аялал жуулчлалын бүс, аймаг, сумдыг холбосон “Шинэ сэргэлтийн Таван тойрог” авто замын төслийг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.

1.2.3.4.Боомтын шинэчлэлийг үргэлжлүүлж, хилийн боомтуудын зэрэглэлийг ахиулж, нэвтрүүлэх хүчин чадал холболтыг нэмэгдүүлэх ажлыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ /Шивээхүрэн, Сүмбэр, Ульхан, Ханги, Эрээнцав, Бургастай, Даян/.

1.2.3.5.Цагаандэл-Уул боомтын үйл ажиллагааг эхлүүлж, Бичигтийн боомтын бүтээн байгуулалтын үйл ажиллагааг эрчимжүүлж, хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.

1.2.3.6.Цагаандэл-Уул боомт хүртэлх дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын төслийг хэрэгжүүлнэ.

1.2.3.7.Алтанбулаг боомтын зорчигч тээврийн цогцолборын барилгыг ашиглалтад оруулж, үйл ажиллагааг нь эхлүүлнэ.

1.2.3.8.Дархан-Алтанбулаг чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын өргөтгөлийн ажлыг эхлүүлнэ.

1.2.3.9.Аймаг, сумын төвүүдэд хуурай боомт байгуулж, орон нутагт гаалийн бүрдүүлэлт хийх боломжийг бүрдүүлнэ.

1.2.3.10.Төмөр замын тээврийн үнэ, тарифыг зах зээлийн зарчимд нийцүүлэн үр ашигтай болгох бодлогыг үргэлжлүүлнэ.

1.2.3.11.Дорнод аймгийн Буйр нуур орчимд 4С нисэх буудал барих ажлыг эхлүүлнэ.

1.2.3.12.“Хөшигийн хөндий-Замын-Үүд” чиглэлийн тусгай зориулалтын авто замын төслийг эхлүүлэх бэлтгэлийг хангана.

1.2.3.13.Замын-Үүд, Алтанбулаг болон бусад чөлөөт бүсийн хөгжлийн төлөвлөгөөг сайжруулж, бүтээн байгуулалтын ажлыг эрчимжүүлнэ.

1.2.3.14.Олон улс, бүс нутгийн эдийн засгийн интеграцид дэд бүтцийн сүлжээгээр холбогдож, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ.

1.2.3.15.“Монгол-Орос-Хятадын эдийн засгийн коридор байгуулах хөтөлбөр”-ийг Монгол Улсын Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, бүс нутгуудын тэргүүлэх чиглэлтэй уялдуулан эрчимжүүлнэ.

1.2.4.Эрчим хүчний реформыг хэрэгжүүлж, найдвартай эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд:

1.2.4.1.Эрчим хүчний тарифыг шинэчилж, тогтмол индексжүүлнэ. Тус салбарыг хувийн хөрөнгө оруулалт татах чадвартай бие даасан эдийн засгийн салбар болгон хөгжүүлэх хүрээнд хууль, эрх зүйн орчныг шинэчлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.2.4.2.Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд эрчим хүчний суурилагдсан хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх төслүүдийг хэрэгжүүлнэ.

1.2.4.3.Бөөрөлжүүтийн 300 МВт-ын дулааны цахилгаан станц төслийн хоёрдугаар ээлжийн 150 МВт-ын хүчин чадалтай блокыг ашиглалтад оруулна.

1.2.4.4.Эгийн голын усан цахилгаан станцын төслийн хэлэлцээрийн явцыг идэвхжүүлнэ.

1.2.4.5.Ердийн ачааллын үеийн цахилгааныг хуримтлуулж, оргил ачааллын үед төвийн системд нийлүүлэх төслүүдийг хэрэгжүүлнэ.

1.2.4.6.Нийслэл Улаанбаатар хотод төвлөрсөн дулаан хангамжийн системийн оргил ачааллын горимд ажиллах хийн, дулааны станцууд болон хотын дэд төвүүдийн дулааны станцуудыг үе шаттайгаар барина.

1.2.4.7.Эрчим хүчний дамжуулах, түгээх шугам сүлжээг өргөтгөн шинээр байгуулж, эрчим хүчний найдвартай байдлыг хангах төслүүдийн санхүүжилтийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэнэ.

1.2.4.8.Сэргээгдэх эрчим хүч, тархмал эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр хэрэгжүүлэх төслүүдийн хүчин чадал, цар хүрээ, байршлыг тодорхой болгох, хэрэгжүүлэх, төвлөрсөн дулаан хангамжийн системгүй аймгийн төвүүдэд дулааны станц барих ажлыг үргэлжлүүлэх, холбогдох төслүүдийн техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулах, шинэчлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.2.4.9.Иргэн, аж ахуйн нэгж сэргээгдэх эрчим хүч үйлдвэрлэж хэрэглэх, хэрэгцээнээс давсан хэсгийг нэгдсэн сүлжээнд нийлүүлэх, худалдах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

1.2.5.Аялал жуулчлалыг дэмжих ажлын хүрээнд:

1.2.5.1.“Go Mongolia” үндэсний брэндийг олон улсын түвшинд таниулах, нэгдсэн платформ бүтээх замаар олон улсад Монгол Улсын сурталчилгаа, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлнэ.

1.2.5.2.Агаарын тээврийн реформыг үргэлжлүүлж, нисэх буудлуудын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, орон нутгийн болон олон улсын нислэгийн тоо, чиглэл, давтамжийг нэмэгдүүлнэ.

1.2.5.3.Визийн хөнгөлөлтийг үргэлжлүүлж, түр чөлөөлсөн улсуудын визийг бүрэн чөлөөлнө.

1.2.5.4.Дөрвөн улирлын аялал жуулчлалын нэгдсэн төлөвлөлтийг баталж, идэвхтэй болон идэвх багатай улирлаар ялгаатай бодлого хэрэгжүүлэх, дөрвөн улирлын турш ашиглах боломжтой орчин үеийн спорт, амралт, чөлөөт цагийн цогцолбор болон шинэ цэнгэлдэх хүрээлэн барьж байгуулах бэлтгэл ажлыг хангана.



1.2.5.5. Дөрвөн улирлын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх хүрээнд гол чиглэл, олон улсын авто замын дэд бүтцийн чанар, хүртээмжийг сайжруулна.

1.2.5.6. Аялал жуулчлалын авто зам дагуух зорчигч үйлчилгээний цогцолбор, амрах талбайг нэмэгдүүлэх ажлыг дэмжинэ.

1.2.5.7. Түүх, соёл, байгалийн үзэсгэлэнт газрын нөөц, археологи, палеонтологийн нөөцөд тулгуурласан аялал жуулчлалын чөлөөт бүс, аялал жуулчлалын томоохон парк, цогцолборыг бүсчилсэн хөгжлийн хүрээнд байгуулна.

1.2.5.8. Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн үйлчилгээг төрөлжүүлэх, бүтээгдэхүүний нэр төрөл /тусгай сонирхлын, хил орчмын/-ийг нэмэгдүүлнэ.

1.2.5.9. Монгол орны онцлог, өв уламжлалыг олон улсын экспо, маркетинг, зар сурталчилгаа зэрэг олон төрлийн суваг, арга хэрэгслээр дамжуулан дэлхийд сурталчилна.

1.2.5.10. Дотоодын аялал жуулчлалыг идэвхжүүлэх бодлого, хөшүүргийг тодорхойлж, хэрэгжүүлнэ.

1.2.6. Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг дэмжих ажлын хүрээнд:

1.2.6.1. Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг эдийн засгийн бие даасан салбар болгон хөгжүүлэх ажлыг үргэлжлүүлнэ.

1.2.6.2. Монгол Улсад гадаадын контент бэлтгэх төслийг бодлогоор дэмжиж, дэлхийн нэр хүндтэй томоохон компаниудтай хамтарсан төсөл эхлүүлнэ.

1.2.6.3. Соёлын биет болон биет бус өвийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулахад дэд бүтцийг сайжруулах эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

1.2.6.4. Өөрийн орны өвөрмөц онцлог, нөөц, олон улсын чиг хандлага, технологийн хөгжилтэй уялдсан, мэдлэгт суурилсан бүтээлийг дэмжиж, экспортод чиглэсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг нэмэгдүүлэх соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.

1.3.Бизнес, хөрөнгө оруулалтын орчныг сайжруулна.

1.3.1.Гадаад худалдааг хөнгөвчилж, экспортын зах зээлийг өргөжүүлэх ажлын хүрээнд:

1.3.1.1.“Монгол Улс, Бүгд Найрамдах Солонгос Улс хоорондын эдийн засгийн түншлэлийн хэлэлцээр”, “Монгол Улс, Евро-Азийн эдийн засгийн холбоо хоорондын чөлөөт худалдааны хэлэлцээр”, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улстай чөлөөт худалдааны хэлэлцээр байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

1.3.1.2.Тайландын Хаант Улс, Бүгд Найрамдах Социалист Вьетнам Улс, Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улстай Хөрөнгө оруулалтыг хөхиүлэн дэмжих, харилцан хамгаалах тухай хэлэлцээрийг шинэчлэн байгуулна.

1.3.1.3.Гадаад худалдааны баримт бичгийн бүрдүүлэлт, хяналт шалгалтад зарцуулж байгаа хугацааг бууруулж, үйл ажиллагааг цахимжуулан, “Гадаад худалдааны цахим нэг цонх” мэдээллийн системийг нэвтрүүлнэ.

1.3.1.4.Гадаад худалдаа эрхлэгчдэд тулгарч байгаа хүндрэл, бэрхшээлийг багасган, шаардлагагүй баримт бичгийн тоог цөөлж, давхардлыг арилгаж, эрх зүйн орчныг сайжруулна.

1.3.1.5.Гаалийн итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжийн тоог нэмэгдүүлж, гаалийн хяналт, шалгалтын тоог бууруулан, эдгээр үйл ажиллагааг зохицуулж байгаа эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгон гаалийн үйл ажиллагааг хөнгөвчилнө.

1.3.1.6.Тохирлын үнэлгээнд заавал хамрагдах бараа, үйлчилгээний жагсаалтыг зах зээлийн зарчимд нийцүүлэн шинэчлэн, зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно.

1.3.1.7.Худалдааны түнш улс орнуудын зах зээлд бүтээгдэхүүн экспортлоход дэмжлэг үзүүлэх “Судалгаа, хөгжүүлэлтийн төв”-ийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд байгуулна.

1.3.2.Бизнес, хөрөнгө оруулалтын таатай орчныг бүрдүүлэх ажлын хүрээнд:

1.3.2.1.Бизнес эрхлэх орчны цогц үнэлгээг хийж, хөрөнгө оруулалт, бизнесийн орчин, төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааг сайжруулсан хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.



1.3.2.2. Бизнес эрхлэхэд учирч байгаа хууль, эрх зүйн зохицуулалтад тулгарч буй асуудлыг арилгаж, эрх зүйн орчныг сайжруулна.

1.3.2.3. Монополын эсрэг стратегийг боловсруулж, зах зээлийн өрсөлдөөнийг дэмжсэн хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

1.3.2.4. Зах зээл дэх төрийн оролцоог бууруулж, зохицуулалтыг хялбарчилж, салбаруудын болон хувийн хэвшлийн чөлөөт өрсөлдөөнийг дэмжинэ.

1.3.2.5. Төрөөс хувийн хэвшилтэй өрсөлдөхгүй байх зарчмыг баримталж, гэрээгээр гүйцэтгүүлж болох төрийн зарим чиг үүргийг хувийн хэвшил, мэргэжлийн холбоодод шилжүүлэх тогтолцоог бэхжүүлнэ.

1.3.2.6. Бизнес эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох, сунгах, сэргээх, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлж, хиймэл оюун ухаан, технологийн дэвшлийг ашиглан хүний оролцоо, хүнд суртлыг арилгана.

1.3.2.7. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компаниудын засаглал, ил тод байдлыг сайжруулах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлж, төрийн болон орон нутгийн өмчит компани болон компанийн нэгдэл хэлбэрээр ажилладаг төрийн өмчит компанийн үйл ажиллагааг уялдуулах эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, шаардлагатай зарим компанийг олон улсын менежментийн багаар удирдуулж, нээлттэй хувьцаат компани болгон, үр ашиг, баялгийн тэгш хуваарилалтыг нэмэгдүүлнэ.

1.3.2.8. Эдийн засгийн нийт нөөц, улирлын онцлогтой нийцүүлэн төсвийн хөрөнгө оруулалтын эрэмбэ, дарааллыг оновчтой тодорхойлж, нийгэм, эдийн засгийн салбарт оролцох оролцогчдын хүрээ, хязгаарыг хуулиар тогтоож, хиймэл оюун ухааныг ашиглана. Төрийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тогтолцоог оновчтой болгоход хиймэл оюун ухааныг ашиглана.

1.3.2.9. Бизнес эрхлэхэд тулгарч байгаа хүндрэл, бэрхшээлийг арилгах, хүний нөөцийн тулгамдсан асуудалтай холбогдуулан гадаадаас авах ажиллах хүчний хязгаарлалт, ажлын байрны төлбөрөөс бүрэн чөлөөлөх асуудлыг бодлогоор дэмжиж, шаардлагатай мэдээ, мэдээллээр хангах, зөвлөгөө өгөх цогц үйлчилгээг тогтворжуулна.

1.3.2.10. Хөрөнгө оруулагчдын хууль ёсны эрх ашгийг хамгаалах тогтолцоог сайжруулна.



1.3.2.11.Экспортын гол нэрийн бүтээгдэхүүний зах зээлд нэвтрэх нэг цонхны бодлогыг боловсруулах, эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, судалгааны ажлыг зохион байгуулна.

1.3.2.12.Бизнес эрхлэгчдийн татварын дэмжлэгийг оновчтой болгох, тухайлсан салбарын татварын ачааллыг бууруулах бодлогыг боловсруулж, нийгмийн даатгалын тогтолцооны шинэчлэлийг үргэлжлүүлнэ.

1.3.2.13.Татварын өр хураах, хөрөнгө битүүмжлэх чиглэлд хариуцлагатай татвар төлөгчийг дэмжиж, хувийн өмчийг хамгаалах эрх зүйн орчныг сайжруулна.

1.3.3.Банк, хөрөнгийн зах зээлийн реформ хэрэгжүүлэх хүрээнд:

1.3.3.1.Санхүү, даатгал, хөрөнгийн зах зээлийн хууль, эрх зүйн орчныг олон улсын жишигт нийцүүлэн шинэчилж, реформыг хэрэгжүүлнэ.

1.3.3.2.Гадаад улсын банкны салбар, нэгжийг дотоодын зах зээлд нэвтрүүлж, банкны салбарын өрсөлдөөнийг нэмэгдүүлж, иргэд, хувийн хэвшилд олгох зээлийн хүү буурах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

1.3.3.3.Монгол Улсын Хөгжлийн банкны үйл ажиллагааг экспорт-импортын банк болгон өргөжүүлэн зохион байгуулж, засаглалыг сайжруулна.

1.3.3.4.Төрийн банкиг Засгийн газраас хэрэгжүүлж байгаа ногоон хөгжлийн бодлогыг эрчимжүүлэх, байгаль орчинд ээлтэй, ногоон хөгжлийг дэмжихэд чиглэсэн тусгайлсан чиг үүргээр шинэчлэн зохион байгуулна.

1.3.3.5.Хөрөнгийн зах зээлд мэргэжлийн оролцогчдын хүрээг тэлэх бодлого хэрэгжүүлж, гадаадын хөрөнгө оруулагчдыг татах татварын таатай орчныг бүрдүүлнэ.

1.3.3.6.Хөрөнгийн зах зээлийн зохицуулалттай этгээдийн үйл ажиллагаанд шударга өрсөлдөөнийг бий болгож, жижиг хувьцаа эзэмшигчдийн эрх ашгийг хамгаалах тогтолцоог бүрдүүлнэ.

1.3.3.7.Хөрөнгийн зах зээлийн дэд бүтцийн байгууллагуудын системийн цогц шинэчлэлийг хэрэгжүүлж, олон улсын стандарт бүхий нэгдсэн шийдлийг зах зээлд нэвтрүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.4. Ногоон хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, байгаль орчны тэнцвэртэй байдлыг хангана.

1.4.1. Ногоон эдийн засаг, ногоон шилжилтийн реформыг хэрэгжүүлэх хүрээнд:

1.4.1.1. Хүлэмжийн хийн тайлагналын тогтолцоог бэхжүүлж, нүүрстөрөгчийн кредит тооцох, арилжаанд оролцох нөхцөлийг бүрдүүлэн ногоон санхүүжилт, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн салбар дундын зохицуулалтаар хангах эрх зүйн орчныг сайжруулна.

1.4.1.2. Эрчим хүчний хэмнэлттэй, гамшигт тэсвэртэй, дэвшилтэт технологи бүхий амины болон нийтийн орон сууц, дэд бүтцэд олгох ногоон зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.4.1.3. Ногоон хэрэглээг нэмэгдүүлэх бодит хөшүүргүүдийг үе шаттай бий болгож, төрийн худалдан авалтад ногоон худалдан авалтыг дэмжинэ.

1.4.1.4. Байгальд ээлтэй, хаягдал багатай, үр ашигтай үйлдвэр, технологийг хөгжүүлэн, ногоон хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

1.4.1.5. Хаягдал бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн төслийг үргэлжлүүлж, стандартын шаардлага хангасан ариун цэврийн байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.

1.4.1.6. Цэвэрлэх байгууламжийн тархмал дэд төвүүдийг шинээр байгуулж, бие даасан, бага оврын ариун цэврийн байгууламжийн хэрэглээг бодлогоор дэмжинэ.

1.4.1.7. Тогтвортой ногоон хот, ногоон барилга, амьдралын ногоон хэв маяг, нөөцийн хэмнэлт зэрэг байгальд ээлтэй, хэмнэлттэй ногоон үзэл санаа, хандлага, дадлыг нэвтрүүлж байгаа иргэн, аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааг дэмжин хөгжүүлнэ.

1.4.1.8. Энгийн болон аюултай хог хаягдлыг хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөлгүйгээр цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, устгах оновчтой менежментийн тогтолцоог бүрдүүлнэ.

1.4.1.9. Хог шатаах аргаар эрчим хүч үйлдвэрлэх үйлдвэрийн төслийг дэмжинэ.

1.4.1.10. Ногоон эдийн засгийг дэмжих санхүүжилт, татвар, зээл, урамшууллын оновчтой хөшүүргийг нэвтрүүлнэ.



1.4.2. Байгаль орчны тэнцвэрт байдлыг хангах ажлын хүрээнд:

1.4.2.1. Төр, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлд тулгуурласан “Стандарттай байгаль орчны салбар” төлөвлөгөөг боловсруулж, батлуулна.

1.4.2.2. Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Цөлжилттэй тэмцэх суурь конвенцын Талуудын 17 дугаар бага хурал (COP-17)-ыг 2026 онд нийслэл Улаанбаатар хотод зохион байгуулах бэлтгэл ажлыг хангана.

1.4.2.3. Хот, суурин газруудын хог хаягдлын менежментийг сайжруулж, хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.

1.4.2.4. Орчны бохирдлыг бууруулах, байгальд ээлтэй техник, технологийг нэвтрүүлэх, байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн чиглэлээр нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулна.

1.4.2.5. Зүүн Азийн улс орнуудтай хамтран “Шар шороон шуурга”-ны нүүдлийг зогсоох, цөлжилтийн эсрэг төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

1.4.2.6. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн, тариалангийн бүс нутгийн агро-ойжуулалтыг эрчимжүүлнэ.

1.4.2.7. Ойн хөнөөлт шавжтай тэмцэх, ойн түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах менежментийг сайжруулах, ойн хомсдол, доройтлыг бууруулахад ухаалаг, дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлнэ.

1.4.2.8. Газар ашиглагчдын хариуцлагыг нэмэгдүүлж, эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээж, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулна.

1.4.2.9. Усны нөөцийн эрэл, хайгуул, зураглалын ажлыг эрчимжүүлж, усны чанар, аюулгүй байдлыг хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

1.4.2.10. Байгалийн тогтоц, голын татамд хур тунадас, хайлсан цас, мөсний усыг хуримтлуулах хөв цөөрөм, далд усан санг байгуулж, иргэд, мал аж ахуй, зэрлэг амьтан, үйлдвэрлэлийн ус хангамж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.4.2.11.Уул уурхай, хөдөө аж ахуй, аж үйлдвэрийн салбарын ундны гүний усны нөөц ашиглалтыг үе шаттайгаар бууруулж, гадаргын ус ашиглах, усыг дахин ашиглахыг дэмжинэ.

1.4.2.12.Бэлчээрийн мал аж ахуйд зохистой сүргийн бүтэц, ашиг шимт байдал, байгальд ээлтэй мал маллах зөв дадлуудыг нэгтгэсэн стандартыг нэвтрүүлж, бэлчээрийн доройтлыг бууруулна.

1.4.2.13.Гэрээний дагуу бэлчээрийн даацаа хэтрүүлээгүй, малаа зөв зохистой маллаж, бэлчээр хамгаалж байгаа малчдыг бага хүүтэй ногоон зээлд хамруулах боломжийг банк, санхүүгийн байгууллагатай хамтран бүрдүүлнэ.

1.4.2.14.Бэлчээрт хөнөөл учруулж байгаа хортон шавж, мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд ээлтэй аргаар тэмцэхэд шаардагдах санхүүжилтийг нэмэгдүүлнэ.

1.4.2.15.Ашиглалтад өртөмтгий ургамал, амьтны тархац нөөцийг тогтоох судалгааг үргэлжлүүлж, хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

1.5.Шинжлэх ухаан, технологи, инновацад тулгуурласан мэдлэгийн эдийн засгийг хөгжүүлнэ.

1.5.1.Судалгаа хөгжүүлэлтийн нийгэм, эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх замаар шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн хөгжлийг эрчимжүүлэх хүрээнд:

1.5.1.1.Шинжлэх ухаан, технологийн зорилтот хөтөлбөрийг боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

1.5.1.2.Дунд, богино хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигт тусгагдсан тэргүүлэх чиглэл, шинжлэх ухаан, технологийн тэргүүлэх чиглэл, цөм технологийг хөгжүүлэх үндэсний судалгаа хөгжүүлэлтийн төслүүдийг тодорхойлж, санхүүжилтийг шийдвэрлэнэ.

1.5.1.3.Үндэсний шинжлэх ухаан, технологийн санд асуудал болон үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоог нэвтрүүлж, судалгаа хөгжүүлэлтийн ажлын чанар, хүртээмжийг дээшлүүлнэ.



1.5.1.4.Хувийн хэвшлийн судалгаа хөгжүүлэлтийн ажлын хөрөнгө оруулалтад татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт үзүүлэх хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

1.5.1.5.Хувийн хэвшлийн шинжлэх ухаан, технологийн үйл ажиллагаа, судалгаа хөгжүүлэлтийн ажил, технологи дамжуулалт, ашиглалтыг төрөөс дэмжих хамтарсан санхүүжилтийн механизмыг бүрдүүлнэ.

1.5.1.6.Сансар огторгуйн шинжлэх ухааныг дагасан технологийн дэвшил, Марс гарагийн судалгаа, хөгжүүлэлт, инновацийн олон улсын хамтын үйл ажиллагаа эрхлэх технологийн парк байгуулахыг дэмжинэ.

1.5.1.7.Шинжлэх ухаан, технологийн болон аж үйлдвэрийн тэргүүлэх чиглэлийг дэмжсэн үндэсний технологи дамжуулах хөтөлбөрийг боловсруулж, хэрэгжүүлж эхэлнэ.

1.5.1.8.Шинжлэх ухаан, технологийн салбарын хүний нөөцийг хөгжүүлэх нэгдсэн хөтөлбөрийг боловсруулж, хэрэгжүүлж эхэлнэ.

1.5.1.9.Салбар дундын, салбар дамнасан судалгаа хөгжүүлэлтэд түшиглэсэн хүрээлэн байгаа орчин, нийгэм, эдийн засаг, засаглалын цогц нэгдэл бүхий шинжлэх ухаан, технологийн паркийн төслийг хэрэгжүүлнэ.

1.5.2.Хиймэл оюун ухаан, мэдээллийн технологийн үндэсний дэд бүтцийг хөгжүүлж, дижитал шилжилтийг эрчимжүүлэх хүрээнд:

1.5.2.1.Үндэсний хиймэл дагуул бүтээх, хөөргөх бэлтгэл ажлыг хангана.

1.5.2.2.Нам орбитын хиймэл дагуулын үйлчилгээ үзүүлэгчдийн үйл ажиллагааны тогтвортой байдлыг хангахад дэмжлэг үзүүлнэ.

1.5.2.3.Харилцаа холбооны үндэсний хиймэл дагуулын газрын станц байгуулна.

1.5.2.4.Дрон ашиглалтын талаарх эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, туршилтын бүс байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

1.5.2.5.Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсийг байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

1.5.2.6.Шинжлэх ухааны виртуал парк байгуулах төслийг хэрэгжүүлнэ.

1.5.2.7.Их өгөгдөл, хиймэл оюун ухаан, газар зүйн мэдээллийн систем, блокчэйн технологийг ашиглан шинжлэх ухааны нотолгоонд суурилсан, хөгжлийн бодлого боловсруулах орон зайн цахим дэд бүтцийг байгуулна.

1.5.2.8.Олон улсын цахим төлбөрийн системийг өргөжүүлж, төлбөр тооцоог хүлээн авах, цахим худалдааны арга хэлбэрийг нэмэгдүүлнэ.

Хоёр.Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого

2.1.Байгалийн баялаг, нөөц, байршлын давуу талд тулгуурласан бүсчилсэн хөгжлийн реформыг хэрэгжүүлнэ.

2.1.1.Хангайн бүсийг “Уламжлалт мал аж ахуйн төрөлжсөн бүс бөгөөд хот байгуулалтын дэд бүс” болгон хөгжүүлэх ажлын хүрээнд:

2.1.1.1.Орхон голын сав, Хангайн нурууны экосистемд түшиглэсэн рашаан сувилал, адал явдалт, түүх, соёлын аяллыг хөгжүүлж, археологийн нөөцөд тулгуурласан “Төв Азийн түүх, соёлын голомт” соёлын аялал жуулчлалын цогцолборыг байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

2.1.1.2.Шинэ Хархорум хотын бүтээн байгуулалтад шаардлагатай суурь судалгаа, иж бүрэн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж дуусгана.

2.1.1.3.Шинэ Хархорум хотын бүтээн байгуулалтыг эхлүүлэх бэлтгэл үе шатыг хангана.

2.1.1.4.Шинэ Хархорум хотын усны хэрэгцээг хангах төслийн бэлтгэл ажлыг хангана.

2.1.1.5.Мянганы замын хэвтээ тэнхлэгийн авто замын төслүүдийг эрчимжүүлж, нийслэл Улаанбаатар хот-Шинэ Хархорум хот чиглэлийн авто замыг өргөтгөн шинэчлэх ажлыг эхлүүлнэ.

2.1.1.6.Хангайн бүсэд баригдаж байгаа дулааны станц барих төслүүдийг цахилгаан хангамж, дэд бүтцээр холбоно.

2.1.2.Баруун бүсийг “Эрчим хүчний төрөлжсөн бүс бүхий байгалийн аялал жуулчлалын дэд бүс” болгон хөгжүүлэх ажлын хүрээнд:

2.1.2.1.Алтайн нуруу, бүсийн байгаль, газарзүйн онцлогт түшиглэсэн адал явдалт, тусгай сонирхлын, хил орчмын болон хил дамнасан аяллыг хөгжүүлж, Их нуурууд, Отгонтэнгэр хайрханд тулгуурласан аялал жуулчлалын тусгай бүс байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

2.1.2.2.Асгатын мөнгөний ордын нөөцийг тогтоож, эдийн засгийн эргэлтэд оруулах бэлтгэл ажлыг хангана.

2.1.2.3.Хөнгөн үйлдвэрлэл, технологийн парк, эрдэс, түүхий эдийн нөөцөд тулгуурлан дэвшилтэт технологийн шохойн үйлдвэр, Алтайн нурууны байгаль, соёлын өвийг түшиглэсэн эко парк, цогцолбор байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

2.1.2.4.Эрдэнэбүрэнгийн 90 МВт-ын усан цахилгаан станцын төсөл, Эрдэнэбүрэн-Мянгад-Улиастай чиглэлийн 220 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын төслийн санхүүжилтийг шийдвэрлэнэ.

2.1.2.5.Бүсийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх хүрээнд хилийн боомтуудтай холбогдох босоо тэнхлэгийн авто замын төслүүдийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

2.1.2.6.Дулааны цахилгаан станц болон дэд станцын өргөтгөл, цахилгаан дамжуулах шугамын төслийг хэрэгжүүлж, бүсийн цахилгаан хангамжийг нэмэгдүүлнэ.

2.1.2.7.Баруун бүсэд хөдөө аж ахуй, хүнсний үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, худалдаа, бирж, тээвэр, логистикийн цогцолборыг кластераар хөгжүүлэх хувийн хэвшил, хоршоодыг тэргүүн ээлжид дэмжинэ.

2.1.3.Хойд бүсийг “Байгалийн аялал жуулчлалын төрөлжсөн бүс бөгөөд аж үйлдвэрийн дэд бүс” болгон хөгжүүлэх ажлын хүрээнд:

2.1.3.1.Бүсийн байгаль, газарзүйн онцлогт түшиглэсэн хил орчмын болон хил дамнасан аяллыг хөгжүүлж, Хөвсгөл нуурт тулгуурласан аялал жуулчлалын тусгай бүс байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.



2.1.3.2.“Эрдэнэт үйлдвэр” төрийн өмчит үйлдвэрийн газрыг түшиглэсэн үйлдвэрлэл, технологийн паркийн хүрээнд ээсийн баяжмал хайлуулах, боловсруулах үйлдвэрийн төслийг эхлүүлнэ.

2.1.3.3.Эгийн голын 315 МВт-ын хүчин чадал бүхий усан цахилгаан станц төслийн Байгаль нуурын эко систем болон байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийн судалгааг боловсруулна.

2.1.3.4.Худалдаа, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, аялал жуулчлалыг дэмжих босоо тэнхлэгийн авто замын төслийг хэрэгжүүлж, цахилгаан хангамж, дэд бүтцийн хүртээмжийг сайжруулна.

2.1.4.Говийн бүсийг “Аж үйлдвэрийн төрөлжсөн бүс бөгөөд ногоон эрчим хүчний дэд бүс” болгон хөгжүүлэх ажлын хүрээнд:

2.1.4.1.“Тавантолгой” үйлдвэрлэл, технологийн паркийг түшиглэсэн кокс-химийн үйлдвэрийн төслийг эхлүүлнэ.

2.1.4.2.Тавантолгойн бүлэг ордыг түшиглэн хүнд үйлдвэрлэлийн чиглэлээр үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулах, “Алтанширээт” үйлдвэрлэл, технологийн парк, “Гэрэлт говь” үйлдвэрлэл, технологийн паркийг дагалдах бусад үйлдвэрийн хамт байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

2.1.4.3.Тавантолгойн 450 МВт-ын хүчин чадалтай дулааны цахилгаан станц барих төслийг эхлүүлнэ.

2.1.4.4.Даланзадгадад 50 МВт-ын хүчин чадалтай дулааны цахилгаан станцын төслийн бэлтгэл ажлыг хангаж, санхүүжилтийг шийдвэрлэнэ.

2.1.4.5.Хэрлэн-Тооно, Орхон-Онги төслүүдийн бэлэн байдлыг хангуулж, бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлнэ.

2.1.4.6.Говийн бүсийн аж үйлдвэрийг дэмжих хүрээнд тээвэр, логистикийн нэгдсэн сүлжээнд холбох авто замын төслүүдийг хэрэгжүүлнэ.

2.1.5.Төвийн бүсийг “Хөдөө аж ахуйн төрөлжсөн бүс бөгөөд аж үйлдвэрийн дэд бүс” болгон хөгжүүлэх ажлын хүрээнд:

2.1.5.1.Дархан-Сэлэнгийн бүс нутагт металл боловсруулах болон металл бүтээгдэхүүний үйлдвэр, дагалдах үйлдвэр бүхий үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

2.1.5.2.Хөшигийн хөндий болон Алтанбулаг чөлөөт бүсэд ачаа тээвэр, барилгын материалын логистикийн төв байгуулна.

2.1.5.3.Төвийн бүсийн хөнгөн аж үйлдвэрийн үйлдвэрлэл, технологийн паркийн төслийг хэрэгжүүлнэ.

2.1.5.4.Төвийн бүсийн малын гаралтай түүхий эд, мах, махан бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлнэ.

2.1.5.5.Бүс нутгийн эрчим хүчний хангамжийг нэмэгдүүлэх төслийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.

2.1.5.6.Бөөрөлжүүтийн дулааны цахилгаан станцаас өргөх станцын хамт дулааны шугам барьж суурьшлын бүсийг дулаанаар хангах төслийн бэлэн байдлыг хангана.

2.1.5.7.Төвийн бүсийн хүнсний үйлдвэрийн үйлдвэрлэл, технологийн паркийн төслийг хэрэгжүүлнэ.

2.1.6.Зүүн бүсийг “Түүхэн аялал жуулчлалын төрөлжсөн бүс бөгөөд эрчимжсэн хөдөө аж ахуйн дэд бүс” болгон хөгжүүлэх ажлын хүрээнд:

2.1.6.1.Зүүн бүсийг түүхэн аялал жуулчлалын төрөлжсөн бүс болгон хөгжүүлэх хүрээнд Бурхан халдун, Дэлүүн болдог, Буйр нуур, Халх гол, Алтан овоо, түүхэн аялал жуулчлалын газар нутгийг дэд бүтцээр холбох, усан боомт байгуулах төслийг эхлүүлнэ.

2.1.6.2.Зүүн бүсийг эрчимжсэн хөдөө аж ахуйн дэд бүсийн хувьд хөдөө аж ахуйн экспортыг дэмжих, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

2.1.6.3.Зүүн бүсийг Говийн бүстэй интеграцчилан хөгжүүлж, кокс, химийн бүтээгдэхүүн болон нүүрс-эрчим хүчний үйлдвэр, бусад дагалдах үйлдвэр бүхий үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

2.1.7.Бүс, орон нутагт ажиллах, амьдрах таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх хүрээнд:

2.1.7.1.Нийслэл Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин суурьшсан болон аймаг, сум, нийслэл Улаанбаатар хотын



алслагдсан дүүрэгт анх удаа орон сууц худалдан авах иргэдэд арилжааны банкнаас олгох ипотекийн зээлийг 3 хувийн хүүтэй хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр олгох бодлогыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

2.1.7.2. Нийслэл Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа явуулж байгаа Засгийн газрын харьяа төсөвт байгууллага, төрийн өмчит үйлдвэрийн газар, төрийн өмчийн оролцоотой компани, түүний салбар нэгж болон салбарын нийт албан хаагчийн 10-аас доошгүй хувийг орон нутаг руу шилжүүлэх бодлогыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

2.1.7.3. Нийслэл Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа аж ахуйн нэгжүүдийг дэмжих 1 хувийн хүүтэй 500 сая төгрөг хүртэлх зээл олгох бодлогыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

2.1.7.4. Бүсийн хүний нөөцийн бодлого, нийгмийн баталгааг хангах төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

2.1.7.5. Орон нутагт чөлөөт бүс, тусгай бүс, аж үйлдвэрийн парк байгуулж, боомт, хөрш орны хотуудтай холбогдох ажлыг эхлүүлнэ.

2.1.7.6. Төрийн байгууллагуудын эрхлэх асуудал, чиг үүрэг, үзүүлэх үйлчилгээ, үйл ажиллагааны хамрах хүрээг харгалзан нийслэл Улаанбаатар хотоос үе шаттайгаар нүүлгэн шилжүүлэх бодлогын хүрээнд Хүнс, хөдөө, аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамыг холбогдох харьяа байгууллагуудын хамт Дархан-Уул аймагт нүүлгэн шилжүүлнэ.

2.1.7.7. Стандартын шаардлага хангасан хүнс, эм, хүрээлэн байгаа орчны бүсчилсэн лабораторийн нэгдсэн тогтолцоог бий болгож хөгжүүлнэ.

2.1.7.8. Бүсүүдийн эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэл, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлттэй уялдуулан аймгуудын мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагуудыг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, салбар дундын дадлага, үйлдвэрлэлийн бааз байгуулна.

2.1.7.9. Бүс нутгийн эдийн засгийн төрөлжилтөд нийцсэн экспортын хөнгөн үйлдвэрийн кластерыг хөгжүүлэхэд хувийн хэвшлийг дэмжинэ.

2.1.7.10. Бүсчилсэн хөгжлийг дэмжих бүсчилсэн татварын тухай хуулийн төслийг боловсруулан татварын бодлогын үзэл баримтлалыг шинэчилж, холбогдох эрх зүйн орчныг сайжруулна.

2.1.7.11.Бүсчилсэн хөгжлийн тэргүүлэх чиглэлийн дагуу бүс бүрд хэрэгжүүлэх бүтээн байгуулалтын төслийн бэлтгэл хангах, техник, эдийн засгийн үндэслэлийг шинэчлэх, зураг төсөв, судалгааны ажлыг үргэлжлүүлнэ.

2.1.7.12.Орон нутгийн хөгжлийн төвүүдэд хөдөө аж ахуй, хүнсний үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, худалдаа, бирж, тээвэр, логистикийн цогцолборыг кластераар хөгжүүлэх хувийн хэвшил, хоршоодыг тэргүүн ээлжид дэмжинэ.

2.2.“20 минутын хот” буюу нийгмийн дэд бүтцийн хүртээмжийг зохистой түвшинд хүргэх бодлогын баримт бичгийг боловсруулж, түүнд суурилсан “Нийслэл хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө-2040” болон бусад хот, суурин газрын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж, батлуулна.

2.2.1.Богдхан уулыг тойрч Тэрэлж, Налайх, Майдар хот, Зуунмод хот, Хөшигийн хөндий, Аргалант-Эмээлт хот, Жаргалант, Рашаант хотыг холбосон Шинэ их тойруу хурдны авто зам, хөнгөн галт тэрэгний төслүүдийн техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсвийг боловсруулж, сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулна.

2.2.2.Нийслэл Улаанбаатар хотын авто замын стандартыг сайжруулах, зам, тээврийн сүлжээг өргөтгөх, хувийн хэвшил хөрөнгө оруулалт хийх, төлбөртэй зам барих нөхцөл, боломжийг бүрдүүлнэ.

2.2.3.“Сэлбэ сэргэлт” төслийн бүтээн байгуулалтыг үргэлжлүүлнэ.

2.2.4.Нийслэл Улаанбаатар хотын засаглалыг сайжруулах хүрээнд:

2.2.4.1.Нийслэл Улаанбаатар хотод хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг дэмжих чиглэлээр татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлттэй холбогдсон хуулийн зохицуулалтыг сурталчлан таниулж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

2.2.4.2.Хөшигийн хөндийд баригдах инженерийн дэд бүтэц, барилга байгууламжийн эхний ээлжийн бүтээн байгуулалтыг олон улсын байгууллага, хувийн хэвшилтэй хамтран эхлүүлнэ.

2.2.4.3.Нийслэл Улаанбаатар хотын авто замын түгжрэлийг бууруулах оновчтой шийдлүүдийг авч хэрэгжүүлнэ.



2.2.4.4. Хотын стандартыг шинэчлэн боловсруулна.

2.2.4.5. Тусгай хэрэгцээг хангасан, иргэнд ээлтэй, дулааны алдагдал багатай амины орон сууцны загвар зураг боловсруулж батлах, ипотекийн зээлд хамрагдах боломж, нөхцөлийг бүрдүүлэх, ипотекийн зээл олгоход нийцсэн загвар төслийг батлах, олон нийтэд танилцуулах ажлыг зохион байгуулах, жишиг төсөл, загварын нээлтийг хийнэ.

2.2.4.6. Хөдөөгийн сэргэлтийн бодлогын хүрээнд орлогод нийцсэн, өртөг багатай орон сууцны нийлүүлэлтийг нэмэгдүүлэх, шаардлагатай төсөл, арга хэмжээг эхлүүлнэ.

2.2.4.7. Барилгын салбарт шинэ инновацлаг бараа материал, угсралтын арга барилыг хурдацтай нэвтрүүлэх зорилгоор олон улсын стандартыг шууд ашиглахыг судлах, хот байгуулалтын стандарт, норм, дүрмийг боловсронгуй болгох судалгааны ажлыг эхлүүлнэ.

2.2.4.8. Хууль бусаар олгосон газрыг нийтийн эзэмшлийн газар болгож, уг газарт ногоон байгууламж, цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулах, хотын иргэн оршин суугаа газраасаа 400 метр дотор амарч, тухлах ногоон байгууламж, цэцэрлэгтэй болох нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.2.4.9. Хот төлөвлөлт, орчны стандарт алдагдсан орон сууцны хорооллуудад газар чөлөөлөлт хийж, орчны төлөвлөлтийг стандартад нийцүүлнэ.

2.2.4.10. Хот төлөвлөлтийн дагуу газрын зөвшөөрлийг олгож, зөрчсөн тохиолдолд хүлээлгэх хуулийн хариуцлагыг чангатгана.

2.2.4.11. Орчны төлөвлөлтийг стандартад нийцүүлж, эрүүл, аюулгүй, амар тайван орчин бүхий хотыг бий болгох нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.2.4.12. Нийслэл Улаанбаатар хотын төвийн бүс, хүн амын төвлөрөл ихтэй бүсэд аюултай ачаа тээвэрлэхгүй байх зохицуулалтыг хийнэ.

2.2.4.13. Хяналтын камер, урсгал мэдрэгч төхөөрөмжүүдийг иж бүрэн суурилуулан, хотын хөдөлгөөн, бохирдол, эрчим хүчний хэрэглээ, аюулгүй байдлын мэдээллийг цаг алдалгүй авч шинжилгээ хийх, зохицуулах арга хэмжээ авах системийг нэвтрүүлж, хиймэл оюун ухаанд суурилсан гамшгийн эрсдэлийн удирдлага, менежментийг хөгжүүлнэ.



2.2.4.14. Туул, Сэлбэ, Улиастай, Нарангийн голын эргийн хамгаалалтын 30 км далан болон ус зайлуулах 100 км сувгийг шинээр барьж, дөрвөн байршилд усан сан, хөв, цөөрөм байгуулж, хот доторх гол, горхины урсцад тохируулга хийнэ.

2.2.4.15. “Туул усан цогцолбор төсөл”-ийг хэрэгжүүлж, үерийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж, ундны ус, ахуйн усан хангамжийг нэмэгдүүлнэ.

2.2.4.16. Нийслэл Улаанбаатар хотын авто замуудыг хооронд нь холбох Шинэ тойрог авто зам, Туулын хурдны замыг барих, ачаа тээврийн хөдөлгөөнийг хотын гадуур тойруулах болон Туулын замыг Нисэхийн хурдны авто замтай холбож, Наадамчдын авто зам дээгүүр гүүрэн байгууламж барих төслийг хэрэгжүүлнэ.

2.2.4.17. Толгойтоос Амгалан хүртэл Энхтайваны өргөн чөлөөний дагуу 17.7 км “Их багтаамжийн нийтийн тээвэр Метро шугам-1” байгуулах төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлнэ.

2.2.5. Түгжрэл, агаарын бохирдлыг бууруулах ажлын хүрээнд:

2.2.5.1. Нийслэл Улаанбаатар хотын авто замын сүлжээний ачааллыг бууруулж, нийтийн тээврийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх хүрээнд нийтийн тээврийн санхүүжилтийн тогтолцоо, нийтийн тээврийн чиглэл, хуваарилалтыг бүрэн оновчтой болгоно.

2.2.5.2. Нийслэл Улаанбаатар хотод тойрог замын зохион байгуулалт хийж, замын хөдөлгөөний эрчмийг 30 хувиар нэмэгдүүлж, их өгөгдөлд үндэслэн автобусны сүлжээ, чиглэлийг оновчтой тодорхойлж, төлбөрийн системийг хялбарчилж, хүн амын нягтаршилд тохируулж, нийтийн тээврийн санхүүжилтийн тогтолцоо, нийтийн тээврийн чиглэл, хуваарилалтыг дахин төлөвлөнө.

2.2.5.3. Нийслэл Улаанбаатар хотын замын хөдөлгөөний удирдлагын төвийн системд хиймэл оюун ухаан, дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, гэрлэн дохионы зохицуулалтыг хөдөлгөөний урсгалаас хамаарч ухаалгаар зохицуулах боломжийг бүрдүүлнэ.

2.2.5.4. Нийслэл Улаанбаатар хотын бүх чиглэлд дугуйн болон явган хүний замын бүрэн төлөвлөлтийг хийнэ.

2.2.5.5. Нийслэл Улаанбаатар хотын замын хөдөлгөөний иж бүрэн ухаалаг системийг нэвтрүүлж, хотын гэрлэн дохионы удирдлага менежментийг ухаалаг системд шилжүүлнэ.

2.2.5.6. Дэд төвүүдийн бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлнэ.

2.2.5.7. Гэр хороолол, дэд төв, дагуул хотуудад орон сууц барьсан аж ахуйн нэгжид дэмжлэг үзүүлэх бодлого баримтална.

2.2.5.8. Хот, суурин газрыг дахин төлөвлөн хөгжүүлэх үйл ажиллагааг эрчимжүүлнэ.

2.2.5.9. Нийслэл Улаанбаатар хотын инженерийн дэд бүтцийг шинээр барьж, өргөтгөн шинэчилж, хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.

2.2.5.10. Нийслэл Улаанбаатар хотын Их тойруу, Бага тойруу буюу 770 га газарт төвлөрсөн төрийн эрх мэдлийн хэт төвлөрлийг задалж, “Өөдөө тэмүүлэх Монгол” буюу “Go Mongolia” ган татлагат гүүрний төсөл, Хөшигийн хөндийн туннелийн төслийг хэрэгжүүлнэ.

2.2.6. Дагуул хотуудын хатуу, зөөлөн дэд бүтцийг хөгжүүлэх ажлын хүрээнд:

2.2.6.1. Нийслэл Улаанбаатар хотын төвлөрлийг сааруулах, чиг үүргийг шилжүүлэх хүрээнд Шинэ Зуунмод хотод төрийн захиргааны төв байгууллагуудыг үе шаттайгаар шилжүүлэн байршуулж, олон улсын хурал, зөвлөгөөн, үзэсгэлэн, аялал жуулчлалын цогцолбор, ачаа тээврийн нэгдсэн логистикийн төв, сургалт, эрдэм шинжилгээ, үйлдвэрлэлийн цогцолбор, их сургуулийн хотхон бүхий аялал жуулчлал, олон улсын бизнес, санхүүгийн төрөлжсөн эдийн засгийн тусгай бүс болгон хөгжүүлнэ.

2.2.6.2. Шинэ суурьшлын бүс байгуулах ажлыг эрчимжүүлж, эдийн засгийн бүсчилсэн хөгжлийг дэмжин төвлөрлийг сааруулна.

2.2.6.3. Улсын зэрэглэлтэй хотын дэд бүтцийг эрчимжүүлж, эдийн засаг, санхүүгийн хувьд бие даасан байх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.2.6.4. Аялал жуулчлал, тээвэр, логистик, олон улсын санхүүгийн төв, эдийн засгийн чөлөөт бүс бүхий эко-ухаалаг Шинэ Зуунмод дагуул хотын бүтээн байгуулалтын хөрөнгө оруулалтын эх үүсвэрийг үе шаттайгаар шийдвэрлэж, дулааны станц, цэвэрлэх байгууламжийн дэд бүтцийг барьж байгуулна.

2.2.6.5. Нийслэл Улаанбаатар хотын Сэлбэ, Баянхошуу дэд төв орчмын газрыг үргэлжлүүлэн чөлөөлж, нийгмийн болон инженерийн дэд бүтцийг барих, 20,000 айлыг орон сууцжуулах



үйл ажиллагааг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлж, Толгойт, Шархад, Дэнжийн 1000, Дамбадаржаа, Яармаг дэд төвүүдийн инженерийн дэд бүтцийн төслийг хэрэгжүүлнэ.

2.2.6.6.Багануур, Багахангайн үйлдвэрлэл, технологийн парк, Налайхын барилгын материалын үйлдвэрлэл, технологийн парк, Эмээлт эко аж үйлдвэрийн паркийн бүтээн байгуулалтыг дуусгана.

2.2.6.7.Худалдаа, үйлчилгээ, аялал жуулчлалын зориулалт бүхий төрөлжсөн гудамжийг дүүрэг бүрд байгуулна.

2.2.6.8.Номтын аманд эрчим хүчний хэмнэлттэй төр захиргааны нэгдсэн байрыг барьж байгуулна.

2.2.6.9.Налайх, Багануур зэрэг улсын зэрэглэлтэй хотын дэд бүтцийг эрчимжүүлж, эдийн засаг, санхүүгийн хувьд бие даасан байх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.2.6.10.Шинэ Зуунмод хот дахь чөлөөт бүсийг тулгуурлан “Цахиурын хөндий” дата төв, хүлэмжийн болон сэргээгдэх эрчим хүчний хосолсон загвар аж ахуйг хөгжүүлнэ.

2.2.6.11.45000 тонн нарийн ногоо хураах өвлийн хүлэмжийн кластер бүхий Агросити эдийн засгийн тусгай бүсийн үйл ажиллагааг эхлүүлнэ.

2.2.6.12.Олон улсын санхүүгийн төв байгуулах хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

Гурав.Хүний хөгжлийн бодлого

3.1.Үндэсний орон сууцжуулах бодлогыг Үндэсний баялгийн сантай уялдуулан хэрэгжүүлнэ.

3.1.1.Төлбөрийн чадварт нийцсэн орон сууцны хүртээмжийг нэмэгдүүлэх хүрээнд:

3.1.1.1.Нийслэл Улаанбаатар хот, орон нутагт өрхийн төлбөрийн чадварт нийцүүлэн ипотекийн хөнгөлөлттэй зээлийн бүтээгдэхүүнийг төрөлжүүлж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.1.1.2.Газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг Монгол Улсын иргэн бүрд тэгш, шударга хүртээх зориулалттай



Хуримтлалын сангаас иргэдэд орон сууцны зориулалтаар дэмжлэг үзүүлэх эрх зүйн орчныг сайжруулна.

3.1.1.3.“Миний анхны байр”, “Миний түрээсийн орон сууц” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, “Миний амины орон сууц”, “Миний сонголт орон нутаг”, “Миний сонголт төрийн алба” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

3.1.1.4.Ипотекийн зээлийн 50-аас доошгүй хувийг дэд төв, дагуул хот, гэр хорооллын өрхөд олгоно.

3.1.1.5.“Хашаандаа сайхан амьдарья” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгаль орчинд ээлтэй амины орон сууц шинээр барих, засварлахад хөнгөлөлттэй зээл болон бусад дэмжлэг үзүүлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

3.1.1.6.Гэр хорооллын бүсэд эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууц барьсан иргэдэд санхүүжилтийн дэмжлэг үзүүлнэ.

3.1.1.7.Гэр хорооллын бүсэд эрчим хүчний хэмнэлттэй, ногоон, пассив барилгын стандарт болон ногоон санхүүжилтийн шаардлага хангахуйц бие даасан инженерийн шийдэлтэй загвар хорооллыг хувийн хэвшил, олон улсын байгууллагын түншлэлд үндэслэн барьж байгуулна.

3.1.2.Барилга, барилгын материалын үйлдвэрлэлийг байгальд ээлтэйгээр хөгжүүлэх хүрээнд:

3.1.2.1.Эрчим хүчний хэмнэлттэй, хүртээмжтэй, ногоон барилга, барилгын материалын үйлдвэрлэлийн санхүүжилт, хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.

3.1.2.2.Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд, иргэдэд зориулсан дэд бүтцийг сайжруулахад чиглэсэн хууль, эрх зүй, стандартыг боловсронгуй болгож, барилга байгууламжийн тэгш хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.1.2.3.Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын орд, цементийн үйлдвэрүүдийг түшиглэн барилгын материалын үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ.

3.1.2.4.Үл хөдлөх салбарын хамтын хөрөнгө оруулалтын сангийн эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.



3.1.2.5. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаан дахь төрийн оролцоог багасгах зорилгоор барилгын салбарын төрийн зарим чиг үүргийг мэргэжлийн холбоодод үе шаттайгаар шилжүүлж, дагалдах хариуцлагын тогтолцоог бэхжүүлнэ.

3.1.3. Нийтийн аж ахуй, инженерийн дэд бүтцийн аюулгүй байдлыг сайжруулах хүрээнд:

3.1.3.1. Барилга, орон сууцны ашиглалтын эрх зүйн орчныг шинэчилж, орон сууц ашиглалтын контор болон сууц өмчлөгчдийн холбооны үйл ажиллагааны эрх зүйн орчныг сайжруулна.

3.1.3.2. Хүн амын ус хангамж, ариутгах татуургын үйлчилгээг хүртээмжтэй, тогтвортой, чанартай үзүүлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

3.1.3.3. Ус бохирдуулагч үйлдвэр, үйлчилгээний салбарын хаягдал усны хяналтыг сайжруулна.

3.2. Боловсролын чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, өрсөлдөхүйц чадвартай төгсөгчдийг бэлтгэнэ.

3.2.1. Сургууль, цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх хүрээнд 3 ээлжээр хичээллэж байгаа сургуулиудыг 2 ээлжид шилжүүлнэ.

3.2.2. Үндэсний нэгдмэл үнэт зүйлийг бүрдүүлэх үндэсний хөтөлбөрийг бүх түвшний сургалтын байгууллагад хэрэгжүүлж, монгол хэл, бичгийн боловсролын чанарыг сайжруулна.

3.2.3. Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн хүний нөөцийг бэлтгэж, төгсөгчдөд шаардлагатай ур чадвар олгох мэргэжлийн болон дээд боловсролын хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэн, цахимжуулалтыг эрчимжүүлж, суралцангаа хөдөлмөрлөх ажлын байрыг нэвтрүүлэх, эрх зүйн орчныг сайжруулна.

3.2.4. Дээд боловсролын байгууллагын шинэчлэлийг эхлүүлж, сургалт, хөтөлбөрийг зах зээлийн эрэлтэд нийцүүлнэ. Үндэсний болон олон улсын сургуулийн эрэмбэ, чансааг тодорхойлж, баталгаажуулах ажлыг хэрэгжүүлнэ.

3.2.5. Монгол хүн, хүүхдийн хөгжлийн онцлогийг харгалзан англи хэлийг хялбар аргаар заах аргачлалыг судалж, англи хэлний сургалтын хөтөлбөр, сурах бичиг боловсруулах бэлтгэлийг хангана.



3.2.6.Идэвхтэй хөдөлгөөн, эрүүл хооллолтыг хүүхдэд бага наснаас нь хэвшүүлэх асуудлыг боловсролын тогтолцоогоор дамжуулан олгож, биеийн тамирын дасгал сургуулилтаар хичээллэх боломж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.2.7.Хөдөлмөрийн зах зээлд хүлээн зөвшөөрөгдөхүйц мэдлэг, ур чадвартай төгсөгчдийг бэлтгэх, бүс, орон нутгийн хөгжлийн тэргүүлэх чиглэлтэй уялдуулан КООСЭН сургалтын коллежийг түшиглэн нэвтрүүлнэ.

3.2.8.Хөдөлмөрийн зах зээлийн тоон болон ур чадварын эрэлтэд нийцсэн ажиллах хүчнийг бэлтгэх чиглэлээр салбар дундын дадлагын баазыг томоохон аж ахуй нэгжтэй хамтран байгуулна.

3.2.9.Боловсролын салбарын хөрөнгө оруулалтын ажлыг эрчимжүүлж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.2.10.Багшийн чанар, үнэлэмж, гүйцэтгэл, менежментийг сайжруулах “Сайн багшийг таны дэргэд” цогц арга хэмжээг “Багшийн гурван тулгуурт бодлого”-ын хүрээнд хэрэгжүүлнэ.

3.2.11.Багшийн мэргэжил дээшлүүлэх үндэсний тогтолцоог бэхжүүлэн, шилдэг боловсон хүчнийг багш мэргэжлээр хөрвүүлэн бэлтгэх сургалтыг олон хэлбэрээр хөгжүүлэн, багшийн хомсдлыг бууруулна.

3.2.12.Бүх түвшний боловсролын сургалтын байгууллагын дотуур байрны хүртээмж, орчин, үйлчилгээний чанарыг сайжруулна.

3.2.13.Багшийн хөдөлмөрийн бүтээмжийг бодитоор үнэлж, багш, ажилчдын цалин, хөдөлмөрийн хөлсний хэмжээг инфляцтай уялдуулан, үе шаттайгаар нэмэгдүүлнэ.

3.2.14.Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд суурилсан шаардлагатай хүний нөөцийг бэлтгэнэ.

3.2.15.Боловсролд хүүхэд, залуучуудыг тэгш хамруулах зарчмыг баримталж, ялгаатай хэрэгцээт хүүхэд, залуучуудыг тэдний гэр бүл, орон нутгийн онцлог байдалд нийцсэн, тохируулгат орчин, дэд бүтэц, хувилбартай, гэрийн сургалттай боловсролын үйлчилгээг бүх түвшинд бий болгох ажлыг эхлүүлнэ.

3.2.16.Хүүхэд харах үйлчилгээний хүрээнд 2 хүртэлх насны хүүхдийн цогц хөгжлийг дэмжих хөтөлбөр, арга хэмжээг хувийн

хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлж, 1-2 насны хүүхдийн яслийн үйлчилгээний хувилбарыг бий болгоно.

3.2.17. Албан боловсролын сургалтад хамрагдах боломжгүй суралцагчдад зориулсан альтернатив сургалтыг нэвтрүүлж “Боловсролын чөлөөт бүс” бодлогын арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

3.2.18. Цахимаар суралцах тэгш боломжийг нэмэгдүүлж, суралцагчийн эзэмшсэн мэдлэг, ур чадварыг албан боловсролын сургалтад дүйцүүлэн дэвшин суралцаж, төгсөх боломжийг бүрдүүлнэ.

3.2.19. Цэцэрлэг, сургуулийн хүүхдийн хоолны зардлыг хувьсах зардлаар санхүүжүүлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, шаардлагатай шим тэжээлийн хэмжээг инфляцын түвшинтэй уялдуулан тухай бүр нэмэгдүүлнэ.

3.2.20. Боловсролыг дэмжих сангийн эрх зүйн орчныг шинэчилж, сангийн санхүүжилт, хөрөнгө оруулалт, тайлан, боловсролын тэтгэлгийн сонгон шалгаруулалтыг ил тод болгон цахимжуулж, хяналтыг тогтмолжуулна.

3.2.21. Газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг Монгол Улсын иргэн бүрд тэгш, шударга хүртээх зориулалттай Хуримтлалын сангаас иргэдэд боловсролын төлбөрийн дэмжлэг үзүүлэх эрх зүйн орчныг сайжруулна.

3.2.22. Мэргэжлийн ур чадвартай ажилтан, мэргэжилтнийг ахлах сургуулиас эхлэн бэлтгэнэ.

3.2.23. Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын элсэлтийн хувийг эрэлттэй нийцүүлж, элсэлтийн шалгалтын босго оноог нэмэгдүүлж, элсэгчийн чанарыг сайжруулна.

3.2.24. “Ерөнхийлөгчийн илгээлт 2100” тэтгэлэгт хөтөлбөрийг үргэлжлүүлнэ.

3.2.25. Цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургуулийн хүүхдийг үдийн сүүгээр хангах “Өдөр бүр нэг аяга сүү” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

3.2.26. Боловсролын бодлого, санхүүжилт, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлтөд хүн ам, орон зай, их өгөгдөлд тулгуурласан хиймэл оюун ухааныг ашиглах замаар үр ашиг, оновчтой байдлыг сайжруулна.

3.2.27.Хүүхэд, залуучуудыг сургалтын байгууллагын орчинд цахим эрсдэлээс хамгаалах, аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр стандарт боловсруулж, мөрдүүлнэ.

3.2.28.Сургалтын байгууллагын интернэтийн дэд бүтцийг сайжруулах, хүүхэд бүрийг компьютероор хангах, санхүүгийн түрээсийн системийг нэвтрүүлнэ.

3.2.29.Хичээлээс гадуурх үйл ажиллагаа, хүүхдийн хөгжлийн секц, дугуйлан, сургалтад санхүү, байр, тоног төхөөрөмжийн дэмжлэг үзүүлнэ.

3.3.Эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үйлчилгээг эрчимжүүлнэ.

3.3.1.Эрүүл, идэвхтэй амьдралын зөв дадал, хэвшлийг төлөвшүүлэх бодлогын реформыг хэрэгжүүлнэ.

3.3.2.Эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлгийн үзлэгийг үргэлжлүүлж, хүн амыг өвчнөөс сэргийлэх, хянах хөтөлбөр хэрэгжүүлэн иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлнэ.

3.3.3.Газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг Монгол Улсын иргэн бүрд тэгш, шударга хүртээх зориулалттай Хуримтлалын сангаас иргэдийн эрүүл мэндийн үйлчилгээнд зориулан дэмжлэг үзүүлэх, эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

3.3.4.Эмийн импортын мэдээллийг цахимжуулах, эмийн жагсаалтыг шинэчлэх, олон улсын стандартыг бүрэн нэвтрүүлэх, гадаад улс орноос эм, эмнэлгийн хэрэгслийн шууд болон дамжуулан худалдан авалт хийх тогтолцоог бүрдүүлнэ.

3.3.5.Эрүүл мэндийн салбарын чанар, үр дүнд суурилсан гүйцэтгэлийн санхүүжилтийн тогтолцоог сайжруулах, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ авахад иргэнд учрах санхүүгийн дарамтыг бууруулах, эрүүл мэндийн даатгалын санхүүжилтийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох ажлыг эхлүүлнэ.

3.3.6.Хүн амын дунд согтууруулах ундаа, тамхины хэрэглээг бууруулах бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх, ажлын байрны дотоод орчин, олон нийтийн газар, нийтийн тээвэрт иргэд дам тамхидалтад өртөхгүй байх нөхцөлийг бүрдүүлж, Тамхины хяналтын тухай хуулийг шинэчлэн боловсруулна.



3.3.7.Сүрьеэ, зарим төрлийн бэлгийн замын халдварт өвчнийг хяналтад авах, устгах бодлого, төлөвлөгөө боловсруулан, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.

3.3.8.Олон улсын жишгээр “Эрүүл сургууль”, “Эрүүл цэцэрлэг” хөтөлбөрийг эцэг эх, асран хамгаалагчдын оролцоотой хамтран хэрэгжүүлж, халдварт болон халдварт бус өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрүүл хүүхэд сурч, хөгжих нөхцөл, боломжийг бүрдүүлэх стратеги, төлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжүүлнэ.

3.3.9.“Эрүүл шүд”, “Хорт хавдраас сэргийлэх, хянах”, зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх “Эрүүл Монгол” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

3.3.10.Цахим эрүүл мэндийн үйлчилгээг нэгтгэн уялдуулж, үр ашгийг дээшлүүлнэ /Өвчний болон эмчилгээний түүх, эмчийн онош, жорын нэгдсэн өгөгдлийн систем/.

3.3.11.Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний төвлөрлийг сааруулж, орон нутгийн нэгдсэн эмнэлгийн чадавхыг бэхжүүлж, зарим тусламж, үйлчилгээний төвүүдийг төрөлжүүлэн байгуулна /Эс, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгах төв, Хавдар судлалын үндэсний төв-II, Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв-II, Зүрх судасны үндэсний төв/.

3.3.12.Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээ, эмнэлгийн яаралтай тусламж үзүүлэх тогтолцоог бэхжүүлж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.3.13.Цөөн хийгддэг, өндөр зардалтай тусламж, үйлчилгээг гадаад улсын эмнэлэгтэй хамтын гэрээ байгуулж, тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх боломжийг бүрдүүлнэ.

3.3.14.Уламжлалт анагаах ухааныг орчин үеийн анагаах ухаантай хослуулан хөгжүүлж, уламжлалт эмийн үйлдвэрлэлийг олон улсын түвшинд хүргэн, экспортод гарах гарцыг нэмэгдүүлнэ.

3.3.15.Иргэн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг орон зай, цаг хугацаанаас үл хамааран авах боломжийг нэмэгдүүлж, цахим эрүүл мэндийн дэвшилтэт технологи, телемедицин, хиймэл оюун ухааныг эмчилгээ, оношилгоо, хяналтад нэвтрүүлнэ.

3.3.16.Сэргээн засах тусламж, үйлчилгээг олон улсын жишигт нийцүүлэн хөгжүүлж, тусламж, үйлчилгээ шаардлагатай иргэдэд урт болон богино хугацаагаар, цогц байдлаар, нотолгоонд суурилсан тусламж, үйлчилгээг үзүүлж, чанар, аюулгүй байдлыг хангана.

3.3.17. Хүн амын бие бялдрын хөгжлийг хянах цахим технологи, өгөгдлийн системийг хөгжүүлж, нийтийн биеийн тамир, спортын орчны хүртээмжийг сайжруулна.

3.4. Нийгмийн баталгааг сайжруулж, хүн амын бүлгийн онцлогт нийцсэн бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

3.4.1. Нийгмийн даатгалын тогтолцоог сайжруулан, иргэн бүрд хуримтлалын сан бүрдүүлж, эрүүл мэнд, боловсрол, орон сууцны зориулалтаар ашиглах, тэтгэврээ өвлүүлэх, урьдчилан ашиглах боломжийг бүрдүүлэх тэтгэврийн шинэчлэлийг үргэлжлүүлнэ.

3.4.2. Үндэсний баялгийн сангийн тогтолцоог бэхжүүлж, Үндэсний баялгийн сангаар дамжуулан эрүүл мэнд, боловсрол, орон сууцжуулалт, хуримтлалын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, төрийн үйлчилгээний нэгдсэн платформ “E-Mongolia” платформоор дамжуулан иргэн бүрд хуримтлалын данс нээнэ.

3.4.3. Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хуульд заасан чиглэлээр хөрөнгө оруулалт хийсэн аж ахуйн нэгжид борлуулалтын орлогын 1 хүртэлх хувийн татварын хөнгөлөлт үзүүлнэ.

3.4.4. Хуримтлалын сангийн үйл ажиллагааг орон сууцны урт хугацааны санхүүжилттэй уялдуулах, тогтолцооны шинэчлэлийг эхлүүлнэ.

3.4.5. Хөдөлмөр, нийгмийн үйлчилгээнд суурилсан нийгмийн халамжийн бодлогыг шинэчлэх хүрээнд шаардлагатай эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

3.4.6. Хувийн хэвшлийн бүтээн байгуулалт, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих хүрээнд гадаадаас ажиллах хүч авахтай холбогдуулан ажлын байрны төлбөрөөс чөлөөлөх, хөдөлмөр эрхлэх виз олгох зохицуулалтад дүн шинжилгээ хийж, шаардлагатай эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

3.4.7. Хувийн нэмэлт тэтгэврийн даатгалын тогтолцоог бүрдүүлэх асуудлыг судалж, эрх зүйн орчныг сайжруулна.

3.4.8. Үндэсний орон сууцжуулалтын бодлогыг шинэчлэх талаар холбогдох арга хэмжээ авна.

3.4.9. Халамжийн олон төрлийн бодлогын давхцалыг арилгаж, зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.



3.4.10.Нийгмийн даатгалын сангуудын засаглалыг сайжруулж, санхүүгийн тогтвортой байдлыг бэхжүүлж, хөрөнгийн менежментийг үе шаттайгаар ил тод, шилэн болгоно.

3.4.11.Төрийн албан хаагчийн цалинг инфляцын түвшинтэй уялдуулан нэмэгдүүлнэ.

3.4.12.Тэтгэврийн хэмжээг өмнөх оны инфляцын жилийн дундаж болон хүн амын амьжиргааны доод түвшинтэй уялдуулан жил бүр нэмэгдүүлнэ.

3.4.13.Малчдын орлогын эх үүсвэртэй уялдуулж, нийгмийн хамгааллын үйлчилгээ авах боломжийг бүрдүүлнэ.

3.4.14.Орлого багатай иргэдийн нэмэлт орлогын эх үүсвэрээс авах татварыг бодлогоор бууруулна.

3.4.15.Жижиг, дунд, бичил бизнесийг дэмжих урт хугацаатай, хүү багатай зээлийн бүтээгдэхүүний төрөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.4.16.Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг төрийн худалдан авалтаар дэмжих ажлыг эрчимжүүлнэ.

3.4.17.Жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг бизнес инкубацын үйлчилгээгээр бойжуулан хөгжүүлнэ.

3.4.18.Хиймэл оюун ухааныг ашиглан иргэн бүрийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн нийгмийн үйлчилгээг нэвтрүүлнэ.

3.4.19.Өсвөр үеийн охид, хөвгүүдийн дунд бэлгийн болон нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн боловсролын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, үе тэнгийн зөвлөгч бэлтгэх, тэднээр дамжуулан мэдээллийг өсвөр үеийнхэнд хүргэх, шаардлагатай үйлчилгээнд зуучлах нууцлалтай чатбот үйлчилгээг хөгжүүлнэ.

3.4.20.Нийгмийн бүхий л орчинд хүүхдийн сайн сайхан байдлыг хангаж, болзошгүй эрсдэл, хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бүрдүүлэн, гэр бүл төвтэй, салбар дундын хүүхэд хамгааллын үндэсний тогтолцоог бэхжүүлнэ.

3.4.21.“Цалинтай эх, эцэг” нийгмийн хамгааллын бодлогыг олон улсын жишигт нийцүүлэн боловсронгуй болгоно.



3.4.22.Эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр эрхлэлт, эдийн засгийн чадавхыг нэмэгдүүлэх үндэсний төлөвлөгөөг баталж, төрийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн байгууллагын оролцоонд тулгуурлан хэрэгжүүлнэ.

3.4.23.Эхчүүдэд зориулсан төрөлжсөн нийгмийн цогц үйлчилгээг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.

3.4.24.Ахмад настны асаргааны хувилбарт үйлчилгээг хөгжүүлж, төрийн бус байгууллага болон хувийн хэвшлийн байгууллагын оролцоог дэмжинэ.

3.4.25.Саадгүй байдал, хүртээмжийн тухай хуулийн төслийг боловсруулан, батлуулж, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тэгш, хүртээмжтэй дэд бүтцийн стандартыг албан байгууллага, бүх төрлийн орон сууц, худалдаа, үйлчилгээний байгууллагад мөрдүүлнэ.

3.4.26.Хөгжлийн бэрхшээлийн үйлдлийн чадамжийг тогтоох олон улсын аргачлалыг үе шаттайгаар нэвтрүүлэн, салбар дундын нийгмийн үйлчилгээний нэр төрөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, мэдээллийн тэгш байдлыг хангана.

3.4.27.Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийгмийн халамж, үйлчилгээний чанарыг сайжруулж, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн төвийг хувийн хэвшилтэй хамтран бүх аймаг, дүүрэгт байгуулна.

3.4.28.Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих зорилтын хүрээнд өмчийн төрөл, хэлбэрээс үл хамаарч 25 ба түүнээс дээш ажилтантай аж ахуйн нэгж, байгууллага нийт ажлын байрныхаа 4 хувиас доошгүй орон тоонд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг ажиллуулах хуулийн хэрэгжилтийг хангуулна.

3.4.29.2025 оныг “Залуучуудын жил” болгон зарлаж, оюутан, залуучуудын чөлөөт цагаараа ажил, хөдөлмөр эрхлэх, гарааны бизнес эрхлэх эрх зүйн орчныг сайжруулж, нийгмийн идэвх, оролцоог дэмжих чиглэлээр төлөвлөгөө боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

3.4.30.Залуучуудын боловсролын болон мэргэжлийн хөгжилд дэмжлэг үзүүлэх, олон нийтийн үйл ажиллагаанд оролцох оролцоог дэмжих “Залуусын оролцоо хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлнэ.

3.4.31.Залуучуудад чиглэсэн спорт, соёл, урлагийн арга хэмжээнд соёлын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ худалдан авах эрхийн бичгийг ашиглан оролцох боломжийг бүрдүүлнэ.

3.4.32.Төрийн бүх шатны байгууллага залуу мэргэжилтнүүдийг дэмжих тусгай хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

3.4.33.Залуу гэр бүлд зориулсан урьдчилгаа төлбөр, хүүгийн таатай нөхцөл бүхий орон сууцны тусгай хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

3.4.34.Гадаад улсад ажиллаж, амьдарч байгаа Монгол Улсын иргэний нийгмийн баталгааг хангах үүднээс нийгмийн хамгааллын хэлэлцээрийг үргэлжлүүлэн байгуулна.

3.4.35.Эрэгтэйчүүдийн гэр бүлдээ зарцуулах цаг, оролцоо, үүрэг, хариуцлагыг нэмэгдүүлж, ажил, амьдралын тэнцвэрт байдлыг хангасан хөдөлмөр эрхлэлтийн бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

3.5.Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих бодлогыг хүн амын бүлэгт зориулан оновчтой хэрэгжүүлнэ.

3.5.1.Хүүхэд харах үйлчилгээ, өдөр өнжүүлэх үйлчилгээний хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, эмэгтэйчүүдийн болон ганц бие эцэг, эхийн хөдөлмөр эрхлэлт, асрахуйн эдийн засгийг дэмжинэ.

3.5.2.Зайнаас болон цагаар ажиллах хөдөлмөр эрхлэлтийн уян хатан зохицуулалтыг бий болгон иргэн бүр орлоготой ажиллах боломжийг нэмэгдүүлнэ.

3.5.3.Ахмад настныг шинэ ур чадварт сургах, ажил, хөдөлмөр эрхлэх, орлогоо нэмэгдүүлэх боломжийг бүрдүүлнэ.

3.5.4.Өмчийн төрөл, хэлбэрээс үл хамаарч 50 ба түүнээс дээш ажилтантай аж ахуйн нэгж, байгууллага нийт ажлын байрныхаа 2 хувиас доошгүй орон тоонд ахмад настныг ажлын байранд ажиллуулах хуулийн хэрэгжилтийг хангуулна.

3.5.5.Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөдөлмөрлөх эрхийг хангаж, цахимаар, зайнаас, цагаар болон богино хугацааны хөдөлмөр эрхлэх, орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.

3.5.6.Асрахуйн эдийн засгийн хөгжлийн хүрээнд хөдөлмөр эрхлэлтийн эко системийг бүрдүүлж, ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн, хүүхдийг асрамжилж байгаа иргэний хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.

3.5.7.Ажлын байранд дадлагажих боломжийг нэмэгдүүлэх замаар залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.



3.5.8. Урт хугацаанд ажил завсардсан болон эх орондоо буцаж ирсэн иргэдэд ур чадвар эзэмшүүлэх, мэргэшлийн зэрэг, гэрчилгээ олгох үйл ажиллагааг дэмжинэ.

3.5.9. Гадаад улсад ажиллаж амьдарч байгаа монгол иргэдийг эх орондоо эргэн суурьшихад чиглэсэн цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлж, бизнес эрхлэх, зөвлөгөө өгөх үйлчилгээг хөгжүүлнэ.

3.5.10. Ажлын байрыг шинээр бий болгосон бүс, орон нутгийн жижиг, дунд, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, аж ахуйн нэгжийг төрийн бодлогоор дэмжинэ.

3.5.11. Ажлын байрыг нэмэгдүүлэх жижиг, дунд бизнесийг дэмжих зээл, зээлийн батлан даалтын тогтолцоог сайжруулан үйл ажиллагааг нь хялбаршуулж, хүртээмжтэй, ил тод болгоно.

3.5.12. Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийг судалж, оюутан, залуучуудын цагаар хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлж, бүс, орон нутгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн онцлогт нийцсэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, инновацад суурилсан гарааны бизнесийн хөрөнгө оруулалт, санхүүжилт /венчур сан, matching хөтөлбөр/-ийн орчныг сайжруулна.

3.5.13. Оюуны хөдөлмөрийг дэмжсэн цахим болон зайн ажлын байрыг нэмэгдүүлэх “Бүтээмжийн хувьсгал” санаачилгыг бүх түвшинд өрнүүлж, ажилгүйдлийн түвшнийг тууштай бууруулах бодлого баримтална.

3.5.14. Олон улсын жишигт нийцсэн хөдөлмөрийн бирж, нийгмийн үйлчилгээний үндэсний платформыг нэвтрүүлж, хувийн хэвшилтэй хамтран хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээг хүртээмжтэй болгоно.

3.5.15. Зохистой болон өндөр технологийн ажлын байрыг бий болгож, дэмжих бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

3.6. Соёл, спортын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.6.1. Үндэсний өв уламжлал, түүх, уран зохиол, нүүдлийн ахуй соёл шингээсэн хөтөлбөр, уран бүтээл, дижитал контент бүтээгчдийг дэмжиж, соёлын боловсролтой, зэрэг хандлагатай, бүтээлч иргэдийг төлөвшүүлнэ.



3.6.2.Хилийн чанад дахь монгол иргэдийн эрх ашгийг хамгаалах, эх хэл, түүх, соёлоо өвлөн уламжлуулах боломжийг нэмэгдүүлнэ.

3.6.3.Төр, иргэний хамтын ажиллагаанд үндэслэн соёлын өвийн эх төрх, бүрэн бүтэн байдал, оршин тогтнох чадварыг хамгаалан хөгжүүлж, эдийн засаг, нийгмийн үр өгөөжийг дээшлүүлнэ.

3.6.4.Хүүхдийн биеийн тамир, спортын хөгжил төслийг дэмжинэ.

Дөрөв.Хүний эрхийг дээдэлсэн засаглалын бодлого

4.1.Төрийн шийдвэр гаргалтад хиймэл оюун ухаан, дэвшилтэт технологи ашиглаж, иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээг бий болгоно /Ухаалаг “E-Mongolia”, AI шинэчлэл-Цахим засаглал/.

4.1.1.Төрийн үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэлийн ажлыг үргэлжлүүлэн, шат дамжлагыг бууруулж, иргэд, бизнес эрхлэгчдэд төвөггүй, хялбар үйлчилгээг үзүүлнэ.

4.1.2.Аж үйлдвэрийн IV хувьсгалын технологиудыг төрийн үйл ажиллагаа, үйлчилгээнд нэвтрүүлэх цахим шилжилтийг үргэлжлүүлж, суурь судалгааны ажлуудыг санхүүжүүлж, үе шаттай туршилтын төслүүдийг эхлүүлнэ /Хиймэл оюун ухаан, их өгөгдөл, үүлэн тооцоолуур, блокчэйн, ухаалаг бот, IoT/.

4.1.3.Төрийн байгууллагуудын цахим хуудсыг нэг загвар бүхий нэгдсэн удирдлагатай болгон хөгжүүлж, төрийн үйлчилгээний нэгдсэн платформ “E-Mongolia”-тай холбоно.

4.1.4.Засгийн газрын үйл ажиллагаа, төрийн албаны гүйцэтгэлийн удирдлага /төлөвлөлт, төсөвлөлт, тайлагналт/, мэдээлэл солилцоог цахимжуулах, төрийн үйл ажиллагааг оновчтой болгож, холбогдох хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно.

4.1.5.Бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичгүүдийн хэрэгжилтийг уялдуулан үнэлэх чиглэлээр олон улсын үнэлгээний цогц систем /DME-Design, Monitoring and Evaluation/-ийг нэвтрүүлнэ.

4.1.6.Салбарын хяналт, шалгалт, давхардлаас үүдэлтэй аж ахуйн нэгжид учирч байгаа хүндрэл, чирэгдлийг арилгах, давхардлыг бууруулах ажлыг удирдан зохион байгуулна.



4.1.7.Аливаа контентын жинхэнэ, эсхүл хиймэл оюун ухаанаар бүтээгдсэн эсэхийг тодорхойлох, байгууллагын болон иргэдийн нэр хүндэд халдах аливаа эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх системийг бий болгоно.

4.2.Хүний эрхийн баталгааг хангана.

4.2.1.Цахим орчин дахь ялгаварлал, хүчирхийлэл, тэгш бус байдлыг бууруулж, хамгаалах тогтолцоог бэхжүүлнэ.

4.2.2.Хүний эрхийг хангах хүрээнд “Хүний эрхийг хангах үндэсний хөтөлбөр-II” болон “Эрх зүйн шинэтгэлийн II хөтөлбөр”-ийг боловсруулна.

4.2.3.Хүний эрх, хувийн эрх зүйн реформыг хэрэгжүүлнэ.

4.2.4.Төрөөс төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшил болон иргэний нийгмийн байгууллагын санаачилга, оролцоо, хамтын ажиллагааг дэмжинэ.

4.2.5.Төрийн шийдвэр гаргалтад хүний эрхийн мэдрэмжтэй хандаж, хүний эрхийг зөрчсөн аливаа шийдвэр гаргахгүй байх зарчмыг баримтална.

4.2.6.Зайлшгүй шаардлагатай асуудлаар хяналт шалгалт хийх, “Нээлттэй сонсгол”-ыг тогтмол зохион байгуулж, иргэдийн мэдэх эрхийг хангана.

4.2.7.Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний тухай хуулийг шинэчлэн найруулж, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн чөлөөт байдлыг хангах эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

4.2.8.Төрийн үйл ажиллагаанд иргэдийн хяналт тавих тогтолцоог технологийн шийдлээр сайжруулж, шилэн ажиллагааг үргэлжлүүлнэ.

4.3.Хараат бус, ил тод шүүхийн бие даасан байдлыг бэхжүүлнэ.

4.3.1.Шүүхийн процессыг цахимжуулж, хэрэг хянан шийдвэрлэх явцыг ил тод болгож, маргааныг түргэн шуурхай, үнэн зөв шийдвэрлэдэг болгоно.

4.3.2.Шүүхийн дата төвийн хүчин чадлыг сайжруулна.

4.3.3.Шүүх эрх мэдлийн байгууллагын мэдээллийн аюулгүй байдлын дундын төв байгуулна.

4.3.4.Шүүхийн байгууллагыг шаардлагатай дэвшилтэт техник, тоног төхөөрөмжөөр хангана.

4.3.5.Шүүхийн байрыг стандартад нийцүүлнэ.

4.3.6.Шүүх шинжилгээний дүгнэлтийн чанарыг дээшлүүлнэ.

4.3.7.Иргэний шүүхэд хандах эрхийн баталгааг хангах, иргэнд үзүүлэх шүүхийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн бүтээмжтэй, үр нөлөөтэй анхан болон давж заалдах шатны шүүхийг байгуулна.

4.3.8.Гэрч, хохирогчийг хамгаалах, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны эсрэг гэмт хэргийг мөрдөн шалгах алба шинээр байгуулж, хохирогчийн эрхийг хангах, хохирол барагдуулах үйл ажиллагааг шинэ шатанд гаргана.

4.4.Авлигатай тэмцэх ажиллагааг үргэлжлүүлнэ.

4.4.1.Авлигын төсөөллийн индексийг сайжруулж, авлигатай тэмцэх таван үйл ажиллагааг эрчимжүүлж, мөрдөн шалгах байгууллагын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэн, шүүхийн шатанд удаашралтай шийдвэрлэгдэхгүй байгаа авлига, албан тушаалын хэргүүдэд дүн шинжилгээ хийж, шаардлагатай эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

4.4.2.Авлигыг мэдээлэх тогтолцоог хялбаршуулах, мэдээлэгчийн эрхийг хамгаалах, учирсан хохирлыг төлүүлэх тогтолцоог бэхжүүлнэ.

4.4.3.Бүх нийтээр авлигатай тэмцэх, шударга бус зүйлийг үл тэвчих сэтгэлгээ, хандлагыг төлөвшүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

4.4.4.Санхүүгийн хориг, арга хэмжээ авах байгууллага (ФАТФ)-аас гаргадаг мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх стратегийн дутагдалтай улсын жагсаалт, Европын холбооны “Татварын зорилгоор хамтран ажилладаггүй бүс нутгуудын жагсаалт”-д орохоос сэргийлж, Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийг хэвээр хадгалж, сайжруулна.

4.4.5.Шүгэл үлээгчийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төсөл болон Жагсаал, цуглаан хийх журмын тухай, Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний тухай, авлига, албан тушаалын гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, энэ төрлийн гэмт хэрэг, зөрчлийг таслан зогсоох чиглэлээр багц хуулийн төсөл боловсруулна.

4.4.6.Хууль сахиулах байгууллагын албан хаагчдын сахилга, хариуцлагыг өндөржүүлэх, тус салбар дахь хүний эрхийн зөрчлийг таслан зогсоох цогц арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

4.4.7.Улс төр дэх мөнгөний нөлөөллийг бууруулж, сонгогчдын саналыг худалдан авах аливаа ажиллагааг хориглож, шаардлагатай эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

4.5.Төрийн албаны хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлж, нийгмийн баталгааг хангана.

4.5.1.Төрийн албаны хүний нөөцийн менежментийг сайжруулах тогтолцооны болон хууль эрх зүйн шинэчлэлийг хийнэ.

4.5.2.Бакалаврын сургалтыг амжилттай төгссөн төгсөгчийг төрийн албанд дадлага хийлгэх тогтолцоог сайжруулан, төрийн албаны хүний нөөцийг бэхжүүлнэ.

4.6.Үндэсний сөрөн тэсвэрлэх чадавхыг бэхжүүлнэ.

4.6.1.Нэгдмэл гадаад бодлогыг хэрэгжүүлэх хүрээнд:

4.6.1.1.Монгол Улсын гадаад бодлогын нэгдмэл, залгамж чанарыг хангах “Нэг цонх-Нэгдмэл гадаад бодлого”-ыг үргэлжлүүлнэ.

4.6.1.2.“Хүчирхэг Монгол паспорт” Монгол Улсын иргэд визгүй зорчих улсын тоог нэмэгдүүлнэ.

4.6.1.3.Бусад улстай хоёр талт болон олон талт олон улсын гэрээ байгуулах замаар хилийн чанадад зорчих иргэдийн визийн нөхцөлийг хөнгөвчилнэ.

4.6.2.Батлан хамгаалах тогтолцоог бэхжүүлэх хүрээнд:

4.6.2.1.Хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэх, эх орон, тусгаар тогтнолоороо бахархах, хайрлан хамгаалах, хөгжүүлэх үйл хэрэгт тэдний оролцоог нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

4.6.2.2.Цэргийн албаны тогтолцоо, сургалтын хөтөлбөр, орчин нөхцөлийг олон улсын жишигт хүргэх, хүний эрхийн зөрчил гарахаас урьдчилан сэргийлэх, хүний эрхийг дээдэлсэн харилцаа, хандлагыг төлөвшүүлнэ.



4.6.2.3. Батлан хамгаалах салбар тайван цагт хүлээх үүргийнхээ хүрээнд газрын тосны бүтээгдэхүүний шаардлагатай нөөцийн агуулах барих, онцгой байдлын байгууллагатай хамтарч шилжүүлэн ачих барилга байгууламж барих төслийг эхлүүлнэ.

4.6.2.4. Улсын агаарын хил, орон зайн хяналтын техник, технологийг шинэчлэн сайжруулна.

4.6.2.5. Батлан хамгаалах салбарын гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, шинжлэх ухаан, инновац, техник, технологи, аж үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, цэргийн алба хаагчдыг сургаж бэлтгэнэ.

4.6.2.6. Батлан хамгаалах тогтолцоог бэхжүүлж, орон нутгийн хамгаалалтын томилгоот нэгжүүдийн бэлэн байдлыг хангаж, дайчилгааны төлөвлөлтийг боловсронгуй болгож, иргэдийн эх орноо хамгаалах бэлтгэлжилтийг дээшлүүлнэ.

4.6.2.7. Энхийг дэмжих ажиллагаа болон улс орныг хөгжүүлэх стратегийн бүтээн байгуулалтад зэвсэгт хүчний оролцоог нэмэгдүүлж, зэвсэгт хүчний бэлэн байдал, үүрэг гүйцэтгэх чадавхыг нэмэгдүүлж, бие даасан төрлийн цэргийг хөгжүүлж, бэхжүүлнэ.

4.7. Орчны аюулгүй байдлыг хангаж, хүн, нийгмийн амар тайван орчныг бий болгоно.

4.7.1. Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах чадавхыг нэмэгдүүлнэ.

4.7.2. Үндэсний сөрөн тэсвэрлэх чадавхыг сайжруулах стратегийг боловсруулж, эрсдэлийн удирдлагын систем бүрдүүлнэ.

4.7.3. Улсын болон орон нутгийн онцгой комисс нь гамшгийн зэрэглэл тогтоох, үүссэн нөхцөл байдалд гамшгийн үеийн бэлэн байдлын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх стратегийн шийдвэр гаргах, онцгой байдлын алба, нэгж нь шийдвэр хүлээлгүй төлөвлөгөөг түргэн шуурхай хэрэгжүүлэх тогтолцоонд шилжинэ.

4.7.4. Онцгой байдлын үеийн бэлэн байдлыг орчин үеийн техник, технологиор бүрэн хангаж, гамшгийн үеийн аврах чадавхыг бэхжүүлнэ.

4.7.5. Нийслэл Улаанбаатар хотын үерийн эрсдэлтэй бүсүүдэд далан, суваг, шугам сүлжээг шинээр барих болон өргөтгөн, шинэчилнэ.



4.7.6.Хот, суурин газарт хөрс, усны чанарын олон улсын стандартыг нэвтрүүлж, бохирдуулагч эх үүсвэрийг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

4.7.7.Олон нийтийг хамарсан халдварт өвчин, цар тахал, байгалийн гамшиг зэрэг аюулыг эрсдэлгүй даван туулахад бэлдэж, нэгдсэн стратеги бүхий цогц эрсдэлийн менежментийг шинэчлэн баталж, үндэсний хэмжээнд мөрдүүлнэ.

4.7.8.Байгаль, цаг агаарын аюулт үзэгдлийг урьдчилан мэдээлэх, сэрэмжлүүлэх чадавхыг бэхжүүлж, радарын станц байгуулна.

4.7.9.Хүүхэд, оюутан, залуучууд, өсвөр үеийнхний гаднын сөрөг нөлөө, бусдын дарамт, гэмт хэрэгт өртөх, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс сэргийлэх, цахим орчин дахь аюулгүй байдлыг хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

4.7.10.Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын эргэлтэд тавих хяналтыг сайжруулж, мэргэжлийн холбоо, төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.

4.7.11.Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодистой холбоотой бүхий л үйл ажиллагааг төрийн хяналтад авч, уг үйл ажиллагааг зөвхөн тусгай зөвшөөрлийн үндсэн дээр эрхлүүлэх, мансуурах донтой хүнд олон улсын стандартад нийцсэн эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, мансуурах донг эрт илрүүлэх, эмчлэх, хяналтад авах, нийгэмшүүлэхэд чиглэсэн эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно.

4.7.12.Кибер аюулгүй байдлыг хангах эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, хяналт шалгалтын тогтолцоог бэхжүүлж, кибер халдлага, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чадавхыг бэхжүүлнэ.

---oO---

Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 35
дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ХӨГЖЛИЙН 2025 ОНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

ТЭЗ-ийн үр дүн	Хөгшлөхийн үр дүн	Бодлогын үндэслэл	Төсөл, арга хэмжээ	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Үр дүнгийн үзүүлэлт		Зорилгот түвшин /2025 он/	Санхүүжилт, сая.төг	Санхүүжилт, Санхүүжилт-эртний эх үүсвэрийн ангилал	Үндсэн хариуцагч
						Хэмжих нэгж	Суурь түвшин /2023 он/				
НӨГ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО											
1.1 Бизнес эрхлэх талтай орчныг бүрдүүлнэ.	1.1.1 Гадаад худалдаа, экспорт хийх талтай орчныг бүрдүүлнэ.	МУХТЖКЧ-3.2.3, 3.2.4, 4.4.2.11	1.1.1.1 Эдийн засгийн үндэсний хэлэлцээр, Чөлөөт худалдааны хэлэлцээр, Хөрөнө оруулалтыг хөмүүлэн дэмжих, харилцан хамгаалах Тухай хэлэлцэврийг байгуулах	Монгол Улс, Бүгд Найрамдах Солонгос Улс хоорондын Эдийн засгийн үндэслэлийг хэрэгжүүлэх зорилготой арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	10	100	0	Улсын төсөв	Эдийн засаг, хөгжлийн яам	
				Монгол Улс, Евразийн эдийн засгийн холбоо хоорондын Чөлөөт худалдааны хэлэлцэврийг соёрхон батлуулах арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	0	100	0	Улсын төсөв	Эдийн засаг, хөгжлийн яам	
				Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улстай Чөлөөт худалдааны урсгал хэлэлцэврийг батлах арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	0	20	0	Улсын төсөв	Эдийн засаг, хөгжлийн яам	
				Тайландын Хаант Улс, Бүгд Найрамдах Социалист Вьетнам Улс, Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улстай Хөрөнө оруулалтыг хөмүүлэн дэмжих, харилцан хамгаалах тухай хэлэлцэврийг батлах арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	0	100	0	Улсын төсөв	Эдийн засаг, хөгжлийн яам	
				1.1.1.2 Эдийн засгийн хамтын ажиллагааны бүс хөгжүүлэх төслийн хэрэгжилт	Хувь	8	24	14,100.0	Гадаад зээл	Эдийн засаг, хөгжлийн яам	
				1.1.1.3 "Гадаад худалдааны цахим нэг цонх" мэдээллийн системийг бүрэн нэвтрүүлэх	Хувь	0	100	0	Гадаад зээл	Эдийн засаг, хөгжлийн яам	
				1.1.2 Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн хувьцааг, бүхээр олон нийтэд үе шаттай нээлттэй худалдах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	Тоо	2	5	100.0	Улсын төсөв	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар	
				1.1.2.2 Төсвийн санхүүгийн уурдалдааны нэгд. үр ашгтай	Хувь	89	100	7,713.8	Гадаад зээл	Сангийн яам	



1.2.Хөдөө аж ахуйн салбар бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлнэ.	1.1.3.Хөрөнө оруулагч татах, хамгаалах цоц мөнгөнийг хөгжүүлнэ.	ЗҮГАХ-3.1.1.2	Байрлал дэмжих төслийг хэрэгжүүлэх	Үйлчилгээний төрөл	Тоо	0	5	0	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
		МУХТЖКЧ-5.2.3	1.1.Хөрөнө оруулагч хийх, бичлэсэн үйл ажиллагаа эрхлэхэд төрөөс мэдээ мэдээллээр хангах, зөвлөгөө өгөх цоц үйлчилгээг тогтворжуулах	Шинэ худгийн тоо	Тоо	663	913	1,600.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖКЧ-5.3.3	1.2.1.1.Болзолын усан хангамжийг нэмэгдүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	20	10.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		ЗҮГАХ-3.3.4.21	1.2.1.2.Хөдөө аж ахуй, хөдөөгийн хөгжил II төсөл-ийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	10	10.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖКЧ-4.2.2	1.2.1.3.Зак зээл ба бэлчээрийн улирлын хөгжил төсөл-ийн нэмэлт санхүүжилт II төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	70	100	5,649.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		ЗҮГАХ-3.3.4.21	1.2.1.4.Мал аж ахуйн шинжлэх ухаан, технологийн үндэслэлийн эко парк-ийг байгуулах хувийн хэвшлийн дэмжих эдийн засгийн эргэлтийг нэмэгдүүлэх төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	1	45.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖКЧ-5.3.5	1.2.1.6.Ургамал, малын эрүүл ахуй, хүнсний аюулгүй байдлыг хангах арга хэрэгслийг сайжруулах	Олон улсад баталаажуулах тайлан	Тоо	0	85	12,527.9	Сангийн яам
		ЗҮГАХ-3.3.4.17	1.2.1.6.Ургамал, малын эрүүл ахуй, хүнсний аюулгүй байдлыг хангах арга хэрэгслийг сайжруулах	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	128	100>	53,779.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖКЧ-4.2.2	1.2.2.Олон улсын худалдаанд хөрийг саад үүсгэдэг малын халдварт өвчнийг бүртгүүлнэ.	Гоц халдварт өвчний голомтын тохмолод	Тоо	792	792>	6,763.4	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		ЗҮГАХ-3.3.4.18	1.2.2.Олон улсын худалдаанд хөрийг саад үүсгэдэг малын халдварт өвчнийг бүртгүүлнэ.	Халдварт өвчний голомтын тохмолод	Тоо	489	489>	10,287.1	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖКЧ-4.2.2	1.2.3.Үйлдвэр технологийн парк-ийн дэд бүтцийг бий болгож.	Зооноз өвчний голомтын тохмолод	Тоо	60	80	10,000.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		ЗҮГАХ-1.3.2.3	1.2.3.1.Шинэ Хоёд™ үйлдвэр технологийн парк-ийн дэд бүтцийг бий болгож.	Дэд бүтгийн бүтээн байгуулалт үргэлжлүүлэх	Хувь				

1.3. Хүнсний гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	экспортын бүтээгдэхүүний нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.	МУХТЖЧ-9.5.4. ЗГУАХ-1.2.1.3	1.2.3.2. Эмээлт эко парк-ийн цахилгаан хангамжийн барилга усарлагын ажлыг эхлүүлэх	Цахилгаан хангамжийн барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	100	10.0	Гадаад зээл	Нийслэлийн засаг даргын Тамгын газар
		МУХТЖЧ-9.5.4. ЗГУАХ-1.3.5.6	1.2.3.3. Төвийн бүсийн хөнгөн аж үйлдвэрийн үйлдвэр барилгын төслийг хэрэгжүүлэх /Идааны өвчлөх ширний цолцгоор болон бусад/	Дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт	Хувь	0	10	7,144.5	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖЧ-8.3.9. ЗГУАХ-3.3.4.20	1.2.3.4. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэржилтийн агропарк төслийг хэрэгжүүлэх	Дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт	Хувь	0	100	2,000.0	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖЧ-8.3.3. ЗГУАХ-3.3.4.18	1.2.3.5. Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэлийн байгуулах	Дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт	Хувь	60	100	1,824.6	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖЧ-8.3.3. ЗГУАХ-3.3.4.21	1.2.3.6. Ногоон, өрслөх чадвартай хөдөө аж ахуйн төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	20	10.0	Гадаад зээл	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖЧ-3.3.4.2	1.3.1.1. Төмс, хүнсний ногооны зэрэг барих	Шинээр байгуулах 300-500 тоннын бүрэн автомат, механикжсан агуулах	Тоо	0	6	4,171.2	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖЧ-3.3.4.2	1.3.1.2. Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүйн үзүүлэлтийг тодорхойлох чадварыг нэмэгдүүлж, хүнсний аюулгүй байдлыг хангах	Аюулгүйн үзүүлэлт тодорхойлох чадвар	Хувь	0	10	2,223.0	Улсын төсөв	Стандарт, хэлмэл зүйн газар
		МУХТЖЧ-8.3.14. ЗГУАХ-3.3.4.4	1.3.1.3. Орон нутгийн үйлдвэрлэлийг дэмжих "Бялаг" төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	40	100	1,898.0	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖЧ-8.3.1. ЗГУАХ-3.3.4.2	1.3.1.4. Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл ба усалаатай хэрэгжүүлэх төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	65	100	3,219.4	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖЧ-8.3.6. ЗГУАХ-3.3.4.33	1.3.1.4. Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл ба усалаатай хэрэгжүүлэх төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	52	68	10.0	Гадаад зээл	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
1.3. Хүнсний гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	экспортын бүтээгдэхүүний нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.	МУХТЖЧ-8.3.3. ЗГУАХ-3.3.4.33	1.3.1.4. Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл ба усалаатай хэрэгжүүлэх төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	52	68	438.9	Гадаад зээл	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖЧ-8.3.3. ЗГУАХ-3.3.4.33	1.3.1.4. Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл ба усалаатай хэрэгжүүлэх төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	52	68	21,516.4	Гадаад зээл	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		МУХТЖЧ-8.3.3. ЗГУАХ-3.3.4.33	1.3.1.4. Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл ба усалаатай хэрэгжүүлэх төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	52	68	21,516.4	Гадаад зээл	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
1.4. Уул уурхайн салвэр даь дарагч	1.4.1. Гөстлөг, хайгуулын ажлыг	АХА-2.14. МУХТЖЧ-8.3.3.	1.4.1.1. Атаран геофизикийн судалгааны ажлыг гүйцэтгэх	Байгуулах сорт сорих төв	Тоо	0	1	600.0	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		АХА-2.14. МУХТЖЧ-8.3.3.	1.4.1.1. Атаран геофизикийн судалгааны ажлыг гүйцэтгэх	Талбай хамрагдалт	Хувь	66	80	40,000.0	Улсын төсөв	Аж үйлдвэр, өрлөсөө өсвийн яам



оруулалыг нэмэгдүүлнэ.	эрчимжүүлж, ашигт малтмалын багцлагдан авч ашиглах үндэслэлийг нэмэгдүүлнэ. 1.4.2.Ордуулын ашиглахыг нэмэгдүүлнэ.	ЗГУАХ-3.3.1.2	1.4.1.2.Газрын ховор элемент болон өндөр технологийн түүхий эдийн хэвийн төлөвийн	Хэрэглэх төсөл	Хувь	2	1	692.0	Улсын төсөв	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам		
		МУХТЖКЧ-6.3.4, ЗГУАХ-3.3.1.2	Францын хамтгарсан "Уданы төсөл" төслийн бэлтгэл ажлыг эхлүүлэх	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	0	100	0	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт		
		МУХТЖКЧ-4.2.11, ЗГУАХ-3.3.3.7	1.4.3.1."Эрдэнэт үйлдвэр" металургийн-химийн үйлдвэрийн технологийн паркийн дэд бүтцийг байгуулах	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	50	60	89,600.0	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам		
		МУХТЖКЧ-4.2.11, ЗГУАХ-3.3.1.5	1.4.3.2."Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын ил уурхайн байгуулах үйлдвэрийн шинэчлэл хийх	Хөрөнгий тээвэрт мөчлөгт урсгалт нэвтрүүлэх ажлын гүйцэтгэл	Хувь	50	100	179,300.0	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам		
		МУХТЖКЧ-4.2.11, ЗГУАХ-1.3.3.2	1.4.3.3."Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-ын ил уурхайн байгуулах үйлдвэрийн шинэчлэл хийх	Хүдэр бэлтгэлийн I шугамын шинэчлэлийн барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	70	100	751,400.0	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам		
		1.4.3.Боловсруулах хүнд үйлдвэрийг нэмэгдүүлнэ.	МУХТЖКЧ-4.2.11, ЗГУАХ-1.3.3.2	1.4.3.4.Зэсийн үйлдвэрийн байгуулах үйлдвэрийн шинэчлэл хийх	Банжуулах үйлдвэрийн хаягдлыг өтөрүүлэх төсөл/ашигт нэвтрүүлэх ажлын гүйцэтгэл	Хувь	20	100	0	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам	
			МУХТЖКЧ-4.2.11, ЗГУАХ-1.3.3.2	1.4.3.5.Дорноговь аймалт үйлдвэрийн парк байгуулах	Банжуулах үйлдвэрийн хаягдлыг хураах санг шинээр байгуулах ажлын гүйцэтгэл	Хувь	20	100	0	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам	
			МУХТЖКЧ-4.2.11, ЗГУАХ-1.3.3.2	1.4.3.6.Дорноговь аймалт үйлдвэрийн парк байгуулах	Засвар механикийн заводын өргөлөг, шинэчлэлийн ажлын гүйцэтгэл	Хувь	10	100	0	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам	
				МУХТЖКЧ-4.2.11, ЗГУАХ-3.3.1.1	1.4.3.3."Эрдэнэт-Гаванголой" Х-ийн нүүрс тэзрийн өнцөгтийг ашиглахад оруулах	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	2	100	304,600.0	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам
				МУХТЖКЧ-4.2.11, ЗГУАХ-1.3.3.2	1.4.3.5.Дорноговь аймалт үйлдвэрийн парк байгуулах	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	5	30	804,774.5	Дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам
				МУХТЖКЧ-4.2.11, ЗГУАХ-3.3.1.1	"Алтайширээт" үйлдвэрийн технологийн парк байгуулах	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	45	80	110,500.0	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам
				МУХТЖКЧ-4.2.11,	1.4.3.6.Дорноговь аймалт үйлдвэрийн парк байгуулах	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	10	80	59,000.0	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам



ЗҮГАХ-3.3.1.1									Хөрөнгө оруулалт Төр, хувийн хэвшлийн туншлал, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам
МУХТЖУЧ-4.2.11, ЗҮГАХ-1.3.6.2	1.4.3.7.Дарханы үйлдвэрийн даргад, үйлдвэрлэлийн цэцэглэж байгуулах	төс үйлдвэр болговруулах тэслийг үргэлжлүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	5	10	236,000.0		Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам
МУХТЖУЧ-4.2.11, ЗҮГАХ-3.3.1.6	1.4.3.8.Газрын боловсруулах байгуулах	үлдвэр тэслийг үргэлжлүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	11	49	449,918.0		Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам
МУХТЖУЧ-4.2.11, ЗҮГАХ-3.3.1.6	1.4.3.9.Газрын хөолой байгуулах үргэлжлүүлэх	төс дамжуулах тэслийг үргэлжлүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	38	100	449,918.6		Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам
МУХТЖУЧ-4.2.11, ЗҮГАХ-3.3.1.10	1.4.3.10.Алт байгуулалтын ажлуулгах	цэвэршүүлэх тэслийг үргэлжлүүлэх	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	0	100	0		Төр, хувийн хэвшлийн туншлал, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам
МУХТЖУЧ-4.2.11, ЗҮГАХ-3.3.1.13	1.4.3.11.Сүмбазар “Амгийн Асгал сумын нутаг орших “Дорнын баялаг” үйлдвэрлэл, технологийн паркийг түшиглэн байгуулах Нүүрснэс дивэгийн Тулш боловсруулах цэцэглэж тэслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлэх	үлдвэр тэслийг үргэлжлүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	5	20	315,000.0		Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам
МУХТЖУЧ-4.2.11, ЗҮГАХ-3.3.1.13	1.4.3.12.Эрчим хүчний нүүрснэс эзсийн бүтээгдэхүүн гарган авах туршилтын үйлдвэр байгуулах ажлыг эхлүүлэх	хүчний нүүрснэс эзсийн бүтээгдэхүүн гарган авах туршилтын үйлдвэр байгуулах ажлыг эхлүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	10	20	5,000.0		Төр, хувийн хэвшлийн туншлал, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам
МУХТЖУЧ-4.2.1, ЗҮГАХ-3.3.1.5	1.4.3.13.“Бор-Өндөр” үйлдвэр технологийн паркийг түшиглэсэн “Жонш боловсруулах цэцэглэж” эхлүүлэх	үлдвэр тэслийг үргэлжлүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	10	100,000.0		Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам
МУХТЖУЧ-4.2.11, ЗҮГАХ-1.3.4.1	1.4.3.14.“Тавангопий” үйлдвэрлэл, технологийн парк түшиглэсэн үйлдвэрийн болон баярны ханга	үлдвэр тэслийг үргэлжлүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	10	50	742,700.0		Төр, хувийн хэвшлийн туншлал, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам



Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам	Улсын төсөв	625,000.0	10	0	Хувь	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	1.4.3.15) Гарын тосны бүтээгдэхүүний 3-6 сарын хэрэглээний нөөц бүрдүүлэхэд шаардлагатай улсын нөөцийн шатаахууны агуулахын барилга байгууламжийг ашиглахад оруулах
МҮХТЖКЧ-ЗГУАХ-3.3.1.9	Төр, хувийн хэвшлийн туншлал	260,578.2	20	0	Хувь	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	1.4.3.15) Гарын тосны бүтээгдэхүүний 3-6 сарын хэрэглээний нөөц бүрдүүлэхэд шаардлагатай улсын нөөцийн шатаахууны агуулахын барилга байгууламжийг ашиглахад оруулах
МҮХТЖКЧ-ЗГУАХ-3.3.2.3	Төр, хувийн хэвшлийн туншлал	175,685.0	10	0	Хувь	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	1.5.1.2. Халиг-Мандат хилийн боомтын хил дамжсан төмөр зам болон анаа тээврийн барилгын ажлын гүйцэтгэл
МҮХТЖКЧ-ЗГУАХ-3.3.2.7	Төр, хувийн хэвшлийн туншлал	683,665.3	5	0	Хувь	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	1.5.1.3. Арцхуур-Шивэхуур-Нарийнсухайт чиглэлийн 1255 км төмөр замын төслийн хүрээнд Шивэхуур-Нарийнсухайт-Шинэжинст чиглэлийн 300 км төмөр зам барих
МҮХТЖКЧ-ЗГУАХ-3.3.2.7	Төр, хувийн хэвшлийн туншлал	556,720.0	10	0	Хувь	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	1.5.1.4. Чойбалсан-Уварт-Бичигт чиглэлийн 420.7 км төмөр замын төслийн хүрээнд Бичигт-Зуункатавч боомтын хил холболтын төмөр зам барих
МҮХТЖКЧ-ЗГУАХ-3.3.2.7	Төр, хувийн хэвшлийн туншлал	0	20	0	Хувь	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	1.5.1.5. Чойбалсан-Бичигт чиглэлийн босоо тэнхлэгийн төмөр зам барих
МҮХТЖКЧ-ЗГУАХ-3.3.2.7	Төр, хувийн хэвшлийн туншлал	207,667.1	20	0	Хувь	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	1.5.1.6. "Шивэхуур-Сэхээ" хил холболтын төмөр зам барих
МҮХТЖКЧ-ЗГУАХ-3.3.2.2	Боомгийн сэрэлтийн үндэсний хөрөө	0	30	0	Хувь	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	1.5.1.7. Хөдөд аймгийн Булган сумын Ярангын боомтын нурсын экспортын терминалыг барих ажлыг эзлүүлэх
МҮХТЖКЧ-ЗГУАХ-3.3.2.2	Боомгийн сэрэлтийн үндэсний хөрөө	0	100	0	Хувь	Ажлын гүйцэтгэл	Ажлын гүйцэтгэл	1.5.1.8. Хөдөд аймгийн Булган сумын Байлаг боомтыг байглын амжилгааны боомт болгох
МҮХТЖКЧ-ЗГУАХ-3.3.2.10	Улсын төсөв	104,646.9	20	0	Хувь	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	1.5.2.1. Дархан-Алтанбулаг чиглэлийн 113.1 км, 4 энээ халуу хучилттай авто замын өргөтгөл, 885.0 урт гүүрэн
1.5. Ачаа тээвэрлэх хүчин нэмэгдүүлнэ.								
1.5.1 Төмөр замын ачаа тээвэрлэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.								
1.5.2 Авто замын сурьжээг өргөтгөнө.								



		байгууллагын ажлыг эхлүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	10	336,000.0	Төр, хувийн хэвшлийн туншлал	Зам, тээврийн яам
МУХТЖКЧ-ЗГҮАХ-3.3.2.16	1.5.2.2. Найраж-Замын-Үүд чиглэлийн авто замыг 4 энгэр болгон өргөтгөн шинэчлэх	1.5.2.2. Найраж-Замын-Үүд чиглэлийн авто замыг 4 энгэр болгон өргөтгөн шинэчлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	10	336,000.0	Төр, хувийн хэвшлийн туншлал	Зам, тээврийн яам
МУХТЖКЧ-ЗГҮАХ-8.1.2	1.5.2.3. Дорнод аймгийн Хэрлэн сумаас Хавиргын боомт чиглэлийн 124.5 км хатуу хучилттай авто зам барих	1.5.2.3. Дорнод аймгийн Хэрлэн сумаас Хавиргын боомт чиглэлийн 124.5 км хатуу хучилттай авто зам барих	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	30	55	48,532.5	Улсын төсөв	Зам, тээврийн яам
МУХТЖКЧ-ЗГҮАХ-3.3.2.22	1.5.2.4. Баян-Уул сумаас Улаан сум болж хүргэлэх 50 км хатуу хучилттай авто зам барих	1.5.2.4. Баян-Уул сумаас Улаан сум болж хүргэлэх 50 км хатуу хучилттай авто зам барих	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	15	60	29,000.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн яам
МУХТЖКЧ-ЗГҮАХ-3.3.2.22	1.5.2.5. Өмнөговь, Төвийн аймгийн Увс сум болж хүргэлэх 32 км авто замын төстөлөөс "Цагаандаг Уул" хилийн боомт хүргэлэх 270 км тусгай зориулалтын авто зам барих	1.5.2.5. Өмнөговь, Төвийн аймгийн Увс сум болж хүргэлэх 32 км авто замын төстөлөөс "Цагаандаг Уул" хилийн боомт хүргэлэх 270 км тусгай зориулалтын авто зам барих	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	50	439,825.5	Төр, хувийн хэвшлийн туншлал	Зам, тээврийн яам
МУХТЖКЧ-ЗГҮАХ-8.1.2	1.5.2.6. Намуны сум болж хүргэлэх А18 дугаартай авто замаас Арисуурь хилийн боомт хүргэлэх хатуу хучилттай 159.5 км авто зам барих	1.5.2.6. Намуны сум болж хүргэлэх А18 дугаартай авто замаас Арисуурь хилийн боомт хүргэлэх хатуу хучилттай 159.5 км авто зам барих	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	20	39,884.4	Улсын төсөв	Зам, тээврийн яам
МУХТЖКЧ-ЗГҮАХ-8.1.2.8.1.3	1.5.2.8. Бугаастай хилийн боомтын 320 км хатуу хучилттай авто зам барих	1.5.2.8. Бугаастай хилийн боомтын 320 км хатуу хучилттай авто зам барих	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	50	8,069.5	Улсын төсөв	Зам, тээврийн яам
МУХТЖКЧ-ЗГҮАХ-3.3.2.23	1.5.2.9. Бус нутгийн авто зам хөгжүүлэх төслийн 3 дугаар үе шатын төслийг хэрэгжүүлэх	1.5.2.9. Бус нутгийн авто зам хөгжүүлэх төслийн 3 дугаар үе шатын төслийг хэрэгжүүлэх	Улиастай-Алтай чиглэлийн 40 км авто замын төслийн бөлтгэл	Хувь	0	56	215,050.0	Төр, хувийн хэвшлийн туншлал	Зам, тээврийн яам
МУХТЖКЧ-ЗГҮАХ-3.3.2.23	1.5.2.10. Чойр-Мандаг овоо-Арайхээр чиглэлийн хэвтээ тэнхлэгийн авто зам, Мандаг овоо-Чойр чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын хүрээлэн 2 дугаар үе шатын төслийг хэрэгжүүлэх	1.5.2.10. Чойр-Мандаг овоо-Арайхээр чиглэлийн хэвтээ тэнхлэгийн авто зам, Мандаг овоо-Чойр чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын хүрээлэн 2 дугаар үе шатын төслийг хэрэгжүүлэх	Ховд-Улаангомь чиглэлийн 163 км авто замын төслийг хэрэгжүүлэх	Хувь	0	60	10.0	Гадаад зээл	Зам, тээврийн яам
МУХТЖКЧ-ЗГҮАХ-3.3.2.23	1.5.2.11. Өмнөговь аймгийн Тавантолгой-Гашуунсхайт чиглэлийн 250 км тусгай зориулалтын авто зам барих	1.5.2.11. Өмнөговь аймгийн Тавантолгой-Гашуунсхайт чиглэлийн 250 км тусгай зориулалтын авто зам барих	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	50	30,000.0	Гадаад зээл	Зам, тээврийн яам
МУХТЖКЧ-ЗГҮАХ-3.3.2.23	1.5.2.11. Өмнөговь аймгийн Тавантолгой-Гашуунсхайт чиглэлийн 250 км тусгай зориулалтын авто зам барих	1.5.2.11. Өмнөговь аймгийн Тавантолгой-Гашуунсхайт чиглэлийн 250 км тусгай зориулалтын авто зам барих	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	69	75	83,510.0	Төр, хувийн хэвшлийн туншлал	Зам, тээврийн яам



			1.5.2.12.Төв аймгийн Улаанбаатар, Цэцэг, Завсар сумуудын хамтаар 122.4 км авто замын төслийг хэрэгжүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	20	35	30,000.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн яам
			1.5.2.13.Жаргалантхан-Өмнөдэлтэр чиглэлийн авто замаас Биндэр чиглэлийн хатуу хучилттай 152.5 км авто замыг барих ажлыг хэрэгжүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	20	35	37,497.7	Улсын төсөв	Зам, тээврийн яам
			1.5.2.14.Сүхбаатар сумын төвөөс Буцагт чиглэлийн 27.8 км хатуу хучилттай авто замын төслийг эхний үе шаттай хэрэгжүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	20	75	5,939.4	Улсын төсөв	Зам, тээврийн яам
			1.5.2.15.Орхонтуул-Цээл чиглэлийн 62.56 км хатуу хучилттай авто замын төслийг хэрэгжүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	30	35,534.9	Улсын төсөв	Зам, тээврийн яам
			1.5.2.16.Баянхонгор-Могой сумуудын хоёр чиглэлийн 33.4 км хатуу хучилттай авто замын төслийг хэрэгжүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	40	16,435.8	Улсын төсөв	Зам, тээврийн яам
			1.5.2.17.Баяндагалан-Гувантас чиглэлийн 80 км хатуу хучилттай авто замын дуусгал, 74.2 км авто замын төслийг хэрэгжүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	30	48,042.2	Улсын төсөв	Зам, тээврийн яам
			1.5.2.18.Мандаг сумын Түнхэл тосгоноос Төв аймгийн Балсамбар сум хүртэлх 45.2 км хатуу хучилттай авто зам, Түнхэл тосгон доторх 4 км хатуу хучилттай авто замын төслийг хэрэгжүүлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	30	15,727.7	Улсын төсөв	Зам, тээврийн яам
			1.5.2.19.Улаанбаатар хотын төгрөгтэй зам, тээвэр төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	33	45	55,239.9	Гадаад зээл	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
		1.6.1.Олон улсын жижигт боомлын тоог нэмэгдүүлнэ.	1.6.1.1.Галтийн, хялалтын, бүсүүдийн орчин үеийн хяналтхан тоног төхөөрөмжөөр хангах	Тоног төхөөрөмжийн тоо	Тоо	Рейттен-36 ш, Зорчигчийн рейттен-3 ш, ПУУ-27 ш	Рейттен-59 ш, Зорчигчийн рейттен-6 ш, ПУУ-27 ш	22,383.7	Улсын төсөв	Сангийн яам
	1.6.Баянлэгийн хилийн чанадад нэмэгдүүлнэ.		1.6.1.2.Газрын, мэдээллийн, автомажуулсан систем болон теле хяналтын нэгдсэн системийн их өгөгдөлд дүн шинжилгээ хийх хиймэл оюун ухаанд	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	20	100	10.0	Гадаад зээл, тусламж	Сангийн яам



			өндөрлөгөө системийг	Ажлын гүйцэтгэл	Хувь	71	100	10,000.0	Гадаад зээл	Боолгын сэргэлтийн Үндэсний хороо
	МУХТЖУЧ-8.1.5, ЗГУАХ-3.3.2	1.6.1.3. Хилийн үйлчилгээг сайжруулах бус нутгийн төслийн нэмэлт санхүүжилтийн хүрээнд Бичигт боолтыг өргөтгөх	1.6.1.3. Хилийн үйлчилгээг сайжруулах, дэмжих төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	10	28,200.9	Гадаад зээл	Боолгын сэргэлтийн Үндэсний хороо
	МУХТЖУЧ-8.1.5, ЗГУАХ-3.3.2	1.6.1.4. Хилийн үр бүтээмжийг сайжруулж, тогтвортой хөгжлийг дэмжих төслийг хэрэгжүүлэх	1.6.1.4. Хилийн үр бүтээмжийг сайжруулж, тогтвортой хөгжлийг дэмжих төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	10	3,599.7	Гадаад туслаах	Боолгын сэргэлтийн Үндэсний хороо
	МУХТЖУЧ-3.3.2.1	1.6.1.5. Гидуулсухайт боолтын шалгалтын барилгын ашиглагдах оруулах	1.6.1.5. Гидуулсухайт боолтын шалгалтын барилгын ашиглагдах оруулах	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	60	100	45,808.4	Гадаад зээл	Боолгын сэргэлтийн Үндэсний хороо
	МУХТЖУЧ-3.3.2.1	1.6.1.6. Өмнөговь аймгийн Говьсүмбэр, Шивээт сумуудад агаарын тусламж	1.6.1.6. Өмнөговь аймгийн Говьсүмбэр, Шивээт сумуудад агаарын тусламж	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	0	0	Гадаад дотоодын хөрөнгө оруулалт	Зам, тээврийн яам
	МУХТЖУЧ-8.1.5, ЗГУАХ-3.3.2.1	1.6.1.7. Өмнөговь аймгийн Гурвантэс суманд "Нийтийн зориулалтын тээвэр логистик, агуулахын терминал" барих	1.6.1.7. Өмнөговь аймгийн Гурвантэс суманд "Нийтийн зориулалтын тээвэр логистик, агуулахын терминал" барих	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	0	0	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт	Зам, тээврийн яам
	МУХТЖУЧ-3.3.2.1	1.6.1.8. Монгол Улсын боолтын галинц хаягт шалгалтын галинц хаягт төрөлөөний төслийг хэрэгжүүлэх	1.6.1.8. Монгол Улсын боолтын галинц хаягт шалгалтын галинц хаягт төрөлөөний төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	20	10.0	Гадаад туслаах	Сангийн яам
	МУХТЖУЧ-4.2.16, ЗГУАХ-3.3.3.1	1.7.1.1. Эрчим хүчний өргөг шилгээ шрифын төрөлөөний хэрэгжүүлж, санхүүгийн алдагдалг зохистой түвшинд хүргэх	1.7.1.1. Эрчим хүчний өргөг шилгээ шрифын төрөлөөний хэрэгжүүлж, санхүүгийн алдагдалг зохистой түвшинд хүргэх	Уял ажиллагааны ашиг, алдагдал	Тэрбум төгрөг	-47	0	0	Улсын төсөв	Эрчим хүчний яам
	МУХТЖУЧ-4.2.16, ЗГУАХ-3.3.3.1	1.7.1.2. Дулааны IV шалтгаан станцын уурын хүчин чадлыг шингээх шрифын төрөлөөний хэрэгжүүлэх	1.7.1.2. Дулааны IV шалтгаан станцын уурын хүчин чадлыг шингээх шрифын төрөлөөний хэрэгжүүлэх	Харгалчдад борлуулах цахилгааны тарифыг нэмэгдүүлэх хувь	Хувь	0	64	0	Улсын төсөв	Эрчим хүчний яам
	МУХТЖУЧ-4.2.16, ЗГУАХ-1.1.2.6	1.7.1.3. Дулааны III шалтгаан станцын 325 МВт-аар өргөтгөх төслийн барилга, урсгалын системийг хөгжүүлэх бэлэн байдлыг хангах	1.7.1.3. Дулааны III шалтгаан станцын 325 МВт-аар өргөтгөх төслийн барилга, урсгалын системийг хөгжүүлэх бэлэн байдлыг хангах	Харгалчдад борлуулах дулааны тарифыг нэмэгдүүлэх хувь	Хувь	0	28	0	Улсын төсөв	Эрчим хүчний яам
	МУХТЖУЧ-4.2.16, ЗГУАХ-1.1.2.6	1.7.1.4. Эрчим хүчний тогтвортойг хангах, сэргээх эрчим хүчийг зөв зохистой хөгжүүлэх үндсэн бичиг баримт болох нэгдсэн	1.7.1.4. Эрчим хүчний тогтвортойг хангах, сэргээх эрчим хүчийг зөв зохистой хөгжүүлэх үндсэн бичиг баримт болох нэгдсэн	Төслийн бэлтгэл ажлын явц	Хувь	0	10	100,000.0	Бусад эх Үүсвэр	Эрчим хүчний яам
	МУХТЖУЧ-4.2.16, ЗГУАХ-1.1.2.6	1.7.1.5. Эрчим хүчний тогтвортойг хангах, сэргээх эрчим хүчийг зөв зохистой хөгжүүлэх үндсэн бичиг баримт болох нэгдсэн	1.7.1.5. Эрчим хүчний тогтвортойг хангах, сэргээх эрчим хүчийг зөв зохистой хөгжүүлэх үндсэн бичиг баримт болох нэгдсэн	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	0	50	10.0	Гадаад зээл	Эрчим хүчний яам
1.7. Эрчим хүчний дотоодын хэрэгжүүлж хангах.	МУХТЖУЧ-4.2.16, ЗГУАХ-1.1.2.6	1.7.1. Эрчим хүчний салбарыг эдийн засгийн үр ашгтай болгох.	Нэгдсэн улсэдийн дүрмийг шинэчлэн боловсруулж, баглуулах, сургах, хэрэгжүүлэх, мөрдөх, хянах	Төо	Хувь	0	1	0	Бусад эх Үүсвэр	Эрчим хүчний яам



МҮХТЖКЧ- 8.1.6. ЗГУАХ- 3.3.2.11	МҮХТЖКЧ- 8.1.6. ЗГУАХ- 3.3.2.11	МҮХТЖКЧ- 9.5.2. ЗГУАХ- 3.3.2.14	МҮХТЖКЧ- 3.3.2.10	МҮХТЖКЧ- 8.1.1.8.1.3. ЗГУАХ- 3.3.2.10	МҮХТЖКЧ- 8.1.1.8.1.3. ЗГУАХ- 3.3.2.10	МҮХТЖКЧ- 8.1.1.8.1.3. ЗГУАХ- 3.3.2.10	МҮХТЖКЧ- 8.1.1.8.1.3. ЗГУАХ- 3.3.2.10	МҮХТЖКЧ- 8.1.1.8.1.3. ЗГУАХ- 3.3.2.10	МҮХТЖКЧ- 8.1.1.8.1.3. ЗГУАХ- 3.3.2.10	МҮХТЖКЧ- 8.1.1.8.1.3. ЗГУАХ- 3.3.2.10	МҮХТЖКЧ- 8.1.1.8.1.3. ЗГУАХ- 3.3.2.10	МҮХТЖКЧ- 8.1.1.8.1.3. ЗГУАХ- 3.3.2.10
ашиглалтыг сайжруулах төсөл хэрэгжүүлэх	1.8.2.4 Дорнод аймгийн Буйр буудал, Дорнод 4С нисэх буудал байгуулах	1.8.2.5.1 "Уриансайхан" нисэх буудлын 4D ангиллын болгон ашиглалтыг сайжруулах төсөл хэрэгжүүлэх	1.8.2.6 Өндөрлэвч нисэх буудлын төслийг хэрэгжүүлэх	1.8.3.1.1 Олон улс, орон нутгийн хатуу авто зам, дагуу үйлчилгээний цондор, аймаг талбай байгуулах	1.8.3.2.3 Аажан аймгийн Солонготын давааны хатуу хучилттай 12.08 км авто зам барих	1.8.3.3 Өлгий-Сэлэн-Улаанхус-Цэнгэл хатуу хучилттай 179.7 км авто зам барих	1.8.3.4 Бор-Өндөр-Хэргэн аймгийн хатуу хучилттай 179.7 км авто зам барих	1.8.3.5 Улаанбаатар-Арвижээр-Мягдалайн, хөгжлийн төлөвлөгөөний дагуу Арвижээр, Арвижээр-Сүхбаатар аймгийн Хөвдөг сумтай холбох хатуу хучилттай 43.3 км авто зам барих	1.8.3.6 Усман-Төсөн-Уул, Халх гол чиглэлийн хатуу хучилттай 256 км авто зам барих	1.8.3.7 Баруун-Ур-Сүхбаатар аймгийн Хөвдөг сумтай холбох авто зам, 61.9 км, гүүр, 24 ум барих	1.8.3.8 Баруун-Ур-Бянт сум чиглэлийн хатуу хучилттай 180 км авто зам барих	1.8.3.9 Баянхонгор-Шаргалжуут-чиглэлийн, хатуу
	Хувь	Хувь	Хувь	Тоо	Хувь	Хувь	Хувь	Хувь	Хувь	Хувь	Хувь	Хувь
	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Төслийн хэрэгжилт	Байгуулах үйлчилгээний цондор, аяраг талбай	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл
	0	0	86	2	0	10	30	0	20	0	20	20
	10	30	100	20	20	30	70	20	40	20	50	50
	24,500.0	5,669.7	1,000.0	18,000.0	18,513.0	46,579.7	42,000.0	25,357.9	75,000.0	5,548.3	48,000.0	20,302.4
	Улсын төсөв	Төр, хувийн хэвцэлт түншлэл	Гадаад тусламж	Төр, хувийн хэвцэлт түншлэл	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Улсын төсөв
	Зам, тээврийн яам	Зам, тээврийн яам	Зам, тээврийн яам	Зам, тээврийн яам	Зам, тээврийн яам	Зам, тээврийн яам	Зам, тээврийн яам	Зам, тээврийн яам	Зам, тээврийн яам	Зам, тээврийн яам	Зам, тээврийн яам	Зам, тээврийн яам



технологийн үйл ажиллагааг дэмжих, бүтээмжийг нэмэгдүүлнэ.		ЭГҮАХ-3.3.7.4	чиглэлийг дэмжсэн үндэсний технологийн дамжуулах хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	0	Хувь	Арга хэмжээний хэрэгжилт	0	Улсын төсөв	Эдийн засаг, хөгжлийн нам
		МУХТЖУЧ-2.4.6, ЭГҮАХ-3.3.7.6	1.12.2.2. Судалгаа орчуулгад хөгжүүлэлт үзүүлэх үүрэг эрх зүйн орныг бүрдүүлэх	0	Хувь	Арга хэмжээний хэрэгжилт	0	Улсын төсөв	Эдийн засаг, хөгжлийн нам
		МУХТЖУЧ-3.3.7.1	1.12.2.3. Судалгаа ажил, хөгжүүлэлтийн дамжуулалт, технологийн дамжих хамтарсан ашиглуулалтыг хэрэгжүүлэх	0	Тус	Дэмлэг үзүүлэх төсөл	15	Улсын төсөв	Эдийн засаг, хөгжлийн нам
		МУХТЖУЧ-2.4.2, ЭГҮАХ-3.3.7.2	1.12.3.1. Шинжлэх ухааны үндэсний хөгжүүлэх нэгдсэн хөтөлбөрийг бэлтгэн хэрэгжүүлэх	0	Хувь	Арга хэмжээний хэрэгжилт	30	Улсын төсөв	Эдийн засаг, хөгжлийн нам
	1.12.3. Шинжлэх ухаан, технологийн хүний нөөцийг хөгжүүлнэ.	МУХТЖУЧ-2.4.2, ЭГҮАХ-3.3.7.2	1.12.3.2. Хүний нөөцийн нэгдсэн хөтөлбөрийн хүрээнд гадаад улсад мэргэжил засамсан, нарийн мэргэжлийн инженер, ахдавлик ажил эрхэлж байгаа хүний нөөцийг дэмжих Даян-Валей-Софт тусгайлан хөтөлбөрийг батлуулж хэрэгжүүлэх	0	Хувь	Арга хэмжээний хэрэгжилт	30	Улсын төсөв	Эдийн засаг, хөгжлийн нам
		МУХТЖУЧ-2.4.5, ЭГҮАХ-3.3.7.6	1.12.4.1. Шинжлэх ухааны паркийн эрх зүйн орныг бүрдүүлэх	0	Хувь	Арга хэмжээний хэрэгжилт	100	Улсын төсөв	Эдийн засаг, хөгжлийн нам
	1.12.4. Шинжлэх ухааны паркийг байгуулна.	МУХТЖУЧ-2.4.5, ЭГҮАХ-3.3.7.6	1.12.4.2. Шинжлэх виртуал парк байгуулах төслийг хэрэгжүүлэх	0	Хувь	Арга хэмжээний хэрэгжилт	100	Улсын төсөв	Эдийн засаг, хөгжлийн нам
		МУХТЖУЧ-2.4.5, ЭГҮАХ-3.3.7.6	1.12.4.3. Салбар дундын, салбар дамнанас судалгаа хөгжүүлэлтэд түшиглэсэн хүрээлэн буй орчин, нийгэм, эдийн засаг, засаглалын болц үндэсний хөгжлийн технологийн паркийн төслийг хэрэгжүүлэх	0	Хувь	Ажлын гүйцэтгэл	20	Улсын төсөв	Эдийн засаг, хөгжлийн нам
ХОЁР-БҮС-ЧИПСЭН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО									
2.1. Орон нутгийн эдийн засгийн чадамжийг нэмэгдүүлнэ.	2.1.1. Орон нутгийн бие даасан байдлыг нэмэгдүүлнэ.	МУХТЖУЧ-4.2.8, ЭГҮАХ-1.3.3.3.	2.1.1.1. Эдийн голын 315 МВ-ын хүчин чадал бүхий усан цэцэглэн станц төслийн байгаль орчинд үзүүлэх өгөн таалт нөлөөллийн судалгааг таалт нөлөөллийн судалгааг Дэлхийн өвийн харооны	9	Хувь	Ажлын гүйцэтгэл	20	Улсын төсөв	Эрчим хүчний нам



МУХТЖКЧ-9.3.2, ЗГУАХ-1.1.3.3	2.3.1.7.Миний алхам байр" иргэдийн хөнгөлөлттэй зээлийн хуртээжийг нэмэгдүүлэх	Зээлд хамрагдах өрх	Тоо	8,689	9,000	1,200,000.0	Бусадх Үүсвэр	Монголбанк
МУХТЖКЧ-9.3.2, ЗГУАХ-1.1.3.3	2.3.1.8."Миний сонголт-Төрийн алба" орон нутагт төрийн албан хаагчдын хүрээсийн орон сууцны зарлагыг хөнгөлүүлэх	Төрийн албан хаагчдын орон сууц	Тоо	0	240	30,000.0	Улсын төсөв	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын яам
МУХТЖКЧ-9.3.2, ЗГУАХ-1.1.3.5	2.3.1.9.Төрийн албаны ажилтан, иргэдийн 5616 айлын орон сууцны барих төслийг хэрэгжүүлэх	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	0	30	6,916.0	Төр, хувийн хэвшлийн үншилт	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын яам
МУХТЖКЧ-9.3.2, ЗГУАХ-1.1.3.3	2.3.1.10.Бага, дунд, өрлөгстэй иргэдийн төлбөрийн чадварт нийцсэн 5002 айлын "Солонго-1, II" орон сууцны хорооллын төслийг хэрэгжүүлэх	Ашиглалтад орох орон сууц	Хувь	5	45	165,000.0	Гадаад зээл	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын яам
МУХТЖКЧ-9.3.2, ЗГУАХ-1.2.2.2	2.3.1.11.1008 айлыг түр суурьшуулах орон сууцны төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	70	100	40,231.8	Гадаад тусламж	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын яам
МУХТЖКЧ-9.3.2, ЗГУАХ-3.1.3.8	2.3.1.12.Улаанбаатар хотын ногоон орон сууц төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	40	100	6,897.2	Гадаад тусламж	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын яам
МУХТЖКЧ-9.3.3, ЗГУАХ-1.1.2.2	2.3.1.13.Улаанбаатар хотын дулаан хангамжийг үр ашгийг нэмэгдүүлэх төслийг хэрэгжүүлэх	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	54	100	23,750.4	Гадаад зээл	Эрчим хүчний яам
МУХТЖКЧ-4.2.12, ЗГУАХ-1.1.3.2, 3.3.3.16	2.3.1.14.Улаанбаатар хотын төвийн дулаан хангамжийн төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	74	90	3,421.8	Гадаад зээл	Эрчим хүчний яам
МУХТЖКЧ-9.3.2, ЗГУАХ-1.1.3.3	2.3.2.15.Гэр хорооллын дахин төлөөлөн барилгажуулах төслийг үргэлжлүүлэх	Төсөлд хамрагдсан өрх	Тоо	17,984	23,604	35,992.9	Орон нутгийн төсөв	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
МУХТЖКЧ-9.3.2, ЗГУАХ-2.4.1.2	2.3.2.16."Баянгол" амын оролцоо, нийцсэн орон сууц төсөл-нийг хүрээнд 2007 оны төсөвт хөнгөлөлттэй байгуулах ажлыг үргэлжлүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	15	35	50,000.0	Гадаад зээл	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
МУХТЖКЧ-9.3.2, ЗГУАХ-1.1.3.5	2.3.1.17.Гэр хорооллын хэсэгчилсэн болон бие даасан инженерийн хангамжийг шилээр байгуулах	Шинээр баригдаж буй бүтцийн төв	Тоо	3	5	37,470.9	Гадаад зээл /Мэт цаас/	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
МУХТЖКЧ-9.3.1, 9.3.3,	2.3.1.16."Улаанбаатар" хотын гэр хорооллыг хөгжүүлэх	2 Дулаар үе шатны төслийн хэрэгжилт	Хувь	53.2	80	47,401.2	Гадаад зээл	



ЗҮГАХ-1.1.3.5	хөрөнө оруулалтыг дэмжих хөтөлбөр төслийн 2, 3 дугаар үе шатны үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх.	3 дугаар үе шатны төслийн хэрэгжилт	Хувь	34.9	75	23,751.7	Гадаад зээл	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
МУХТЖКЧ-2.5.3, 9.2.1, ЗҮГАХ-3.4.3.1.0	орчны бохирдлыг бууруулах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	Улаанбаатар хотын агаар дахь PM2.5 тоосгондын жилийн дундаж агууламж Улаанбаатар хотын агаар дахь PM10 тоосгондын жилийн дундаж агууламж	Мг/м3 Мг/м3	41 82	31	31,000.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам
МУХТЖКЧ-9.2, ЗҮГАХ-1.1.3.5	2.3.1.20.Улаанбаатар хотын гэр хорооллыг хөгжүүлэх хөрөнө оруулалтыг дэмжих төслийг хэрэгжүүлэх	Ажлын гүйцэтгэл	Хувь	98	99	1,200.0	Гадаад зээл	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
МУХТЖКЧ-9.2, ЗҮГАХ-1.1.3.5	2.3.1.21.Улаанбаатар хотын төлбөрийн чадварт нийцсэн ногоон орон сууц ба дэсэн зохицох чадвар бүхий хотын шинэчлэл төслийг хэрэгжүүлэх	2 дугаар үе шатны хэрэгжилт	Хувь	60	75	47,401.2	Гадаад зээл	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
МУХТЖКЧ-2.5.3, 9.2, 3.1.3.8	2.3.1.22.Улаанбаатар хотын төлбөрийн чадварт нийцсэн ногоон орон сууц ба дэсэн зохицох чадвар бүхий хотын шинэчлэл төслийг хэрэгжүүлэх	3 дугаар үе шатны хэрэгжилт	Хувь	33	55	22,551.7	Гадаад зээл	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
МУХТЖКЧ-2.5.3, 9.2, 3.1.3.8	2.3.1.23.Барилгын салбарт шинэ, мөнөөшлөг бараа үйлдвэр, үйлчилгээний барилгыг хурдтай найруулах зорилгоор хот байгуулалт, зураг төсөл, барилгын ажлын стандарт, норм, дүрмийг боловсруули болгох судалгааны ажлыг берилга судалгааны төслийн зарчмын санхүүжилтийн хүрээнд хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	40	50	39,454.5	Гадаад зээл	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
МУХТЖКЧ-2.5.3, 9.2, 3.1.3.8	2.3.1.24.Эрчим хүчний хамналтийг бий болгох, нийслэлийн орон сууцны дулаан алдлагдыг бууруулах зорилгоор орон сууцны дравалтын ажлыг орон	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	54	35	76,436.0	Гадаад зээл, тусламж	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
		Судалгааны ажлын хэрэгжилт	Тоо	0	0	0	Улсын төсөв	Хот байгуулалт, зураг төсөл, барилгын ажлын санхүүжилтийн яам
МУХТЖКЧ-2.5.2, ЗҮГАХ-1.1.3.6	Дравалтын ажлыг орон сууцны	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	0	0	Орон нутгийн төсөв	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар



		ГУРАВ-ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО									
		сүүгчдын болон орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг хийх		Хувь		10	30	34,278.7	Улсын төсөв	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцнуудалтын яам	
		2.3.2.1. Хөшигийн хөндийн шинэ хотын инженерийн дэд бүтэц төлөвлөгөөг үргэлжлүүлэх Шинэ хотын хөгжлийн төсөв	МУХТЖКЧ-9.3.3. ЗГУАХ-1.1.5	Дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт	Хувь	0	10	210,000.0	Улсын төсөв	Засгийн газрын Хэрэг ажилгах газар	
		2.3.2.2. Засгийн газрын "Нэг цаг"-ийн үйлчилгээний цогцолборын зураг төсөв, барилга угсралтын ажлыг ажиллуулах	МУХТЖКЧ-5.4.5. ЗГУАХ-1.1.5	Дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт	Хувь	0	30	6,594.0	Улсын төсөв	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцнуудалтын яам	
		2.3.2.3. Шинэ Зуумод хотын эзний эзлэгийн ариутгах зорилготой төслийн бүтээн байгуулалтыг ажиллуулах	МУХТЖКЧ-9.5.1. ЗГУАХ-1.2.1	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	20	20,707.3	Улсын төсөв	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцнуудалтын яам	
		2.3.2.4. Орхона хөндийд "Шинэ Хархорум" хот байгуулахад шаардлагатай төлөвлөлт, бүтээн байгуулалтын ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулах	МУХТЖКЧ-9.5.1. ЗГУАХ-1.3.1.1	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	0	70	7,777.2	Улсын төсөв	Эрчим хүчний яам	
		2.3.2.5. Шинэ Зуумод хотын 10 багц 2 хэлбэр цахилгаан дамжуулах системийн дэд бүтэц төлөвлөлт, барилга угсралтын ажлыг үргэлжлүүлэх	МУХТЖКЧ-4.2.8. ЗГУАХ-1.2.1.1	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	25	63,959.8	Улсын төсөв	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцнуудалтын яам	
		2.3.2.6. Бусуудын хөгжлийг дэмжих инженерийн шугам сулмээ, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын төслийг ажиллуулах	МУХТЖКЧ-4.2.8. ЗГУАХ-2.4.3.4	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	40	62,800.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн яам	
				Эрт ирүүлэг үзлэгт хамрагдалтын нэмэгдэл	Хувь	0	100	9,100.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн яам	
				Эрүүл шүлд арга хэмжээний (2024-2027) тухайн оны төлөвлөгөөт арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	0	100	29,347.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн яам	
				"Иргэний эрүүл мэндийн бэлтгэлийн дэд бүтэц" болон "Монгол" төлөвлөлийн цогц арга хэмжээний тухайн оны төлөвлөгөөт арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	0	100	12,202.8	Улсын төсөв	Соёл, спорт, ялалт, жуулчлал	
		3.1.1. Эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв баримтлыг иргэдийн тоог нэмэгдүүлнэ.	МУХТЖКЧ-3.5.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	100				
		3.1.1. Эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв баримтлыг иргэдийн тоог нэмэгдүүлнэ.	МУХТЖКЧ-3.1.1. Эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв баримтлыг иргэдийн тоог нэмэгдүүлнэ.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	100				



ЗГҮАХ-1.4.2.5	Төлөмрийн харьцуулалт	Төслийг	Барилгын ажлын гүйцэтгэл төвийн барих	Хувь	0	50	13,500.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн яам
МУХТЖКЧ-9.1.1, ЗГҮАХ-2.3.1.4	3.1.2.13.Улаанбаатар хотод 2 даугаар шатны эрүүл мэндийн төвийн барих	Худалдан авах эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, биобэлдлэл, вакцины төрөл	Тоо	0	30-аас доошгүй	16,000.0	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн яам
МУХТЖКЧ-2.2.7, ЗГҮАХ-2.3.3.1	3.1.3.1.Олон улсын чанарын шаардлага хангасан эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, биобэлдлэл, вакцины төрлийн худалдан авалтад төрийн орлоогоор идэвхжүүлэх	Шардлагагай тоног төхөөрөмжийн хангалт	Хувь	10	100	5,500.0	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн яам
МУХТЖКЧ-2.2.7, ЗГҮАХ-2.3.3.2	3.1.3.2.Эм, эмнэлгийн чанарын хяналтын лабораторийн лавлагаа	Эмнэлгийн бүртгэл, чааран агуулгуй байдлын нэгдсэн цахим тогтолцоо нэвтрүүлэх, эмийн мэдээллийн ил тод байдлыг хангах	Хувь	0	100	500.0	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн яам
МУХТЖКЧ-2.2.5, ЗГҮАХ-2.3.2.3	3.1.4.1.Эрүүл мэндийн давталтын сангаас санхүүжик тулалж,урилжилтсийг өргөж, төрийн арга бөлсөрөнгүй болгох	Шинэчлэх аргачлал	Тоо	3	3	0	0	0	Эрүүл мэндийн яам
МУХТЖКЧ-2.2.6, ЗГҮАХ-2.3.2.3	3.1.5.1.Эрүүл мэндийн үйлчилгээний өндөрсөн санг бүрдүүлэх	Нэгдсэн санд,уулгасан мэдээллийн төрөл	Тоо	7	100	500.0	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн яам
МУХТЖКЧ-2.2.6, ЗГҮАХ-2.3.2.3	3.1.5.2.Эрүүл мэндийн байгууллагын мэдээллийн агуулгуй байдлыг хангах	Төхөөрөмжийн хангалт	Хувь	10	50	1,000.0	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн яам
МУХТЖКЧ-2.1.1.8, ЗГҮАХ-2.2.1.4	3.2.1.1.Стандартын шаардлага хангасан цэцэрлэгийн барилга ашиглахад оруулах	Ашиглалтад орх цэцэрлэг	Тоо	35	36	70,684.7	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Боловсролын яам
МУХТЖКЧ-2.1.8, ЗГҮАХ-2.2.1.4	3.2.1.2.Хөгжлийн бүрхээлтэй сурагчид зориулсан томируулгат орчны бүрдүүлэх	Цэцэрлэгийн шилжих барилга	Тоо	0	28	38,189.4	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Боловсролын яам
МУХТЖКЧ-2.1.8, ЗГҮАХ-2.2.1.4	3.2.1.2.Хөгжлийн бүрхээлтэй сурагчид зориулсан томируулгат орчны бүрдүүлэх	Томируулгат орчин бүхий цэцэрлэг	Тоо	2	3	4,344.4	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Боловсролын яам
МУХТЖКЧ-2.2.1.4	3.2.1.2.Хөгжлийн бүрхээлтэй сурагчид зориулсан томируулгат орчны бүрдүүлэх	Суруулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээнд хамрагдах хөгжлийн бүрхээлтэй хүүхдийн/2-5 нас/ тоо	Тоо	1,977	1,648	500.0	Улсын төсөв	Улсын төсөв	Боловсролын яам
3.2.Боловсролын чанар, хүргэмжийг сайжруулах									



МУХТЖКЧ-2.1.3, ЗГУАХ-2.2.1.1.5	3.2.1.3. Ерөнхий боловсролын сургууль, цаазарлын, хоол үйлдвэрлэлийн орныг сайжруулж, стандартын шаардлагад ниймүүлэх	Хувь	50.8	70	14,400.0	Улсын төсөв	Боловсролын яам
МУХТЖКЧ-2.1.8, ЗГУАХ-2.2.1.5	3.2.1.4. Ерөнхий боловсролын сургуулийн байгууламжийг шинээр барих, ашиглахад оруулах	ТОО	26	42	110,807.8	Улсын төсөв	Боловсролын яам
МУХТЖКЧ-2.1.10, ЗГУАХ-2.2.4.2	3.2.1.5. Ерөнхий боловсролын сургуулийн баш сурагчид үндэслэл үзүүлэх	ТОО	0	41	135,005.7	Улсын төсөв	Боловсролын яам
МУХТЖКЧ-2.1.2, ЗГУАХ-2.2.1.6	3.2.1.6. Орон нутгийн ерөнхий боловсролын сургуулийн ахлах ангилын сурагчид сонгон судлах, хичээлийг шалгаруулах, тэтгэх боломж бүрдүүлэх	ТОО	7	8	14,368.5	Улсын төсөв	Боловсролын яам
МУХТЖКЧ-2.1.7, ЗГУАХ-2.2.1.7	3.2.1.7. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ерөнхий боловсролын сургуулийн нэг ангид сурах хүүхдийн тоог бууруулах арга хэмжээг хурайн хэвшлээг хамтран хэрэгжүүлэх	ТОО	0	12	25,414.8	Улсын төсөв	Боловсролын яам
МУХТЖКЧ-2.1.2, ЗГУАХ-2.2.1.6	3.2.1.8. Эдийн засгийн хандлагын үед боловсролын хүндэрлийн үед боловсролын чанар, хүртээмжийг дэмжих, сайжруулах төслийг хэрэгжүүлэх	ТОО	5	4	2,598.0	Улсын төсөв	Боловсролын яам
МУХТЖКЧ-2.1.3, ЗГУАХ-2.1.1.7	3.2.1.9. Тэгш боломжийг бүрдүүлэх замаар сурагчдаахуйг дэмжих төслийг хэрэгжүүлэх	ТОО	0	5	4,431.1	Улсын төсөв	Боловсролын яам
МУХТЖКЧ-2.1.2, ЗГУАХ-2.2.1.2	3.2.1.10. Халаалтын үрсэл, зардал өндөртэй сургууль, цаазарлын барилд эрчим хүчний аудитын үнэлгээг үе шаттай хийлгэх, шинээр барих барилгыг лавсан барилгын	ТОО	10	30	1,050.0	Улсын төсөв	Боловсролын яам
		ТОО	4,655	1,500	3,000.0	Улсын төсөв	Боловсролын яам
		ТОО	20	15	145,000.0	Улсын төсөв	Боловсролын яам
		ТОО	25,000	45,000	16,904.7	Улсын төсөв	Боловсролын яам
		ТОО	30.3	29	2,961.9	Улсын төсөв	Боловсролын яам
		Хувь	0	30	15,150.0	Гадаад зээл	Боловсролын яам
		Хувь	74	100	8,210.0	Гадаад туслалц	Боловсролын яам
		ТОО	10	20	500.0	Улсын төсөв	Боловсролын яам, Хот байгуулалт, барилга, орон сууцнуудын яам



Боловсролын яам	Улсын төсөв	400.0	5	0	Тоо	Төслийн хэрэгжилт	Төслийн хэрэгжилт	Төслийн хэрэгжилт	Улсын төсөв	Боловсролын яам
Боловсролын яам	Гадаад зээл	10.0	50	0	Хувь	Төслийн хэрэгжилт	Төслийн хэрэгжилт	Төслийн хэрэгжилт	Улсын төсөв	Боловсролын яам
Боловсролын яам	Гадаад зээл	23,137.0	96	94	Хувь	Төслийн хэрэгжилт	Төслийн хэрэгжилт	Төслийн хэрэгжилт	Улсын төсөв	Боловсролын яам
Боловсролын яам	Гадаад зээл	10,512.2	100	57	Хувь	Төслийн хэрэгжилт	Төслийн хэрэгжилт	Төслийн хэрэгжилт	Улсын төсөв	Боловсролын яам
Боловсролын яам	Гадаад зээл	9,816.8	50	14	Хувь	Төслийн хэрэгжилт	Төслийн хэрэгжилт	Төслийн хэрэгжилт	Улсын төсөв	Боловсролын яам
Боловсролын яам	Улсын төсөв	0	6	5	Тоо	Мэдээллийн технологийн мэргэжлээр олон улсын БТЭС технологийн мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын байгууллага	Мэдээллийн технологийн мэргэжлээр олон улсын БТЭС технологийн мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын байгууллага	Мэдээллийн технологийн мэргэжлээр олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн хөтөлбөрийг үе шаттай нэвтрүүлэх	Улсын төсөв	Боловсролын яам
Боловсролын яам	Улсын төсөв	0	2	0	Тоо	КОССЭН хөгшбэр хэрэгжүүлэх мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын байгууллага	КОССЭН хөгшбэр хэрэгжүүлэх мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын байгууллага	Хосмог сургалтад хамрагдах суралцагчид	Улсын төсөв	Боловсролын яам
Боловсролын яам	Улсын төсөв	300.0	50	0	Тоо	Хосмог сургалтад хамрагдах суралцагчид	Хосмог сургалтад хамрагдах суралцагчид	Хосмог сургалтад хамрагдах суралцагчид	Улсын төсөв	Боловсролын яам
Гэр бүл, хөдөлмөр, хамгааллын яам	Улсын төсөв	20,000.0	100	0	Хувь	Төслийн хэрэгжилт	Төслийн хэрэгжилт	Төслийн хэрэгжилт	Улсын төсөв	Гэр бүл, хөдөлмөр, хамгааллын яам
Гэр бүл, хөдөлмөр, хамгааллын яам	Улсын төсөв	2,947.5	2	0	Тоо	Шинээр ашиглагдаж орох барилга	Шинээр ашиглагдаж орох барилга	Шинээр ашиглагдаж орох барилга	Улсын төсөв	Гэр бүл, хөдөлмөр, хамгааллын яам



Нийгмийн хамгааллын яам	Хүхэд, гэр бүлийн салбарын нийгмийн ажиглалтын тоо	Тоо	Хувь	Төлөвлөгөөний үндэслэл	Хүхэд, гэр бүлийн салбарын нийгмийн ажиглалтын тоо	Тоо	Хувь	Төлөвлөгөөний үндэслэл	Нийгмийн хамгааллын яам
3.3.1.3.Ажмэд авсаргааны хувилбарт үйлчилгээ хөгжүүлэх	3.3.1.3.Ажмэд авсаргааны хувилбарт үйлчилгээ хөгжүүлэх	0	3	Шинээр ашигдалтад орох барилга	0	3	0	Шинээр ашигдалтад орох барилга	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
3.3.2.Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний суурь эрхийг хангана.	3.3.2.1.Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн төвийг байгуулах	0	3	Хөгжлийн төв	0	3	8,565.3	Хөгжлийн төв	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
3.4.1.Тэтгэврийн насны хүү аялан нийгмийн баталгааг дээшлүүлнэ.	3.4.1.1.Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн үйлдүүлэн үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх	0	100	Арга хэмжээний хэрэгжилт	0	100	529.6	Гадаад тусламж	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
3.4.2.Төрийн албаны хүний нөөцийн баталгааг дээшлүүлнэ.	3.4.2.1.Төрийн албан хаагчдын цалин инфляцан түвшингэй уялдуулан нэмэгдүүлэх	0	6	Тэтгэврийн нэмэгдлийн хувь	0	6	424,427.2	Улсын төсөв	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
3.4.Нийгмийн баталгааг сайжруулна.	3.4.2.2.Төрийн албаны "Хүний нөөцийн удирдлага мэдээллийн тогтолцоо", "Засгийн газрын хүний нөөцийн борлогч" дамжих цахим санхүүгүүдийг хийх, интерац хэрэгжүүлэх	0	13	Хөгжүүлэлт хийх модуль	0	8	1,500.0	Улсын төсөв	Төрийн албаны хөдөлмөр, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар
3.5.Зохицсон ажиллаж эрхлэх хүний оролцоог нэмэгдүүлнэ.	3.5.1.1.Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл мэндийн төвийн барилга барих	0	1	Ашигдалтад орох барилга	0	1	550.1	Улсын төсөв	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
3.5.Зохицсон ажиллаж эрхлэх хүний оролцоог нэмэгдүүлнэ.	3.5.1.2.Зорилготой бүлгийн иргэдийн хувиараа эрхлэх ажлын үндэслэл, хөгжүүлэх, дэмжих зорилготой хүний бэрхшээлтэй, эргэн төлөгттэй санхүүгийн дэмжлэг болон бусад шинэ арга дэмжлэгийг хэрэгжүүлж, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих	0	52	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрт хамрагдаж аялан байртай болсон эрэгтот бүлгийн иргэд	0	52	0	Улсын төсөв	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
3.5.Зохицсон ажиллаж эрхлэх хүний оролцоог нэмэгдүүлнэ.	3.5.1.3.Ажмэд, насны аялан баталгааг дээшлүүлэх	0	2.5	Мян.хүн	0	2.5	0	Улсын төсөв	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам



	ЗҮГԱԿ- 2.1.1.19 МУХТЖҮЧ- 2.6.2. ЗҮГԱԿ- 2.1.1.27	3.5.1.4.Хөгжлийн бэрхшээлтэй ирдэгийн ажлын байрыг нэмэгдүүлэх	Мөн Хүн	Хувь	1.43	2.0	нийтийн хамгааллын яам Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
	МУХТЖҮЧ- 3.3.1.5.Жежиг, Дунд, Бирилч бичиг эрэлэгчидгэй дэмжих төслийг хэрэгжүүлэх	3.5.1.5.Жежиг, Дунд, Бирилч бичиг эрэлэгчидгэй дэмжих төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийг хэрэгжилт	Хувь	0	50	Хүнс, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрийн яам
	МУХТЖҮЧ- 3.3.6.1.4	3.6.1.1.Бүх нийтийн соёлын боловсрол II арга хэмжээ хэрэгжүүлэх /Соёлын сэргэлт, Соёлын эрхийн бичиг, Хилийн чанад дахь Монголчууд	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	0	30	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
	МУХТЖҮЧ- 3.3.6.1.1	3.6.1.1.1.Бүх нийтийн соёлын боловсрол II арга хэмжээ хэрэгжүүлэх /Соёлын сэргэлт, Соёлын эрхийн бичиг, Хилийн чанад дахь Монголчууд	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	50	100	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
	МУХТЖҮЧ- 3.3.6.1.2	3.6.1.2.Солондод сурталчлах үндэсний онцлогтой "Соёлын аялал жуулчлал"-ыг хөгжүүлэх	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	70	100	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
	МУХТЖҮЧ- 3.3.6.2	3.6.1.3.Цахим соёл арга хэмжээ хэрэгжүүлэх /CREATIVHUB, GLAM Галерей, нийлэн сан, архив, музейн үйлчилгээний төлөвлөгөө	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	1	3	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
	МУХТЖҮЧ- 3.7.1.1	3.7.1.1.Байгалийн түүхийн музейн барилга барих	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	10	40	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
	МУХТЖҮЧ- 3.7.1.2	3.7.1.2.Улсын дуурь бүхийн эрдмийн театрын барилгын үйлчилгээний хийж гүйцэтгэх	Хүчингэн засварлалтын гүйцэтгэл	Хувь	0	50	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
	МУХТЖҮЧ- 3.7.1.3	3.7.1.3.Улсын драмын эрдмийн театрын хүчигэллийг хийж гүйцэтгэх	Хүчингэн засварлалтын гүйцэтгэл	Хувь	0	50	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
	МУХТЖҮЧ- 3.7.2	3.7.2.Улсын дуурь бүхийн эрдмийн театрын барилгын үйлчилгээний хийж гүйцэтгэх	Хүчингэн засварлалтын гүйцэтгэл	Хувь	0	50	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
	МУХТЖҮЧ- 4.1.1	4.1.1.Шинжлэх ухааны технологийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээний үйлдвэрлэл, үйлчилгээний үйлдвэрлэл, үйлчилгээний үйлдвэрлэл	Зохомчлын эрх	Тоо	969	960	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
	МУХТЖҮЧ- 4.1.2	4.1.2.Шинжлэх ухааны технологийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээний үйлдвэрлэл, үйлчилгээний үйлдвэрлэл	Шинэ бүтээлийн тоо	Тоо	77	120	Эдийн засаг, хөгжлийн яам

ДӨРӨВ ХҮНИЙ ЭРХИЙГ ДЭЭДЭЛСЭН ЗАСАГЛЫН БОДЛОГО

Оюун ухааны салбар дахь хөрөнө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.	МҮХТЖКҮЧ-5.3.2	4.1.2.1.Нугарлагын ажиллагааг үр өрчимжүүлэх	Үүд шатай	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	50	4,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны яам
	ЭГҮАХ-4.2.3.3	4.1.2.2.Харилцаа холбооны төслийг хэрэгжүүлэх	Холбооны үндэсний хиймэл дагуулын төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	20	211,647.3	Гадаад зээл	Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны яам
	МҮХТЖКҮЧ-7.5.2	4.1.2.3.Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны салбарыг тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх	Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны яам	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	0	100	10,609.8	Улсын төсөв	Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны яам
	ЭГҮАХ-4.3.2.2	4.1.2.4.Харилцаа холбооны үйлсний хэмжээнд	Улсын хэмжээнд	Урван холбооны суржээ	Тоо	1,506	1,562	14,425.7	Улсын төсөв	Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны яам
	МҮХТЖКҮЧ-4.3.2.2	4.1.2.5.Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх	Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны яам	Шилжилт хийсэн аймаг	Тоо	2	7	0	Гадаад зээл, тусламж	Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны яам
	ЭГҮАХ-4.3.3.2	4.1.2.6.Харилцаа холбооны салбарын хүртээмж, чанар, хяналтыг сайжруулах төслийг хэрэгжүүлэх	Харилцаа холбооны яам	Ажлын гүйцэтгэл	Хувь	0	20	15,000.0	Гадаад зээл	Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны яам
	МҮХТЖКҮЧ-3.3.7.5	4.1.2.7."Ухаалаг засаг" II төслийг хэрэгжүүлэх	"Ухаалаг засаг" II төслийг хэрэгжүүлэх	Ажлын гүйцэтгэл	Хувь	5	15	15,000.0	Гадаад зээл	Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны яам
	ЭГҮАХ-3.1.2.4	4.1.2.8."Хиймэл оюун ухаан, их өвдлийг ашиглан төрийн инновацийг хөгжүүлэх хөтөлбөр" төсөл хэрэгжүүлэх	Хиймэл оюун ухаан, их өвдлийг ашиглан төрийн инновацийг хөгжүүлэх хөтөлбөр" төсөл хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	100	2,590.0	Улсын төсөв	Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны яам
	МҮХТЖКҮЧ-5.3.4	4.1.2.9.Мэдээлэл технологийн хэрэгжүүлэх	Мэдээлэл технологийн хэрэгжүүлэх	Байгуулсан төв	Тоо	0	1	1,000.0	Улсын төсөв	Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны яам
	ЭГҮАХ-4.3.3.5	4.1.2.10.Салган ажиллах дата төвийн тоног төхөөрөмжийн нөөцийг бий болгох	Салган ажиллах дата төвийн тоног төхөөрөмжийн нөөцийг бий болгох	Салган ажиллах дата төв	Тоо	0	1	11,947.2	Улсын төсөв	Цэврийн хөгжил, инноваци харилцаа холбооны яам
	МҮХТЖКҮЧ-7.5.2	4.1.2.11.Хууль эзүй, дотоод хэргийн яамны харьяа төрийн захиргаа, хэлтэс, газрын салбарын харилцаа, холбооны салбарыг тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийг хэрэгжүүлэх	Хууль эзүй, дотоод хэргийн яамны харьяа төрийн захиргаа, хэлтэс, газрын салбарын харилцаа, холбооны салбарыг тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт	Хувь	0	5	10.0	Гадаад зээл	Хууль эзүй, дотоод хэргийн яам
	ЭГҮАХ-3.3.7.5	4.1.2.12.Улсын бүртгэлийн цахим мэдээллийн хадгалалт хамгаалалт, нууцлал аюулгүй байдлыг сайжруулах дэд бүтцийг бий болгох	Улсын бүртгэлийн цахим мэдээллийн хадгалалт хамгаалалт, нууцлал аюулгүй байдлыг сайжруулах дэд бүтцийг бий болгох	Аюулгүй байдлыг хамгаалагдах байдал	Хувь	80	100	0	Улсын төсөв	Хууль эзүй, дотоод хэргийн яам



			4.1.2.13.Мөчлөг Улсын GNSS-ийн байрны ажлаатай станцын сулсаг өггөрүүлэх	4.1.2.14.Газрын тохиромжтой болон хэрэгцээт байдлын үйлдвэрийн газар зохион байрлалын төлөвлөгөө хянахыг боловсруулж болгох	Хувь	43	53	1,627.5	Улсын төсөв	Газар зохирч байгуулах, геодим, зураг зүйн ерөнхий газар
			4.1.2.14.Газрын тохиромжтой болон хэрэгцээт байдлын үйлдвэрийн газар зохион байрлалын төлөвлөгөө хянахыг боловсруулж болгох	4.2.1.1.Шүүхийн шийдвэр биелүүлэх үйл ажиллагааг олон улсын жишигт хүргэх	Хувь	0	100	21,307.7	Улсын төсөв	Газар зохирч байгуулах, геодим, зураг зүйн ерөнхий газар
			4.2.1.2.Шүүх шинжилгээний ажиллагааг бие даасан, үндэслэлтэй байдлыг хангаж чадавч нэмэгдүүлэх	4.2.1.2.Шүүх шинжилгээний ажиллагааг бие даасан, үндэслэлтэй байдлыг хангаж чадавч нэмэгдүүлэх	Тоо	0	1	15,000.0	Гадаад зээл	Хувь зүй, дотоод зэргийн яам
			4.2.2.1.Шүүх шинжилгээний ажиллагааг бие даасан, үндэслэлтэй байдлыг хангаж чадавч нэмэгдүүлэх	4.2.2.1.Шүүх шинжилгээний ажиллагааг бие даасан, үндэслэлтэй байдлыг хангаж чадавч нэмэгдүүлэх	Тоо	0	3	3,130.4	Улсын төсөв	Хувь зүй, дотоод зэргийн яам
			4.2.2.1.Шүүх шинжилгээний ажиллагааг бие даасан, үндэслэлтэй байдлыг хангаж чадавч нэмэгдүүлэх	4.2.2.1.Шүүх шинжилгээний ажиллагааг бие даасан, үндэслэлтэй байдлыг хангаж чадавч нэмэгдүүлэх	Тоо	0	3	1,164.5	Улсын төсөв	Хувь зүй, дотоод зэргийн яам
			4.3.1.Адилтай ажиллагааг эрхэмжүүлнэ.	4.3.1.1.Адилтай төмдөх хөдөлмөрийг хэрэгжүүлэх	Хувь	0	100	0	Улсын төсөв	Адилтгаар тэмцэх газар
4.3.Авчирч гэмт хэргийг бууруулна.			4.3.2.1.Олон нийтийг авлигаас ангид байлгах, шударга ёсыг шаардах, авлигыг үл тэмцэх шаардлага, хандлагыг иргэн бүрд төлөвшүүлэх, авлига, тэмцэх, хариуцаж, өргөжин тэлэх, тархин үйл ажиллагаанд хөндөлт тавих, хариуцлага нэхэхэд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх	4.3.2.1.Олон нийтийг авлигаас ангид байлгах, шударга ёсыг шаардах, авлигыг үл тэмцэх шаардлага, хандлагыг иргэн бүрд төлөвшүүлэх, авлига, тэмцэх, хариуцаж, өргөжин тэлэх, тархин үйл ажиллагаанд хөндөлт тавих, хариуцлага нэхэхэд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх	Хувь	0	100	0	Улсын төсөв	Адилтгаар тэмцэх газар
			4.4.1.Зэвсэгт хүчний үүрэг гүйцэтгэх чадварыг чадварыг нэмэгдүүлнэ.	4.4.1.1.Зэвсэгт хүчний "Нисэгчүй нисэх хөргөсөл", "Дрон", "Хиймэл оюун ухаан"-д суурилсан даалдлагыг төлжих, даалдлагыг төлжих	Хувь	8.5	20	38,091.4	Улсын төсөв	Батлан хамгаалах яам
4.4.Батлан хамгаалах чадварыг бэхжүүлнэ.			4.4.1.2.Энхийг дамжих ажиллагааны чадварыг нэмэгдүүлж, зөвсгөлөл, цэргийн техникийг шинжлэх	4.4.1.2.Энхийг дамжих ажиллагааны чадварыг нэмэгдүүлж, зөвсгөлөл, цэргийн техникийг шинжлэх	Хувь	18	26	3,600.0	Улсын төсөв	Батлан хамгаалах яам
			4.4.1.3.Иргэдийн эх орноо хамгаалах бэлтгэлтийг дээшлүүлэх, цэргийн сургалт	4.4.1.3.Иргэдийн эх орноо хамгаалах бэлтгэлтийг дээшлүүлэх, цэргийн сургалт	Хувь	25	30	3,000.0	Улсын төсөв	Батлан хамгаалах яам



Байрлал, хүний нөвчийн чадавхыг нэмэгдүүлэх	Батлан хүчин чөлөөлөгч	Хувь	Тоо	Урсгал	Урсгалын төсөв	Хугацаа	Батлан хамаагаагч яам
4.5.Хилийн цагдаагийн байдалг хангана.	МХТЖКЧ-7.1, ЗТҮАХ-4.4.3.3	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	10	5,000.0	15	Батлан хамаагаагч яам
	МХТЖКЧ-4.4.1.6	Шинэчлэх барилга, байгууламж	Хувь	4.8	2,846.0	6.2	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
	МХТЖКЧ-7.2.3, ЗТҮАХ-4.4.1.6	Шинэчлэх инженерийн байгууламж	Тоо	14	4,274.4	30	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
	МХТЖКЧ-7.2.3, ЗТҮАХ-4.4.1.6	Хил хамаагаагч салбарын шинэчлэх тоног төхөөрөмж	Хувь	0	19,975.0	100	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
4.6.Орчны аюулийг байдалг хангана.	МХТЖКЧ-7.2.2, ЗТҮАХ-4.4.2.3	Улсын хилийг хамтран шалгах ахлын техник, тоног төхөөрөмжийн хангалт	Тоо	0	5,604.0	24	Улсын төсөв
	МХТЖКЧ-7.3.3, ЗТҮАХ-4.4.2.3	Шинээр байгуулах ангил, салбар, нэгж	Тоо	0	41,624.0	7	Улсын төсөв
	МХТЖКЧ-7.3.4, ЗТҮАХ-4.4.4.14	Шинээр байгуулах ангил, салбар, нэгж	Тоо	0	5,118.5	50	Улсын төсөв
	МХТЖКЧ-4.4.1, ЗТҮАХ-4.4.4.1	Гамшгаас хамгаалах техник, тоног төхөөрөмжийн хангалт	Хувь	57	10,200.0	59	Улсын төсөв
	МХТЖКЧ-2.4.7.2, ЗТҮАХ-4.4.4.1	Даралтын эзлэлийг нарийвчлалын түвшнийг өсгөлт	Хувь	70	450.0	80	Улсын төсөв
	МХТЖКЧ-2.4.7.2, ЗТҮАХ-4.4.4.1	Нэрийнчлэлийн түвшнийг дээшлүүлэх	Хувь	0	460.0	10	Улсын төсөв
	МХТЖКЧ-7.3.3, ЗТҮАХ-4.4.4.1	Хүчлүүлэх зориулалт бүхий барилга байгууламжийг эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх	Тоо	0	10,000.0	5	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцнуудтай яам
	МХТЖКЧ-6.4.3,	Радарын станц байгуулах аймаг	Тоо	1	6,500.0	2	Байгаль орчин, уур амьсгалын



ЗГҮАХ- 4.4.4.1 МУХТЖҮЧ- 7.3.3. ЗГҮАХ- 4.4.4.11	4.6.1.8.Монгол Улсын хэмээнд газар хөдөлгөөн эрчимий тодорхойлсон иж бүрэн зуралтал миx	Бкнит муклалт зураллал хийх алмаг	Тоо	12	21	1,300.0	Улсын төсөв	өөрчлөлттэй яам
МУХТЖҮЧ- 3.2.2. ЗГҮАХ- 2.4.3.4	4.6.1.9.Аймаг, нийслэлийн хэмээнд, 2002 оноос өмнөх барилга байгууламжийг паспоржуулах арга хэмээг хэрэжүүлэх	Шинсэр паспоржуулах барилга алмаг	Тоо	944	100	876.0	Улсын төсөв	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцнуудын яам
МУХТЖҮЧ- 2.5.6.8.3.3. ЗГҮАХ- 2.4.3.4	4.6.1.10.Улаанбаатар хотын үерийн эрсдэлийг бууруулах, бохир усны шугам, хоолойг шуудуу ухатгүйгээр доорлох, шинэлэх, төсөлийг шинэчлэх	Төслийг хэрэжлilт	Хувь	0	30	10.0	Гадаад зээл	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
МУХТЖҮЧ- 6.4.3. ЗГҮАХ- 4.4.4.3	4.6.1.11.Онцгой байдлын ерөнхий гарын агаараас авах ангид нэмэлт сугаралт явуулах төслийг хэрэжүүлэх	Ажлын гүйцэтгэл	Хувь	35	65	31,021.0	Гадаад зээл	Шадар сайдын ажлын алба
МУХТЖҮЧ- 6.4.3. ЗГҮАХ- 4.4.4.3	4.6.1.12.Монгол Улсын Онцгой байдлын байгууллагад гал түймэр унтраах тусгай зориулалтын автомашин зарцуулахыг эрсдэлтэй харгалзан үзэх	Төслийг хэрэжлilт	Хувь	15	30	9,146.0	Гадаад зээл	Шадар сайдын ажлын алба
МУХТЖҮЧ- 9.3.3. ЗГҮАХ- 2.4.3.4	4.6.2.1.Улаанбаатар хотын шинэ төв цэвэрлэх байгууламжийг ашиглалтад оруулах	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	85	100	80,000.0	Гадаад зээл	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцнуудын яам
МУХТЖҮЧ- 9.3.3. ЗГҮАХ- 2.4.3.4	4.6.2.2.Ариутгах татуурлын "Туур-1" коллекторын 3, 4 дүгээр ээлжийн барилга барилгын ажлын гүйцэтгэл	Барилгын ажлын гүйцэтгэл	Хувь	65	100	45,000.0	Гадаад зээл /Няг цаас/	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
МУХТЖҮЧ- 6.4.3. ЗГҮАХ- 2.4.3.6	4.6.2.3.Улаанбаатар хотын бохирдлыг хянах усны чанар, хяналт тавих, шинжилгээ хийх лабораторийг тохижуулж, тонгог төхөөрөмжөөр хангах	Ус бохирдуулсны төлбөрийн хуулийн хэрэжлilт	Хувь	4.5	100	1,050.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, Уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам
МУХТЖҮЧ- 6.4.3. ЗГҮАХ- 1.1.3.2	4.6.2.4. Аймагийн бохир ус цэвэрлэх байгууламжийг шинэчлэн барих төслийг хэрэжүүлэх	Төслийг хэрэжлilт	Хувь	46	100	21,991.6	Гадаад зээл	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцнуудын яам
МУХТЖҮЧ- 3.2.2. ЗГҮАХ- 1.1.3.2	4.6.2.5.Дархан хотын цэвэр усны шугам сүлжээг өрелтөх, шинэчлэх, ухаалаг тоолуур нэвтрүүлэх төслийг хэрэжүүлэх	Төслийг хэрэжлilт	Хувь	37	100	12,138.9	Гадаад зээл	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцнуудын яам

Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	Улсын төсөв	37,017.0	100	0	Хувь	Түвшин (0-9)	4	6	120.0	Шүүхийн Ерөнхий зөвлөл Цэвхэм хөгжил, инноваци харилцаа хэлбэлсний яам
Улсын төсөв	Гадаад тусламж	0	100	0	Хувь	Хувь	0	100	0	Гадаад тусламж
Улсын төсөв	Улсын төсөв	0	652	545	Тоо	Тоо	95	100	4,000.0	Гадаад харигцвааны яам
Улсын төсөв	Улсын төсөв	5,500.0	100	95	Хувь	Хувь	64	75	70.0	Гадаад харигцвааны яам
Улсын төсөв	Улсын төсөв	70.0			Тоо	Тоо				Гадаад харигцвааны яам

Товчилсон үгийн жагсаалт:

- АХ Алсын хараа- 2050 Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого
- МУХТЖУЧ Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл
- ЗГҮАХ Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр

---00---



Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 35
дугаар тогтоолын 3 дугаар хавсралт

**МОНГОЛ УЛСЫН ХӨГЖЛИЙН 2025 ОНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭНИЙ ҮЗҮҮЛЭЛТ**

Д/д	Зорилгот үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Сурь он	Сурь түвшин	Зорилгот түвшин	Мэдээллийн эх сурвалж	Мэдээлэл цуглуулах арга зүй	Мэдээлэл цуглуулах давтамж	Харуцах байгууллага
1	Эдийн засгийн бодлого	Эдийн засгийн өсөлт	Хувь	2024	6	8	Үндэсний статистикийн хөрөө	Салбарын тайлан	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
2	Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого	Аймгуудын өрсөлдөх чадварын индексийн дундаж	Хувь	2023	66.5	70	Эдийн засгийн бодлого, өрсөлдөх чадварын судалгааны төв	Аймгуудын өрсөлдөх чадварын тайлан	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
3	Хүний хөгжлийн бодлого	Хотын хөгжлийн индекс	Оноо	2021	0.464	0.57	Орон нутгийн хөгжлийн индекс	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
4	Хүний эрхийг дээдэлсэн засаглалын бодлого	Хүний хөгжлийн индекс	Эрэмбэ	2022	96	95	Нэгдсэн Үндэстний байгууллага	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
		Дэлхийн банкны засаглалын үзүүлэлтийн дундаж	Эрэмбэ	2022	113/215	112/215	Дэлхийн банкны засаглалын үзүүлэлт	Экспертийн ярилцлага, тоон судалгаа	Жилд нэг удаа	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар
		Авлигын индекс	Эрэмбэ	2023	121/180	118/180	Эдийн засаг, энх тайвны хүрээлэн	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл
Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн үр дүн										
1.1	Бизнес эрхлэх таатай орчныг бүрдүүлнэ.	Бизнесийн орчны судалгааны ерөнхий үзүүлэлтийн үнэлгээ	Оноо	2023	2.71	3.5	Монголын бизнесийн орчны судалгааны тайлан	Түүвэр судалгаа	Гураван жил	Монголын худалдаа аж үйлдвэрийн танхим



1.2	Хөдөө аж ахуйн гаралтай бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлнэ.	Хөнгөн үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүний экспорт	Сая ам.доллар	2023	484.8	533.3	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийн сайд	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийн яам
1.3	Хүнсий гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний дотоод хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Стратегийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоодын хангамж	Хувь	2023	90.85	93	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийн сайд	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийн яам
		Хүнсий ногооны дотоодын хангамж	Хувь	2023	83	90	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийн сайд	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийн яам
		Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний дотоодын хангамж	Хувь	2023	73.9*	80	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийн сайд	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийн яам
1.4	Уул уурхайн салбар дахь хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.	Өндөлий дотоодын хангамж	Хувь	2023	56*	75	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийн сайд	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийн яам
		Уул уурхайн гаралтай түүхий эдийн боловсруулалтын түвшин	Хувь	2022	2.2	3	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам
1.5	Ачаа тээвэрлэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.	Ачаа эргэлт	Сая тонн/км	2023	29,512.70	32,464.00	Зам, тээврийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Зам, тээврийн яам
1.6	Боомтын хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.	Боомтын ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал	Сая тонн	2019	50	80	Гаалийн ерөнхий газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Гаалийн ерөнхий газар
1.7	Эрчим хүчний дотоодын хэрэгцээг хангана.	Цахилгаан эрчим хүчний дотоодос хангах хувь	Хувь	2023	77.7	83	Эрчим хүчний зохицуулах хороо	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эрчим хүчний яам
1.8	Дөрвөн улирлын аялал жуулчлалын дэд бүтэц, үйлчилгээг хөгжүүлнэ.	Идэвхтэй улиралд хүлээн авах гадаад улсын жуулчид	Сая. хүн	2023	0.38	0.9	Үндэсний статистикийн хороо	Салбарын тайлан	Жилд нэг удаа	Үндэсний статистикийн хороо
		Идэвх сул улиралд хүлээн авах гадаад улсын жуулчид	Сая. хүн	2023	0.22	0.6	Үндэсний статистикийн хороо	Салбарын тайлан	Жилд нэг удаа	Үндэсний статистикийн хороо



1.9	Хөрөнгө оруулалт хийх, бизнесийн үйл ажиллагаа эрхлэх таатай орчныг бүрдүүлнэ.	Засгийн газар хооронд шинээр байгуулах хэлцлээр	Тоо	2023	0	7	Эдийн засаг, хөгжлийн яам	Жилийн тайлан	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
1.10	Байгаль орчинд зэлтэй хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.	Байгаль орчны гүйцэтгэлийн индекс. Уур амьсгалын өөрчлөлтийн үзүүлэлт	Эрэмбэ	2024	177/180	170/180	Иелийн Их сургуулийн судалгаа	Холбогдох олон улсын аргачлал, тайлан	Хоёр жилд нэг удаа	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам
1.11	Байгаль орчны тогтвортой байдлыг хадгална.	Байгаль орчны гүйцэтгэлийн индекс. Экоосистемийн үзүүлэлт	Эрэмбэ	2024	70/180	65/180	Иелийн Их сургуулийн судалгаа	Холбогдох олон улсын аргачлал, тайлан	Хоёр жилд нэг удаа	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам
1.12	Шинжлэх ухаан, технологи, инновацыг хөгжүүлнэ.	Дэлхийн инновацын индекс	Байр	2023	68	67	Дэлхийн оюуны өмчийн байгууллага	Тайлан	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
2.1	Орон нутгийн эдийн засгийн чадамжийг нэмэгдүүлнэ.	Улсын төсвөөс санхүүгийн дэмжлэг авдаггүй аймгийн тоо	Тоо	2023	6	8	Улсын төсвийн статистик, тоон мэдээлэл	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Үндэсний статистикийн хороо
2.2	Улаанбаатар хотын зорчих дэд бүтцийн хүртээмжийг сайжруулна.	Нийслэлийн замын хөдөлгөөний дундаж хурд /оригл ачааллын үед/	Км/ц	2023	12	16	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар	Холбогдох судалгаа	Жилд нэг удаа	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
2.3	Төвлөрлийг сааруулж, агаарын бохирдлыг бууруулна.	Улаанбаатар хотын агаар дахь PM2.5 тосонцрын агууламж	Мкг/м3	2023	41	31	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам
3.1	Өвчлөл, нас баралтыг бууруулна.	Зурх судас, хорт хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчний шалтгаанг нас баралтын түвшин /30-70 нас/	Проценти	2023	41.8	41.0	Эрүүл мэндийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эрүүл мэндийн яам
3.2	Боловсролын чанар, хүртээмжийг сайжруулна.	Сургуульд бэлтгэгдсэн байдлын үнэлгээ	Хувь	2023	70.2	71	Боловсролын яам	Үнэлгээ	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам



3.3	Гэр бүлд зөлтэй бодлого хэрэгжүүлж, хүн амын тогтвортой өсөлт, хүний хөгжлийг дэмжинэ.	Мэргэжлээрээ ажиллаж байгаа төгсөндийн эзлэх хувь /%/, дээд сургууль/	Хувь	2017	69.8	71.9	Боловсролын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам
		Ажилгүй иргэдээс мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагад элсэгчид	Хувь	2023	4.4	6	Боловсролын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам
		Тухайн жилд бүрэн дунд боловсрол эзэмшсэн 18 настай хүн ам	Хувь	2023	81	82	Боловсролын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам
		Нэг ээлжээр хичээллэх боломжтой төрийн өмчийн сургууль	Хувь	2023	50.2	60	Боловсролын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам
		Сургуулийн өмнөх боловсролын стандарт, техникийн зохицуулалтын шавардлага хангасан цөцрөлөг	Хувь	2023	48.5	50	Боловсролын яам	Салбарын хяналт	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам
		Сургалтын орчны стандарт хангасан сургуулийн хувь	Хувь	2023	50.5	52	Боловсролын яам	Салбарын хяналт	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам
		Төгсөөд ажлын байртай болсон төгсөгчийн хувь	Хувь	2023	51	52	Боловсролын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам
		Хүүхдийн эрхийн индекс	Оноо	2023	0.7	0.73	Хүүхдийн эрхийн сан олон улсын байгууллагын судалгаа	Статистик, тоон мэдээлэл	Жилд нэг удаа	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам

3.4	Нийлгийн баталгааг сайжруулна.	Төсвийн санхүүжүүлэх зардлын дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь	Хувь	2023	3.6	3.3 ≤	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
3.5	Зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.	Шинээр зохиогдох хөдөлмөр эрхэлсэн хүний тоо	Тоо	2023	0	50,000	Үндэсний статистикийн хороо	Ажиллах хүчний судалгаа	Жилд нэг удаа	Үндэсний статистикийн хороо
3.6	Соёлын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.	Соёл урлагийн үйлчлэлэнд хамрагдсан иргэд	Хувь	2023	27.6	30	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
3.7	Түүх, соёлын өвийн хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулна.	Улсын хамгаалалтын зэрэглэл тогтоосон үл хөдлөх дурсгалын эзлэх хувь	Хувь	2023	2.1	2.2	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
3.8	Соёлын салбарыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.	Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь	Хувь	2023	0.4	0.8	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
4.1	Шинжлэх ухаан, технологи, инновац, хиймэл оюун ухааны салбар дахь хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.	Судалгаа хөгжүүлэлтийн ажилд зарцуулах төсвийн зардлын дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь	Хувь	2023	0.12	0.63	Үндэсний статистикийн хороо	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
4.2	Шүүхэд итгэх итгэлийг нэмэгдүүлнэ.	Шүүхэд итгэх иргэдийн итгэл	Хувь	2019	64.8	83	Шүүхийн ерөнхий зөвлөл	Судалгааны тайлан	Таван жил тутам	Хүний эрхийн үндэсний комисс
4.3	Авлигын гэмт хэргийг бууруулна.	Авлигын төсөвлөлийн индекс	Эрэмбэ	2023	121/180	118/180	Трансперенси интернашнл байгууллага	Холбогдох олон улсын аргачлал тайлан	Жилд нэг удаа	Авлигатай тэмцэх газар
4.4	Батлан хамгаалах чадварыг бэхжүүлнэ.	Батлан хамгаалах чадвар	Хувь	2023	70	75	Батлан хамгаалах яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Батлан хамгаалах яам



4.5	Хилийн аюулгүй байдлыг хангана.	Хилийн цэргийн байгуулалтын шинэчлэл	Хувь	2023	28.5	48.9	Хил хамгаалах ерөнхий газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
4.6	Орчны аюулгүй байдлыг хангана.	Орчны эрсдэлийн түвшин	Хувь	0	T	T-3%	Тооцох	Статистик мэдээ	Тооцох	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцнуудын яам, Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлийн яам
Хөтөлбөрийн үр дүн										
1.1.1	Гадаад худалдаа, экспорт хийх таатай орчныг бүрдүүлнэ.	Уул уурхайн бус гадаад худалдаа /экспорт/	Мянган ам.доллар	2023	1276.8	1,870.00	Гаалийн ерөнхий газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Гаалийн ерөнхий газар
1.1.2	Зах зээл дэх төрийн оролцоог бууруулна.	Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн хөрөнгийн өгөөж /ROA/, хувийн хэвшлийн нэмэгдэл өртлийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь	Хувь	2023	3.5	77	Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар
1.1.3	Хөрөнгө оруулалт татах, хамгаалах цогц механизмыг хөгжүүлнэ.	Гадаад хөрөнгө оруулалтын хэмжээ	Хувь	2023	3.5	4	Эдийн засаг, хөгжлийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
1.2.1	Малын ашиг шимийг нэмэгдүүлж, малыг чанаржуулна.	Өндөр ашиг шимт нэмэгдүүлж, малын ашиг их байх хувь	Хувь	2023	5.3	8	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
1.2.2	Олон улсын худалдаанд хориг саад үүсгэдэг малын халдварт өвчнийг бууруулна.	Гоц халдварт өвчний голомтын тоо буурсан байна.	Тоо	2023	100	100>	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		Халдварт өвчний голомтын тоо буурсан байна.	Тоо	2023	792	792>	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам

			Тоо	2023	489	489>	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
	Зооноос өвчний голомтын тоо буурсан байна.	Бус нутгийн түүхий эдийн нөөцөд тулгуурласан "Дархан арьс ширний цогцолбор" үйлдвэр, технологийн паркийн дэд бүтэц үйлдвэрийн бүтээн байгуулалтын явц	Хувь	2023	5	60	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
1.2.3	Үйлдвэр, технологийн паркийн дэд бүтцийг бий болгож, экспортын бүтээгдэхүүний нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.	Бус нутгийн түүхий эдийн нөөцөд тулгуурласан "Шинэ Хөвд" үйлдвэр, технологийн паркийн дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын явц	Хувь	2023	30	90	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ, хоршооны салбарын хөгжлийг ахиулсан байна.	Шинээр бий болгох ажлын байрны тоо	2023	200	1500	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
1.3.1	Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.	Хүнсний ногооны дотоодын хангамжийн хувь	Хувь	2023	83*	90	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний дотоодын хангамжийн хувь	Хувь	2023	73.9*	80	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
		Өндөний дотоодын хангамжийн хувь	Хувь	2023	56*	75	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам



1.12.4	Шинжлэх ухааны паркийг байгуулна.	Шинжлэх ухааны парк	Тоо	2023	0	1	Эдийн засаг, хөгжлийн яам	Үйл ажилгааны тайлан	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
2.1.1	Орон нутгийн бие даасан байдлыг нэмэгдүүлнэ.	Аймгуудын өрсөлдөх чадварын индексийн дундаж	Хувь	2023	66.5	70	Эдийн засгийн бодлого, өрсөлдөх чадварын судалгааны төв	Аймгуудын өрсөлдөх чадварын тайлан	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
2.1.2	Бүс, орон нутаг дахь хөрөнгө оруулалтын нэмэгдүүлнэ.	Орон нутгийн дэд бүтцийн хөгжлийн индексийн зөрүү	Оноо	2021	0.432	0.38	Орон нутгийн хөгжлийн индекс	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
2.2.1	Авто замын ачааллыг бууруулна.	Түгжрэлийн индекс	Хувь	2022	0	10	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар	Судалгааны тайлан	Жилд нэг удаа	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
2.2.2	Нийтийн тээврийн үйлчилгээний чанар, хүргээмжийг нэмэгдүүлнэ.	Нийслэлийн нийтийн тээвэр зорчдог хүн амын эзлэх хувь	Хувь	2022	34	56	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар	Судалгааны тайлан	Жилд нэг удаа	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
2.3.1	Инженерийн бүрэн хангамжтай сууцанд амьдардаг өрхийн тоог нэмэгдүүлнэ.	Инженерийн дэд бүтэцтэй сууцанд амьдардаг хүн амын эзлэх хувь	Хувь	2022	53.3	54.3	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцнуудын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
2.3.2	Шинэ суурьшлын бүсэд инженерийн дэд бүтцийн хүргээмжийг нэмэгдүүлнэ.	Шинэ дагуул хотын цахилгаан хангамж	Хувь	2023	30	100	Эрчим хүчний яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эрчим хүчний яам
3.1.1	Эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маягтай иргэдийн тоог нэмэгдүүлнэ.	Хөдөлгөөний хомсдолтой 15-69 насны хүн амын эзлэх хувь	Хувь	2020	21.9	16.5	Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв	Халдварт өвчний эрсдэлт хүчин зүйлсийн судалгаа	Дөрвөн жил тутам	Эрүүл мэндийн яам
3.1.2	Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хүргээмжийг нэмэгдүүлнэ.	Бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамрагдалт	Хувь	2021	64.9	67.5	Эрүүл мэндийн яам	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага	Дөрвөн жил тутам	Эрүүл мэндийн яам
3.1.3	Дотоодод худалдааж байгаа эмийн чанарыг олон улсын стандартад нийцүүлнэ.	Эм үйлдвэрлэлийн зохистой дадал (GMP)-ын шаардлага хангасан эмийн үйлдвэр	Хувь	2023	9	11	Эм, эмнэлгийн харгалслийн хяналт, зохицуулалтын газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эрүүл мэндийн яам



3.1.4	Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар, үр дүнд суурилсан гүйцэтгэлийн шаардлагын санхүүжилтийг боловсронгуй болгоно.	Шинэчилсэн аргачлал	Тоо	2023	3	3	Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эрүүл мэндийн яам
3.1.5	Эрүүл мэндийн салбарын цахим шилжилтийг эрчимжүүлж, иргэдэд учрах чирэгдлийг бууруулна.	Мэдээллийн нэгдсэн сан дахь мэдээллийн төрөл	Тоо	2023	7	≥150	Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эрүүл мэндийн яам
3.2.1	Сургалтын өмнөх боловсрол, Ерөнхий боловсролын сургуулийн орчны стандарт үзүүлэлтүүдийг дээшлүүлнэ.	Сургалтын орчны стандарт хангасан сургуулийн хувь	Хувь	2023	48.5	50	Боловсролын яам	Захиргааны статистик	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам
3.2.2	Дээд боловсролын чанарын үзүүлэлтийг олон улсын түвшинд хүргэнэ.	Сургалтын орчны стандарт хангасан сургуулийн хувь	Хувь	2023	50.5	52	Боловсролын яам	Захиргааны статистик	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам
3.2.3	Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын чанар, нийцлийг сайжруулна.	Дээд боловсролын гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтийн норматив түвшин хангасан их, дээд сургууль	Тоо	2023	33	25	Боловсролын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам
3.3.3	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын үйлчилгээний хүргэмж, чанарыг сайжруулна.	Тухайн жилд төгсөөд ажлын байртай болсон төгсөчийг нийт төгсөчийн тоонд харьцуулж тооцсон хувь	Хувь	2023	51	52	Боловсролын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам
3.3.1	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын үйлчилгээний хүргэмж, чанарыг сайжруулна.	Хүүхэд хамгаалал шаардлагатай /зорилтот нийт хүүхдээс хувийн хэрэг нээсэн хүүхдийн эзлэх хувь	Хувь	2023	16.2	20	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын ерөнхий газар	Салбарын мэдээ, тайлан	Улирал тугам	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
		Гэр бүлд зөвлөгөө өгөх төвөөр үйлчлүүлсэн гэр бүлийн эзлэх хувь	Хувь	2023	33.9	35	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын ерөнхий газар	Салбарын мэдээ, тайлан	Хагас, бүтэн жилээр	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам



3.3.2	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний суурь эрхийг хангана.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн төвүүдээр үйлчлүүлсэн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эзлэх хувь	Хувь	2023	30	60	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	Салбарын мэдээ тайлан	Хагас, бүтэн жилээр	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
3.4.1	Тэтгэврийн нэсны хүн амын нийгмийн баталгааг дөвшлүүлнэ.	Тэтгэврийн нэмэгдлийн хувь	Хувь	2023	23.78	8	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	Гүйцэтгэл	Жилд нэг удаа	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
3.4.2	Төрийн албаны хүний нөөцийн төгтвортой байдлыг нэмэгдүүлнэ.	Төрийн жинхэнэ албан тушаалын сул орон тооны бууралт	Хувь	2023	0	15	Төрийн албаны зөвлөл	Салбарын тайлан	Жилд нэг удаа	Төрийн албаны зөвлөл
3.5.1	Ажиллах хүчний оролцоог нэмэгдүүлнэ.	Төрийн албан хаагчийн цалингийн нэмэгдэл	Хувь	2023	0	6	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	Салбарын тайлан	Жилд нэг удаа	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
3.6.1	Иргэдийн соёл, урлагийн үйлчилгээнд хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.	Хөдөлмөр эрхлэлтийн оролцооны түвшин	Хувь	2022	58.6	60.3	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
3.7.1	Түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг сэргээн засварлаж, хадгалах, хамгаалалтын байдлыг сайжруулна.	Соёл, урлагийн үйлчилгээний хүргэмж	Хувь	2018	47.1	50	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
4.1.1	Оюуны өмчийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.	Улсын хамгаалалтын зэрэглэл тогтоосон ул хөдлөх дурсгалын эзлэх хувь	Хувь	2023	2.1	2.2	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
		Шинэ зохиогчийн эрхийн гэрчилгээ	Тоо	2023	959	960	Оюуны өмчийн газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
		Шинэ бүтээл	Тоо	2023	77	120	Оюуны өмчийн газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам



		Бүтээгдэхүүний загварын патент	Тоо	2023	307	350	Оюуны өмчийн газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
		Ашигтай загварын патент	Тоо	2023	44	80	Оюуны өмчийн газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
		Барааны тэмдэг	Тоо	2023	3623	4000	Оюуны өмчийн газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Эдийн засаг, хөгжлийн яам
		Судалгаа хөгжүүлэлтийн ажилд зарцуулах төсвийн зардлын дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь	Хувь	2023	0.12	0.63	Үндэсний статистикийн хороо	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Боловсролын яам
		Шинээр байгуулах сервер	Тоо	2023	0	1	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны яам
		Төслийн хэрэгжилт	Хувь	2023	0	20	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны яам
4.1.2	Мэдээлэл, харилцаа холбооны хатуу, зөөлөн дэд бүтцийг өргөтгөж, сайжруулна.	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	2023	0	100	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны яам
		Үүрэн холбооны сүлжээ нэмэгдэх баг	Тоо	2023	1,506	1,562	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны яам
		Сэлгэн ажиллах дэд төв	Тоо	2023	0	1	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны яам
4.2.1	Шүүхийн бие даасан байдлыг бэхжүүлнэ.	Иргэдээс шинжээчийн дүгнэлтэй холбоотой гаргасан гомдол	Тоо	2023	20	17	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
		Давтан шинжилгээ	Тоо	2023	916	800	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам

4.2.2	Шүүх шинжилгээний байгууллагын чадавхыг бэхжүүлнэ.	Шүүх шинжилгээний албадын хүчин чадлыг нэмэгдүүлсэн байдал	Тоо	2023	4	10	Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар
4.3.1	Авлигатай тэмцэх үйл ажиллагааг эрчимжүүлнэ.	Авлигын индекс	Оноо	2022	77.1	78.4	Авлигатай тэмцэх газар	"Шударга байдлын үнэлгээ" судалгааны тайлан	Жилд нэг удаа	Авлигатай тэмцэх газар
4.3.2	Авлигаас урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бэхжүүлнэ.	Шударга байдлын үнэлгээ	Оноо	2022	73.9	77.4	Авлигатай тэмцэх газар	"Шударга байдлын үнэлгээ" судалгааны тайлан	Жилд нэг удаа	Авлигатай тэмцэх газар
4.4.1	Зэвсэгт хүчний үүрэг гүйцэтгэх чадавхыг нэмэгдүүлнэ.	Зэвсэгт хүчний үүрэг гүйцэтгэх чадавх	Хувь	2023	70	75	Батлан хамгаалах яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Батлан хамгаалах яам
4.5.1	Хил хамгаалалтын чадавхыг дээшлүүлнэ.	Монгол Улсын агаарын хил, орон зайн хангалтын түвшин	Хувь	2023	50	55	Батлан хамгаалах яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Батлан хамгаалах яам
4.6.1	Гэмшгийн эрсдэлийг бууруулах чадавхыг нэмэгдүүлнэ.	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	2022	60	100	Онцгой байдлын ерөнхий газар	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Онцгой байдлын ерөнхий газар
4.6.2	Орчны чанарыг стандарт түвшинд хүргэнэ.	Агаарын чанарын стандартгаас давсан бохирдолтой хот суурин газар	Тоо	2023	12	10	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам
		Усны чанарын индексээр маш бохир, бохир зэрэглэлтэй цэг	Тоо	2023	6	2	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам
		Хөрсний чанарын стандартгаас давсан бохирдолтой цэгийн тоо	Тоо	2023	42	30	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам



4.6.3	Хүн, нийгмийн амар тайван байдлыг хангана.	Хууль, эрх зүйн салбарын үйлчилгээний талаарх иргэдийн сэтгэл ханамжийн үнэлгээ	Оноо	2022	3	3.6	Үндэсний статистикийн хороо	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Хууль, эрх зүйн дотоод хэргийн яам
4.6.4	Үндэсний сөрөн гэсвэрлэх чадавхыг бэхжүүлнэ.	Арга хэмжээний хэрэгжилт	Хувь	2023	95	100	Гадаад харилцааны яам	Статистик мэдээ	Жилд нэг удаа	Гадаад харилцааны яам

---000---



МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2024 оны 11 дүгээр
сарын 08-ны өдөр

Дугаар 36

Улаанбаатар
хот

Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны намрын ээлжит чуулганы хугацаанд хийх төлөвлөгөөт хяналт шалгалтын цаглавар батлах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.6 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.“Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны намрын ээлжит чуулганы хугацаанд хийх төлөвлөгөөт хяналт шалгалтын цаглавар”-ыг хавсралтаар баталсугай.

2.“Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны намрын ээлжит чуулганы хугацаанд хийх төлөвлөгөөт хяналт шалгалтын цаглавар”-ын хэрэгжилтийг хангаж ажиллахыг Байнгын хороодын дарга нарт, мэргэжил, арга зүй, техник, зохион байгуулалтын туслалцаа үзүүлэхийг Улсын Их Хурлын Тамгын газар (Б.Баасандорж)-т тус тус даалгасугай.

3.Монгол Улсын Их Хурлын 2025 оны хаврын ээлжит чуулганы хугацаанд хийх төлөвлөгөөт хяналт шалгалтын цаглаварт тусгуулах саналаа 2024 оны намрын ээлжит чуулган завсарлахаас ажлын 10 өдрийн өмнө Төрийн байгуулалтын байнгын хороонд хүргүүлэхийг Байнгын, дэд хороонд үүрэг болгосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.АМАРБАЯСГАЛАН



МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2024 оны 11 дүгээр
сарын 08-ны өдөр

Дугаар 37

Улаанбаатар
хот

Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлын дэд хорооны бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.5 дахь заалт, 27 дугаар зүйлийн 27.8 дахь хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.3 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Жамбалын Ганбаатарыг Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлын дэд хорооны бүрэлдэхүүнээс чөлөөлсүгэй.

2. Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Цэндийн Сандаг-Очирыг Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлын дэд хорооны гишүүнээр баталсугай.

3. Энэ тогтоолыг 2024 оны 11 дүгээр сарын 08-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д.АМАРБАЯСГАЛАН



МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2024 оны 11 дүгээр
сарын 21-ний өдөр

Дугаар 43

Улаанбаатар
хот

Үндсэн хуулиа дээдлэн залах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1924 оны 11 дүгээр сарын 26-ны өдөр Бүгд Найрамдах Улсын үндэс тулгуурыг тогтоон, Үндсэн хуульт тусгаар улсыг тунхаглан зарласан анхдугаар Үндсэн хуулийн түүхэн ач холбогдлыг тэмдэглэж;

Улсынхаа тусгаар тогтнол, бүрэн эрхт байдлыг бататган бэхжүүлж, хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс, үндэснийхээ эв нэгдлийг эрхэмлэн дээдэлж, төрт ёс, түүх, соёлынхоо уламжлалыг нандигнан өвлөж, хүн төрөлхтний соёл иргэншлийн ололтыг хүндэтгэн үзэж, эх орондоо хүмүүнлэг, иргэний ардчилсан нийгэм цогцлуулан хөгжүүлэхийг эрхэм зорилго болгосон, 1992 оны 01 дүгээр сарын 13-ны өдөр баталсан ардчилсан шинэ Үндсэн хуулийн үзэл санааг түгээн дэлгэрүүлэх, нийт байгууллага, иргэний үйл ажиллагааг Үндсэн хуульд бүрнээ нийцүүлэх, “Мэдэгтүн, сахигтун!” гэж даяар олноо зарлан тунхагласныг сахин биелүүлэх зорилгын хүрээнд дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхээр тогтоосугай:

1.Төрийн бүх байгууллага, Монгол Улсын хилийн чанадад ажиллаж байгаа Дипломат төлөөлөгчийн газар Үндсэн хуулиа дээдлэн залсугай.

2.Иргэн бүр Үндсэн хуулиа судлан мэдэж, айл өрх бүр Үндсэн хуулиа дээдлэн залахыг уриалсугай.

3.Үндсэн хуулийн агуулга, улсын тусгаар тогтнол, бүрэн эрхт байдал, хүний эрх, эрх чөлөөний ойлголтыг бүх түвшний боловсролын байгууллагын сургалтын агуулгад тусган, түгээн дэлгэрүүлж, тайлбарлан таниулахыг Монгол Улсын Засгийн газар болон холбогдох бусад төрийн байгууллагад даалгасугай.

4.Үндсэн хуулийн агуулга, улсын тусгаар тогтнол, бүрэн эрхт байдал, хүний эрх, эрх чөлөөний ойлголтыг түгээн дэлгэрүүлж, тайлбарлан таниулах, сурталчлахыг хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудад уриалсугай.



5.Энэ тогтоолыг хэрэгжүүлэхэд мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга (Б.Баасандорж)-д даалгасугай.

6.Энэ тогтоолыг 2024 оны 11 дүгээр сарын 26-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.АМАРБАЯСГАЛАН



Индия & Folio_za Yaka Hor&za Doed&ga

Индия & Folio_za Yaka Hor&za Doed&ga

Индия & Folio_za Yaka Hor&za Doed&ga

Индия & Folio_za Yaka Hor&za Doed&ga

Индия & Folio_za Yaka Hor&za Doed&ga

Индия & Folio_za Yaka Hor&za Doed&ga

Индия & Folio_za Yaka Hor&za Doed&ga

Индия & Folio_za Yaka Hor&za Doed&ga

Индия & Folio_za Yaka Hor&za Doed&ga

Индия & Folio_za Yaka Hor&za Doed&ga

Индия & Folio_za Yaka Hor&za Doed&ga



Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turiin_medeel@parliament.mn

Утас: 262420

Хэвлэлийн хуудас: 7.5

Индекс: 200003